

DATED
NEWS
DELIVER BY
SATURDAY
JULY 18

LAIKS

Published 49 times per year except the last week in June, the second week in September, the last week in December
Published weekly by: Latvian Newspaper "Laiks", Inc., 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840
POSTMASTER: Send address change to: "Laiks", 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840
Phone: 732-549-0445; Fax: 732-549-0466; E-mail: LaiksDSR@aol.com

WEEKLY NEWS
PERIODICAL
POSTAGE PAID
AT METUCHEN, NJ
AND ADDITIONAL
MAILING OFFICE
(USPS 301-500)
ISSN 1089-8832

Volume LX Nr. 28 (5439)

2009. gada 18. jūlijs – 24. jūlijs

XIII Latviešu Dziesmu svētki Kanadā

Kopkoņa koncerts

FOTO: H. Ģintere

Mūzikas nozares vadītājs Juris Ķeniņš ar sievu Māru

Vareni izskanēja XIII Latviešu Dziesmu svētki Kanadā. Tie notika no 1. jūlija līdz 5. jūlijam, šoreiz ezera pilsētā, Hamiltonā, Ontario. Svētku kalendārs bija pilns dažādiem notikumiem. Īk pa divām stundām kāds jauns pasākums, kāda jauna izstāde, tautas deju skate, tautas tērpju skate, dažādi mūsu profesionālo mūziķu koncerti, dziesmu spēle, filmas, rakstnieku cēliens, svētku tirdziņš un vēl daudz, daudz kas citšganbērniem, ganpieaugušiem ar nīkšana un dziesmām līdz pat vēlāi nakts stundai.

No pirmajiem Dziesmu svētkiem 1873. gadā, brīvalsts un okupācijas laikos līdz Baltijas ceļam, barikāžu dienām, visā dziesmotajā revolūcijā, līdz atjaunotai brīvībai dziesma ir sargājusi latviešu tautu. Ikreiz kad vairāku simtu balsīgais koris piepilda telpu un izskan „Dievs, svētī Latviju”, mēs savās sirdīs jūtam lepnumu un spēku. Dziesmu svētki ir kultūras fainomens, par ko var mūs apskaust visā pasaulē.

Viens no Dziesmu svētku centrālajiem notikumiem bija lielais Kopkoņa koncerts Hamiltonas Place lielajā koncertzālē. Plecu

pie pleca uz skatuves stāvēja turpat 500 dziedātāju, kas saplūda vienā elpā. Skatuves fonu rotāja zils ezera pamats ar saulīšu rakstiem. Dziesmu svētku saulītes mums atgādina nebeidzamu kustību un izdzīvošanu paaudžu paaudzēs. Skatuves labo pusi greznoja Dziesmu svētku karogs, kas izgatavots 1963. gadā pēc Harija Gricēviča meta. Karogs – uz zila pamata zīda diegiem izšūts rotājums – sirms koklētājs ar jaunavu un vārdiem „Dievs, svētī Latviju!” Karogs pirmo reizi tika lietots Pirmajos Dziesmu svētkos Klīvlāndē, un kopš tā laika tas 43 reizes apstaigājis latviešu dziesmu svētkus – 10 reizes Kanadā, 8 – ASV, Austrālijā un citur, bet 1990. gadā plīvojis Rīgā.

Dziesmu svētkos jau kā tradīcija ir aicināti viesu koņi no Latvijas. Šoreiz kopkoņa koncertam jo sevišķi lielu atbalstu deva veseli četri latviešu koņi, – liels pulks Latvijas jaunu puišu un meiteņu dzidrām balsīm; Rīgas Kultūras un tautas mākslas centra Mazā Gilde jauniešu koris „Balsis”, diriģenta Īnta Teterovska un Valža Tomsona vadībā, (Turpināts 3. lpp.)

Latvija starptautiskā folkloras festivāla „Baltica 2009” noskaņās

No 9. līdz 12. jūlijam Latviju pieskandināja daudzu tautu dziesmas un deju soļi. XXII Starptautiskajā folkloras festivālā „Baltica 2009” piedalījās latviešu, igauņu, lietuviešu, gruzīnu, baltkrievu, amerikāņu folkloras kopas. Bija vairāk nekā 2000 dalībnieku no Latvijas un 200 viesu no citām valstīm, sarīkojumi notika Siguldā, Turaidas Dainu kalnā, Rīgā, Jelgavā, Zemgales pagastos. Dalībnieki no tuvām un tālām zemēm un Latvijas klausītāji atzina, ka tautas tradīciju un garamantu apguve un godā celšana dod spēku, vairo pašapziņu un lepnumu par piederību pie savas tautas un Tēvzemes.

Foto: Guna Oškālņa

Latvian newspaper

LAIKSPublished 49 times per year except the last week in June,
the second week in September, the last week in December**Latviešu nedēļas laikraksts**

Iznāk sestdienās, 49 reizes gadā

Redakcija Rīgā, Ausekļa ielā 14-2, Rīga, LV-1010, Latvija.

Tālr. +371 67326761, fax +371 67326784, e-pasts - laikasv@gmail.com

Kantoris ASV: 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840, USA

Tālr. 732-549-0445, fax. 732-549-0466, e-pasts - LaiksDSR@aol.com

Abonēšanas maksa ASV dolars: 1 gadam US \$ 130.00; 6 mēn.

US \$ 72.00; 3 mēn. US \$ 40.00.

Neizlietotus manuskriptus un fotoattēlus redakcija neuzglabā.
Redakcijai ir tiesības iesūtītos materiālus izmantot arī saīsinātus.Laikrakstā iespiestajos, ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos
rakstos izteiktās domas ar redakcijas viedokli par pašu jautājumu
var arī nesaskanēt.**Redaktore:** Ligita Kovtuna

Tālr.: +371 67326761, +371 29439423, fakss: + 371 67326784,

e-pasts: laikasv@gmail.com

Rīgā, Ausekļa ielā 14-2, LV-1010

Redaktore ASV: Astra Moora

Tālr./fakss: 818-980-4748, e-pasts: laik@juno.com,

astere2000@aol.com (fotografijām)

6157 Carpenter Ave. North Hollywood CA 91606 USA

Redaktori Kanādā:

Rūdolfs Norītis: tālr.: 416-425-4613, fakss: 416-425-4615,

5 Shady Golfway, Unit 1416 Don Mills, ON M3C 3A5

Mārtiņš Štauvers: tālr.: 514-639-8722, e-pasts: stauvers@yahoo.ca,

104-3000 Notre Dame Street, Lachine, QC, H8S 2H1

LASĪTĀJU BALSIS**Paldies Imantam
Gorbantam**

Izlasīju „Viena laimīgā stāstu” laikrakstā *Laiks* no 12. līdz 15. numuram un turpinājumu, ko Imants Gorbants stāsta par bēgļu laivu *Mosen*, kurā viņš kā pēdējais atstāja Zviedriju. Arī es biju tajā laivā, tāpēc gribu mazliet izteikt savu izjusto pārdzīvojumu.

Pavadīju Dānijā trīs gadus, no tiem divus nostrādāju nervu slimnīcā, un darbs bija apnicis. Sākās latviešu izceļošana no Dānijas, es izvēlējos Zviedriju. Lunda ir universitātes pilsēta, darba iespēju tur nebija, tikai fabrika, kurā smagi jāstrādā. Nostrādāju divus gadus, redzēju, ka ilgāk strādāt nespēju. Jūlijā fabrikā sākās atvaļinājums, un es nolēmu braukt uz kādu citu pilsētu meklēt vieglāku darbu. Laimes mēte apžēlojās. Saņēmu ziņu, ka grupa latviešu taisot laivu braucienam uz Ameriku. Tā man bija lielākā dāvana, ko pat sapnī nebūtu varējusi nosapņot. Biju pateicīga Dievam un grupai, kas strādāja ar laivu. Manas problēmas bija atrisinātas, grupai pievienojās vēl trīs braucēji, un visi bijām priecīgi un gatavi braucēji.

Pie laivas, mūs sagaidīja jauns, laipns, smaidīgs kapteinis, iepazīstināja ar savu ģimeni, laivu, ierādīja kabīni ar trīsstāvu gultiņām. Bijām seši cilvēki. Redzējām, ka esam labās un drošās rokās.

Kad laiva bija sagatavota braucienam, izmēģināta un pārbaudīta, mums pavēlēja visiem kāpt tajā. Tumsai iestājoties, salīdām katrs savā gultiņā. Redzējām smagās mašīnas pievedot pārtiku, laivas komanda skraidīja kā skudras un sanesa produktus laivā. Visi jutāmies satraukti, es satraukumu izbaudīju otro reizi, pirmo reizi tas bija, atstājot Ventspili.

Pēc neilga laika izdzirdējām darbojamies motoru, laiva pamazām sakustējās un sāka lēnām mūs šūpot, un mēs zinājām, ka atstājam krastu. Mūsu kabīnē iestājās neparasts klusums, katrs vērpām savu domu pavedienu, klausījāmies motora pukstos, sadzirdējām arī paši savas sirds pukstus. Zviedriju man nebija žēl atstāt, žēl, ka arvien vairāk atālinājāmies no savas dzimtenes. Rīta pusē, dzirdot darbošanos uz klāja, atgriezāmies realitātē, ka braucam preti nezināmai nākotnei.

Mēs, „bezdarbnieki”, mazliet izjutām gaŗlaicību un vientulību, neredzējām neko vairāk kā zilās debesis un plašos ūdeņus. Pēdējo vētru gan otrreiz negribētu piedzīvot. Skats nebija labs.

Mūsu gultiņas atradās tieši pie tās sienas, kur laivai sānos iedrāsās kuģis, to ielaužot. Augšā cilvēki redzēja, kas notiek uz klāja, mēs apakšā tikai dzirdējām troksni. Izcēlās liela panika, mūs pārņēma izbailes. Ilgi bijām dusmīgi uz kundzi, kas aizsprostoja izeju, mantu uzskatot svarīgāku par dzīvību.

Nevaru arī aizmirst mūsu ievērojamo līdzbraucēju, Latvijas Valsts pirmā prezidenta dēla atraitni – Anastasiju Čaksti ar divām meitām – Annu un Katrīni. Katrīne Čakste-Vilsone arī dzīvoja Floridā, paretam viņu satiku.

Elisa salā pavadītie seši mēneši

bija laba atpūta. Lai īsinātu laiku, abas ar Čakstes kundzi mazā darbnīcā lāpījām gultas veļu, pelnījām 10 santimus stundā. Tikai žēl, ka no Elisas salas visi pazuda, it kā rudens vējš viņus būtu aizpūtījis katru uz savu pusi. Mēs, sešnieks no mūsu kabīnes, uzturējām draudzību visus šos garos gadus.

Beidzot gribu pateikt visiem laivas „varoņiem” mīļu paldies par labo laivas vadīšanu cauri visām vētrām un negadījumiem, laimīgi sasniedzot mērķi. Sevišķi paldies Imantam Gorbantam par stāsta publicēšanu.

Lija Bergmanis
Floridā

**Lūdzu, palīdziet
atjaunot dievnamu!**

Grāmata „Jaunpiebalgas Svētā Toma baznīca un mācītāji” iznāca 2008. gada nogalē. Drīz vien jaunpiebaldzēns – zinātnieks un jurists, mācītāja Edgara Jundža dēls Tālav Jundzis ierosināja – organizēt **palīdzību Jaunpiebalgas baznīcai** – vākt ziedojumus, lai veiktu remontu, – salabotu baznīcas āršien apmetumu, to nokrāsot, kā arī turpināt darbus dievnama iekšpusē.

Ar vietējo uzņēmēju atsaucību, ar dažādiem projektiem, ar ziedotāju naudu jau iesāks ērģeļu remonts, veikts dievnama apgaisojums vakara stundās, ierīkotas telpas Svētdienas skolai, uzsākta durvju maiņa.

Neskatoties uz to, ka laiki nav no vieglajiem, lai neteiktu vairāk, esam pārliecināti, ka jāorganizē ziedojumu vākšana. Cerot, ka ar katra mazumiņu mums kopā var sanākt! Nedarot neko, nekas nenotiek! Ļoti ceram un ticam, ka pēc dažiem gadiem Jaunpie-

balgā varēsim sapulcināt jaunpiebaldzēnus ne tikai no Latvijas, bet gan no visas pasaules.

Lai kontrolētu ziedojumu izlietojumu, nodibināts konts bankā. Nodibinājums “Jaunpiebalgas Svētā Toma baznīcas atbalsta fonds” Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV-1050
Reģ. nr. 40008139111

Swedbank
Balasta dambis 1 a, Rīga,
LV-1048, Latvija
BIC/S.W.I.F.T. HABALV22
Konts:
LV11HABA 0551025061418

Nodibinājuma priekšsēdētājs un valde uzņemas atbildību par līdzekļu izlietojumu paredzētajam mērķim.

Cerot arī uz Jūsu atsaucību,
Nodibinājuma valde – Tālav Jundzis, Ilga Jansone,
padomes locekle Jaunpiebalgā
Vēsma Johansone

**Par kūķi un
batviņiem**

Ilzes Šīmanes lasītājas vēstulē „Vai piekodosim?” *Laika* 26. numurā minēts, ka pareizi jābūt „kūķis” un „batvīnis”, nevis kā raksta S. Muižniece, – kūķis un batvīnis.

K. Milenbacha un J. Endzelina vārdnīcas 5. sējuma 206. lpp. skaidrots: batviņas – *gestowte Beetenblätter* (sautētas biešu lapas); batviņi (vienskaitli batvīnis) – *in Milch oder Fett gekochte Beetenblätter* (pienā vai taukos vārītas biešu lapas). Losandželas latgalieši man apgalvoja, ka par batviņiem sauc arī bietes. Drošs paliek drošs, pajautāju īstai Latgales meitenei, rakstniecei Laimai Muktupāvelai. Viņa atrakstīja: „Batvīnis ir neliela bietīte ar visām lapām. Tās savāra gan virā, gan sakapā lopbarībā. Virai ir specifiska garša.”

Valentinam Lukaševičam ir dzejoļu krājums „Vot taidi vot i batvini” un jautāju Laimai, vai tajā ir par bietēm. Viņa skaidroja: „Vot, taidi batvini nozīmē – „tā, redz, mums iet”, „tā, redz, mums klājas...” Šim izteicienam ar bietēm nav nekāda tieša sakara, tikai pārnestā nozīmē.”

Meklēju arī *Google* un atradu stāstīņus: To, ka pavasaris būs garš, ...redzēju kod **batviņus** ravajā;sorkonūs bišu (**batviņu**) sulu un sarīvētu burkōnu sulu. Bōba vysu labi acacerās, vīnmār zyna, kur **batviņi** sastateiti a kur burkōni.

Bietes un to lapas var piekost, tāpat kā biešu lapās ievīstītu kūķi. Bērnbā cimojos pie ģimenes, kas no Latgales bija pārcēlušies uz dzīvi Grīņos. Mājasmatē aicināja pusdienās un ielēja šķīvjos viru, ko strēbām, kā maizi piekožot plācenišus – batviņas (vārītās biešu lapas) ievīstītu kūķi. Citi, smalki būdami, lietoja nazi un dakšīņu, tāpat kā mēdz darīt, ēdot pankūkas ar gaļu (komm morgen wieder), bet mēs bērni, nēmām plācēņus vienkārši rokā. Tā garšo vislabāk.

Astra Moora

**LATVIJA –
2009**
Zemākās cenas
lidojumiem
uz Rīgu

ar FINNAIR un citām lidfirmām no Ņujorkas,
Čikāgas un citām ASV pilsētām

* Viesnīcas * Pasūtiet lidojumus internetā

* Latvijas "Extravaganza Tour"

VYTIS TOURS

40-24 235th Street, Douglaston, NY 11363

Tel.: 718-423-6161 1-800-778-9847

Fax: 718-423-3979

E-mail: VYTTOURS@EARTHLINK.NET

Latvian Representative – Daiga Davies

Phone – 631-665-4366

Email – Daiga_AffordableADV@yahoo.com

Web site: www.vytistours.com

IZDEVĪGAS CENAS LIDOJUMIEM UZ LATVIJU

tiešie (non-stop) lidojumi Ņujorka - Rīga

AIREX - AVE SOL TRAVEL
A. JANSONS

73 Glenwood Ave., Leonia, NJ 07605

Runājam latviski:
201-944-1273

Runājam angļiski:
1-866-944-1273

XIII Latviešu Dziesmu svētki Kanadā

Kopkoņa koncerts

(Turpināts no 1. lpp.)

Latvijas izdevniecību jauktais koris „Burtnieks” Egila Lipšāna vadībā, Rīgas biznesa skolas koris Eināra Verro vadībā un sieviešu koris „Dzintars” Airas Birziņas vadībā un vēl VEF Kultūras pils vīru vokālais ansamblis Viļņa Salaka vadībā.

Deviņi kori no Kanadas, no tiem divi vietējie – Hamiltonas Kristus latviešu ev. lut. draudzes koris Skaidrites Darkeviņas vadībā un Hamiltonas latviešu biedrības dziedātāju kopa Jāņa Dindzāna vadībā. Plaši tika pārstāvēti Amerikas kori no Čikāgas, Filadelfijas, Floridas, Klivlandnes, Mineapoles, Ņujorkas un pirmo reizi uz Kanadas Dziesmu svētkiem bija atbraucis koris no Īrijas eLVē, Ingunas Grietiņas-Bogdanovas vadībā.

Šo vareno koņa sastāvu diriģēja kopsummā 12 virsdiriģenti; Brigita Alka (ASV), Jānis Beloglazovs (Kanada), Aira Birziņa (Latvija), Ernests Brusubārdis III (ASV), Skaidrite Darkeviča (Kanada), Andrejs Jansons (ASV), Egils Lipšāns (Latvija), Vizma Maksiņa (Kanada), Arvids Purvs (Kanada), Ints Teterovskis (Latvija), Einārs Verro (Latvija), Andrejs Vītols (Kanada).

Svētki bija vienreizēji un pilni ar jaunām idejām. Sastādot programmu, mūzikas nozare bija iecerējusi, cik vien iespējams, pārstāvēt Kanadas vietējo un Latvijas komponistu devumu. Bija ieradies arī Latvijas komponiste Ilze Arne, kuņa pati ar klavierēm pavadīja savu dziesmu „Roka roku rokā tur” (Andreja Egiša vārdi), ko diriģēja Vizma Maksiņa. Latvijas diriģents Ainārs Verro Latvijas komponistes Selgas Mencenes dziesmā „Neba maize pate nāca” ar savu temperamentu aizrāva dziedātājus Programmā bija iekļautas A. Purva, J. Norviļa, Jāņa Čiruļa, Ērikas Freimanies, Im. Ramiņa, J. Beloglazova, Tāivalža Ķeniņa un Juŗa Ķeniņa kā arī latviešu klasiku komponistu pērles.

Bez Jāz. Vītola „Gaismas pils”, vēl nav noritējuši nevieni svētki, un nebija jābrīnās, ka koncertā publika to pieprasīja atskaņot otrreiz. Kopkoņa varenās skaņas ikvienā atraisa ikdienā nepamanītas izjūtas, tā ir Dziesmu svētku garīgā telpa, jo šajā brīdī visi dzied mums vienīgajā dzimtajā valodā un par mūsu likteni. Padomju laikos Latvijā bija vērojams pretējs process – interna-

cionāls dziesmu repertuārs. Nereti pēc svētkiem, koncerta oficiālām beigām, koristi pieprasīja nodziedāt visiem labi zināmas dziesmas, kas uztur latvisko garu. 1985 gadā apvienotais koris uz Lielās estrādes skatuves izsauca sirmo Haraldū Medni, kurš toreiz bija klausītājos, un lūdza diriģēt svētku repertuārā neiekļauto „Gaismas pili”.

Kopkoņa koncertā nevajadzēja ne gaŗas runas, ne speciālas dziesmu pieteikšanas, – skanēja tikai dziesma, kas dzīvo, kamēr to dzied! Īpašs jauninājums bija 12 mūziķu kamerorķestris ar 12 Ziemeļamerikas latviešu profesionāliem stūdziniekiem, kuŗi sanāca kopā tikai svētkos. Mūziķu starpā bija gan pieredzējuši mākslinieki, kas ir beiguši Latvijas Mūzikas akadēmiju vai kādu no Amerikas mūzikas augstskolām, un tādi, kas vēl studē Amerikā. Pirmo vijoli spēlēja tagadējā Ņujorkas latviešu vijolniece Una Tone. Kamerorķestris bija sagatavojis jaundarbus Artura Jansona un Jura Ķeniņa vadībā. Koncertā skanēja divas dziesmas, speciāli veltītas XIII Latviešu Dziesmu svētkiem. Viena no jaunākām kompozi-

cijām bija Juŗa Ķeniņa „Aiz purviem, aiz mežiem saulīte lēca” (tautasdziesma) un otra Jāņa Beloglazova veltījums „Trīs rītiņi saule lēca” (tautasdziesmas), ko diriģēja pats autors. Dziesmu svētku kamerorķestris pavadīja arī Im. Ramiņa koŗa dziesmu „Ej, saulīte drīz pie Dieva” no kantātes „Zem vienas Baltijas saules”. Tāpat kamerorķestris bija sagatavojis Arvīda Purva „Dvēseļu kalnā” pie diriģenta pulks pats autors, Gunāra Ordellovska jautro un nebēdnīgo „Es biju māmiņai viena pati meitiņa” Andreja Jansona instrumentācijā ar pašu A. Jansonu pie pulks.

Soreiz parasti dziedātās Andreja Jurjāna kantātes – „Tēvija” vietā skanēja „Ligo dziesmas” no Alfr. Kalniņa operas „Baŗuta” Juŗa Ķeniņa instrumentācijā, pie diriģenta pulks Arvīdas Purvs. Koncerta nobeigumā dziesmu svētku kamerorķestŗa pavadījumā skanēja Jāņa Mediņa „Tev mūŗam dzīvot, Latvija”, Vizmas Maksiņas plašajam roku mājienam aicinot visus klausītājus piebalsot.

Un visbeidzot vēl viens jauninājums, kas ilgus gadus jau bija Latvijas Dziesmu svētku tradīcija.

Dziesmu svētku mūzikas komiteja nolēma Juŗa Ķeniņa kamerorķestrim aranŗēto „Pūt vējiņi”, bez tās vēl nav beiguŗies ne vieni Dziesmu svētki ne Latvijā, ne ārzemēs, katram koncerta diriģentam novadīt vienu dziesmas pantu, pārņēmot mājienu no mājiēna bez pārtraukuma, diriģējot arī kājās piecēluŗos dziedoŗu publiku. Tas bija tieŗām savilŗojuma pilns koncerta nobeigums!

Dziesmu brīnums ir paglābis latvieŗu tautu no iznīcības, dziesmu brīnums vēl dzīvo sveŗumā, tas vieno mūs, atseviŗķās kultūras tautas piederīgos, vienalga kādā pasaules malā mēs dzīvojam. Laikam ejot, mainās dziedātāju paaudzes, bet dziesma dzīvo tik ilgi, kamēr to dzied.

ŗi vasara bija latvieŗu gaŗiŗu dziesmām pieskandināta, jau no tā brīŗa, kad mēs sākām sanākt uz vietējiem koŗa mēģinājumiem. Tagad mūsu Dziesmu svētkus par unikālu pasaules kultūras mantojumu ir atzinuŗi arī UNESCO, un mums ir jābūŗ atbildīgiem par ŗi fainomēna saglabāšanu.

H. Gintere

„Laternu stunda” arī Gaŗezērā

Ne jau visi ceļi ved uz Romu ... ŗo teicienu ŗoreiz nepiemērosim trim interesantām mūziķēm no Rīgas – Raimondai Vazdikai, Ievai Pļavniecei un Ilzei Gruntei Ziemeļamerikas koncertu turnejā. Pa ceļam uz Filadelfiju ŗā gada 27. jūnijā viņām bija iespēja iegriezties Gaŗezērā un koncertēt, sniedzot mūzikālu velti Gaŗezēra Graŗa paviljonā.

Visas trīs mūziķes gaŗezēriŗiem sniedza savdabīgu koncertprogrammu ar nosaukumu „Laternu stunda”. Tajā bija iekļauti komponistu Raimonda Paula, Ulŗa Stabulnieka, Imanta Kalniņa, Mārtiņa Brauna, kā arī paŗas Raimondas Vazdikas darbi. Atskaņotajām dziesmām vārdus sarakstījuŗi mums visiem vairāk vai mazāk pazīstamie dzejinieki – Imants Ziedonis, Māra Zāliŗe, Jānis Peters un Māris Čaklais. Komponistei un solistei Raimondai Vazdikai, vienojoties ansamblī ar Dailes teātra jaunākās paaudzes ŗarmanto aktrisi, solisti un mūziķi vienā personā – Ievu Pļavniecei un savdabīgi virtuozo ģitaras spēlētāju Ilzi Gruntei, priekŗnesums sniedza paliekamu iespaidu.

Atskaņojot vairāku pazīstamu latvieŗu komponistu darbus, izskanēja aicinājums klātesoŗai publikai pievienoties, dziedot līdzi māksliniecēm. Ar atsaucību tas tika arī darīts. Skatuviskajā aranŗējumā centrālā loma visu koncerta laiku piederēja Raimondai Vazdikai, kuŗas dzirkstoŗais humors brīŗiem atsvaidzināja klātesoŗo uzmanību. Arī Ievas Pļavnieces daudzpusīgais skatuves talants atstāja labu iespaidu, kaut arī tehniskais aprikojums bija paskops. Ilzes Gruntes ārēji klusinātā darboŗanās ansamblī turēja viņu it kā atstatu no abām pārējām māksliniecēm, toties izcilī skanēja akustiskās ģitaras

spēle, visas trīs dziedātājas vienojot kopējā skanējumā.

Kad koncerts bija izskanējis, ziedi no Gaŗezēra sarīkojumu vadītājas Rutas Jostsones, tika

pasniegti vieŗņām pateicībā par skanīgo sniegumu. Uz redzēŗanos Gaŗezērā atkal no jauna!

Teksts un foto:

Dzidra Tropa Gaŗezērā

Mirklis koncertā

Spēle un dzied Ieva Pļavniece

Abonējiet laikrakstu "LAIKS"

“LAIKA” abonements ASV maksā: 3 mēneŗiem US \$40,-
6 mēneŗiem US \$72,-
1 gadam US \$130,-

Gaisa pasts 1 gadam ASV US \$215,-

Ārpus ASV “LAIKS” tiek piesūtīts tikai pa gaisa pastu

Kanadā 1 gadam US \$225,-

pusgadam US \$120,-

Latvijā 1 gadam US \$220,-

pusgadam US \$115,-

Citur pasaulē 1 gadam US \$280,-

pusgadam US \$150,-

Abonentu **bez maksas** saņēms seŗus *Jauno Laiks* pielikumus un gada beigās nākamā gada kalendāru.

Pārējiem – 6 “JAUNO LAIKA” numuri US \$16,-

Abonēŗanas maksu var atsūtīt ar čekū vai naudas pārvedumu

(rakstot čekū uz “Laiks – Latvian Newspaper Inc.” vārda).

Lūdzam noteikti norādīt, no kuŗa laika vēlas laikrakstu abonēt.

=====

Laikraksts *Laiks* 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840, USA

Lūdzu piesūtīt man laikrakstu "LAIKS" no _____

līdz _____ uz _____ mēneŗiem uz sekojoŗo adresi:

(Mr./Mrs./Ms.) _____

Tālrūnis _____

E-pasts _____

Pievienojū čekū, Money Order par US \$ _____

abonementa uzsākŗanai/pagarināŗanai (nevēlamo svitrot)

Ja adrese mainīta, lūdzam uzdot arī agrāko adresi.

LŪDZAM IEGAUMĒT – abonementu uzsākŗanas, pagarināŗanas un adreŗu maiņas veic **3-4 nedēŗu laikā**.

1979. gads Debatē par okupētajām zemēm

Latvieši savā tēvu zemē jau kļuvi par minoritāti. Ieceļotāju pārsvars, kas panāks gadu desmitos ar zemes industrializāciju un darbaspēka iepludināšanu no Padomju Savienības, Maskavai tagad radījis pārlicību, ka tā latviešus pārkrievošanas cīņā uzvarēs. Tādēļ latviešu minoritātei pašreiz atļautas zināmas lietas tautisko tradīciju kopšanā, literatūrā un mākslā, kas sākuma gados bija pavisam nolietas, šāda informācija izrietēja no paneļa diskusijām *John Carroll* universitātē debatējot par Maskavas imperialismu un par nekrievu tautām Padomju Savienībā.

Publiskās diskusijas *John Carroll* universitātē rīkoja Padomju Savienības un Austrumeiropas studiju institūts sadarbībā ar citām organizācijām. Paneļdiskusijās piedalījās zinātnieki – Padomju Savienības jautājumu speciālisti un referātos un pārrunās panelis skāra arī stāvokli Baltijas valstīs – Igaunijā, Latvijā un Lietuvā, kā arī Baltkrievijā, Ukrainā, Azerbaidžanā, Armēnijā un Gruzijā.

Pārkrievināšanā no Baltijas valstīm visvairāk cietusi Latvija. Kamēr Lietuvu vēl apdzīvo 80 procentu lietuviešu un Igaunijā ir 65 procenti igauņu, tikmēr Latvijā gadu gājumā, latviešiem piespiedu kārtā vai brīvprātīgi izceļojot no Padomju Savienības un no turienes ieplūstot darbaspēkam Latvijā, radusies šāda demogrāfiska aina: Daugavpilī latviešu skaits sarucis līdz 9 procentiem, Rīgā līdz 30 procentiem un tāpat laukos spiežoties iekšā ienācējiem no Padomju Savienības. No tagadējiem Latvijas divarpus miljoniem iedzīvotāju pilsētās dzīvo 68 procenti. Rīgā pirms Otrā pasaules kara bija 365 000 iedzīvotāju, bet pašreiz tur dzīvo 850 000 cilvēku, kas vairumā ir ienācēji.

Latvijas komunistu partijā noteicēja vara līdz šim bija partijas 2. sekretāram Nikolajam Belucham, kurš bija atsūtīts no Maskavas. Viņam nesen aizejot pensijā, jaunais komunistu partijas sekretārs ir Ivans Strelkovs, kas arī atsūtīts no Maskavas. Kopš gadiem pirmā sekretāra vietu pilda A. Voss, kurš iztapīgi klausā Maskavas diktātam, bet sagaidāms, ka arī viņš šīnā gadā pensionēsies. Latvijas komunistu partijas biedri sastāda 6 procentus no iedzīvotāju skaita, bet no tiem tikai trešā daļa ir latvieši. Partijas sēdēs un sanāsmēs runā un protokolus raksta krievu valodā.

Okupētās Latvijas rūpniecības strādnieki un lauku kolchoznieki uzlikto plānu neizpilda, rūpniecības strādnieki kavē darbu, ražo brāķi. Izplatīta dzeršana. Laukos raža paliek nenovākta. Tagad komunistu partija atbalsta privāto dārziņu, lauciņu, lopu un putnu kopšanu. Šīs privātās zemes arī dod galvenos ienākumus kolchozniekiem, bet pilsētniekus apgādā ar pārtiku.

Paneļa dalībnieki ieskatīja, ka ASV etniskajām grupām jāsekmē ceļojumi uz savas izcelsmes oku-

Gaidot laikraksta 60 gadu jubileju

Laiks ienāca katra latvieša mājā un stāstīja patiesību

Fragmenti no publikācijām

pētājam zemēm, tāpat jāaicina mākslinieki, zinātnieki un kultūras darbinieki no okupētajām zemēm un apspiestajām tautām uz ASV, lai veicinātu savstarpējos sakarus un mazinātu viņu izolāciju.

Konferences norisi un paneļu diskusijas, kurās piedalījās prof. Dr. Arvīds Ziedonis, Dr. Andrejs Pedinskis, Dr. Vitauts Kipels un prof. Dr. Deniss Papazians, vadīja *John Carroll* universitātes Padomju Savienības un Austrumeiropas apspiesto tautu studiju institūta direktors prof. Dr. Michaels Paps.

25 000 jūdzes uz velosipēda

„Tas palīdz veselībai un tuvina dabai” saka rekordists.

Vabašas kolledžas (Indiānā) valodu profesors un Gaņezera vidusskolas inspektors Pēteris Siliņš varēja atzīmēt uz velosipēda nobrauktas 25 000 jūdzes vai 40 000 kilometru.

Prof. Pēteris Siliņš jau no 1960. gada Vabašas kolledžā māca vācu un krievu valodu. Daudz ceļojis un vairākkārt pētniecības nolūkos komandēts uz Eiropu. Ir bijis un arī šovasar strādās Gaņezera par vidusskolas inspektoru. Regulāros divriteņu brauciena treniņus viņš uzsācis apm. pirms 7 gadiem pēc ārstu ieteikuma, lai tādā veidā uzlabotu sirdsdarbību. Sākumā viņš braucis 2-3 jūdzes dienā, vēlāka distances kāpinādams līdz 130 jūdzēm dienā. Viņš pasvītro, ka nekad sevi nav braucienos pārpūlējis, arvien iekalkulējies laiku atpūtai gan pirms, gan pēc brauciena. Tagad prof. P.Siliņa veselības stāvoklis ievērojami uzlabojies un tiklab ārsti, kā viņš pats atzīst, ka sirds darbībā nav vairs traucējumu. „Braucieni ir mani izārstējuši, tie tuvinājuši mani dabai, un esmu kļuvis arī sportists”, liecina prof. P.Siliņš un piebilst: „Es neesmu nekāds „pavasara” braucējs, bet daru to cauru gadu, regulāri katru dienu.”

Viņš lieto speciāli gatavotu velosipēdu, kas apgādāts ar spoguļiem, signāluģuņiem un karodziņiem, lai aizsargātos no nelaimes gadījumiem. Viņš nekad nedodas ceļā arī bez ķiveres (*helmet*). Tā kādā kritienā viņam izglābusi dzīvību, un no tās reizes viņš, redzot kādu velosipēdistu uz ceļa bez ķiveres, aizrāda tam uz ķiveres aizsargspējām.

Bez pieminētā nopietnā nelaimes gadījuma, profesors braucienos piedzīvojis arī dažādas mazākas satiksmes klizmas. Reiz pārplisusi riepa un kad viņš ceļa malā tās vietā montējis rezerves riepu, piestājās kāds jauniets un jautājis: „Ko tu dari, ja arī šī riepa plīsīs?” P.Siliņš atbildējis: „Tas nekad nenotiek, ka braucienā plīst divas riepas.” Tomēr izrādījies, ka notiek gan, jo pēc kādām 10 jūdzēm pārplisusi arī rezerves riepa. Vajadzējis atliktušo ceļa gabalu noiet kājām.

„Tas neko nenozīmē, ka esmu nobraucis 40 000 kilometru, jo braukšanu turpināšanu arī nākotnē,” saka prof. P.Siliņš un solās, tāpat kā līdz šim, visus jūdžu rādītājus uzglabāt nobraukto jūdžu apliecināšanai. Šovasar viņa velo braucieni notiks Gaņezera apkārtnē.

Gaņezera vidusskolas inspektors, prof. Pēteris Siliņš uz sava „kumelja”, ar ko nobrauktas 25 000 jūdzes

Latviešu zinātnieces atklājumi

Ķīmijas doktore **Ieva Lazdiņa-Reicha** saņēmusi aicinājumu par saviem pētījumiem sintētiski-organiskā ķīmijā nolasīt referātu internacionālā ķīmiku kongresā Honolulu, Havajā. Dr. Lazdiņa-Reicha strādā zinātniskā pētniecībā pie Viskonsinas universitātes un kopā ar vīru, prof. Dr. Hansi Reichu, pēti piesārņotās apkārtnes ietekmes uz dzīvīem organismiem, radot tajos kaitīgus ķīmiskus savienojumus. Viņai izdevies sintezēt šādus savienojumus laboratorijā. Šovasar pirms atvaļinājuma pie vecākiem Sietlā, pēc sešu mēnešu intensīva darba laboratorijā viņa varējusi skaitļotajā konstatēt, ka ir sintezēts jauns tāds ķīmiskais savienojums.

Dr. Lazdiņa-Reicha B. S. gradu ķīmijā ar *magna cum laude* ieguva Vašingtona valsts universitātē Sietlā, pēc tam Ph. D. gradu fizikāli organiskā ķīmijā Kalifornijas universitātē Losandželosā. No 1964. līdz 1969. gadam viņa strādāja pie profesora Dr. Vinsteina, 1970. gadā iegūdama ASV Veselības institūta stipendiju tālākām studijām Harvarda universitātē, Masačuzetā. Viņa publicējusi 16 zinātniskus darbus organiskā ķīmijā un līdztekus zinātniskai pētniecībai palaikam lasa lekcijas ķīmijā Viskonsinas valsts universitātē, Madisonā.

Dr. Lazdiņa-Reicha ir archibiskapa prof. Dr. Kārļa Kundziņa mazmeita. Viņa ir arī *American Chemical Society*, *Sigma Xi*, *Iota Sigma Pi*, *Phi Beta Kappa* un korporācijas Imeria locekle. (18.07.)

M. Štauvers vadīs Kanadas Pārtikas institūtu

Kanadas Pārtikas zinātņu un tehnoloģijas institūta (*Canadian Institute of Food Sciences and Technology*) gadskārtējā kongresā Kvebekas pilsētā, piedaloties gandrīz 800 no institūta 2500 biedriem, par institūta viceprezidentu šim gadam ar lielu balstu vairākumu ievēlēja Mārtiņu Štauveru, institūta locekli kopš 1963. gada un patlaban Montrealas nodaļas vadītāju. Pēc institūta statūtiem tas nozīmē, ka M. Štauveram 1980./1981. darbības gadā būs jāpārņem prezidenta postenis.

Institūts apvieno gan apmēram 300 universitāšu mācības spēku, gan daudz pārtikas firmu vadītāju, dažādus speciālistus – inženierus, ķīmiķus un pārtikas tehnologus, kāds ir arī M. Štauvers. Viņš 1969. gadā vadīja institūta Vinipegas nodaļu, bet tad viņam darba vietas uzdevumā bija jāpārceļas uz Montrealu, kur M. Štauvers sāka aktīvi darboties institūta nodaļā.

Darbs saistīts ar dažādu problēmu atrisināšanu un, kā atzīst pats Štauvers, ir ļoti interesants. Kaut 98 proc. firmas darbinieku ir franči, M. Štauvers franciski neprot, viņu institūta gada sapulcē jaunajā amatā nominēja seši franči. Šādu nomināciju es

Mārtiņš Štauvers

Mārtiņš Štauvers visus ilgos gadus, gan agrāk Vinipegā, gan pēc tam Montrealā, bijis izcili rosīgs latviešu sabiedrībā: abās pilsētās viņš bijis vai ir latviešu biedrības priekšnieks, skolu pārzinis, vietējo informācijas biļetenu redaktors (abi – labākie Kanadā), vadījis jaunatnes apgādu „Ceļnieks”, darbojies Baltiešu federācijā, ir arī tagad LNAK padomes loceklis un pildījis vai pilda vēl daudz citu sabiedrisku amatu un pienākumu, no kuriem nevar atstāt nepieminētu Jaunatnes dziesmu svētku ierosināšanu, organizēšanu un vadīšanu arī patlaban. Tomēr šī viņa nemītīgā un ārkārtēji aktīvā darbošanās latviešu sabiedrībā nav Mārtiņu Štauveru kavējusi gūt teicamus panākumus savā profesijā. (04.07.)

Sēņu sils Gaņezērā

Pēc A. Alunāna ierosinājuma ar arch. A. Vintera atbalstu talcinieki R. Dimantes vadībā pie jaunuzceltās plkv. O. Kalpaka mājas izveidojuši „Sēņu silu”. Roberts un Irēne Zalānino Grandrapidiem sēņu sila izbūvei, savu bērnu Jāņa un Ināras piemiņai nodevuši 1500 dolarus.

Talcinieku grupa pēc veiktā darba

nevarēju noraidīt. Tas gan nozīmē, ka turpmākie četri gadi prasīs daudz darba un kustēšanos pa visām Kanadas provincēm,” atzīst M. Štauvers. „Bet mana firma ļoti nāk pretim, atvēlot laiku un līdzekļus.” Otrskandidāts viceprezidenta amatam, kāds zinātnieks no Ņufandlandes, speciālists zivju izstrādāšanā, saņēma četrreiz mazāk balsu nekā M. Štauvers.

„Kad pirms vairāk nekā 30 gadiem ierados Kanadā, izkāpu krastā tieši Kvebekas pilsētā,” viņš atceras. „Toreiz Citadeles kalnā vis netikām, bet mūs aizsūtīja uz Manitobas cukurbiešu laukiem. Bija liels gandarījums tagad būt Citadeles kalnā.”

Chronika

* **Latviešu tehnisko zinātņu kongress**, piektais pēc kārtas, šogad notika Visbijā dziesmu dienu laikā no 16. līdz 18. jūnijam. To ievadīja ar Gotlandes apskati. Kongresa dalībnieki iepazīs ar Gotlandes dievnamiem, ar viduslaiku arhitektūras ievērojamiem pieminekļiem. Apskatīja arī izveidotās piemiņas zīmes tajās vietās Gotlandē, kur latviešu bēgļi izkāpa krastā – Slitē un Kathamarsvikā. Tur pie bēgļu avota notika arī rakstnieku un dzejnieku pulcēšanās.

Publikāciju sagatavojis
P. Karlsons

TOPOŠAS GRĀMATAS LAPPUSES

Andris Sproģis
(Nobeigums)

Ar Dieva čukstu ausī

Stāstīja, ka pensijā vēl neiešot, mīlot skaidros, apdāvinātos, zinību un mākslas kāros sibiriešu jauniešus, kuriem vēl esot romantisms, jūsma, mākslas izpratne (kāda starpība esot ar Maskavu!). Pilsētiņa uzdāvājusi viņai jaunu balķu būdu un jaunu pianīnu. Viņa vada mākslas nodaļu vietējā avīzē...

„Lietas mani sen vairs nesaista. Man sen nekas nekārojas, ko var uzgērbt vai ielikt istabā. Bet es milu milzīgos mežus un sniega baltumu, brūkleņu laukus, jūras līci un tos cilvēkus... tur – Latvijā vairs tādu nav –”

Ak, Dievs, un es viņai piedāvājos nopirkt vieglas kurpes! Man gribējās nobūcot un apraudāt tās sakropļotās rokas...

Šodien, pēc negulētas nakts, es jūtos kā iekšēji „izdirāts”. Un mēs te ejam un skrejam, lai iegūtu to, kas ir otram – vasarnīcu, kažoku, mašīnu. Mēs splaujam viens otram acīs, nievājam, smīnam, kožam, meklējam vainas. Mums pat sapņos rādās NAIDS! Mēs dalāmies – latv. b-bās, DV, inž. b-bās, makšķernieku – pat!!

Re, Bitīte, roka vairs neklausā. Pirkstus briesmīgi moka reimatisms. Un labi – negribas arī vairs rakstīt. Kam viss tas? Pagātnei? Mums te, kā latviešiem, nākotnes vairs nav!

Biju uz jauniešu organizēto Dziesmu spēles mēģinājumu. Viņi grib, cenšas – bet – valoda skan kā židiņam Blaumaņa lugās...

Es varēju kaupt! Man pēc izrādes sestdien jāraksta atsauksme. Vai es drikstu viņus nolikt? Viņi taču nav vainīgi, ka ir šeit! Kas ir vainīgs? Mēs, komunisms, pasaules pārvērtības, varbūt Dievs? Vai Dievs vispār var būt vainīgs? Par ko mums jācieš?”

Latviešu jaunatnes kopas „Ačkups” iestudēto Jura Mazuša dziesmu spēli „Dzintarjūras piekrastē” noskatījušies 600 apmeklētāji. Irma par izrādi uzrakstījusi cildinošu recenziju „Labi paveikts darbs”. Vērtējums izlasāms *Montreālas Latviešu Biedrības Ziņotāja* 1969. gada

jūlija burtnīcā.

Savukārt par bijušā valsts kontrolieža Kārļa Piegāzes atvases Mirdzas likteni mazliet vairāk pastāsta izsūtītās meita Rūta Grašiņa tikšanās laikā Rīgā 2008. gada rudenī. Rūtai deportācijas laikā 1941. gada 14. jūnijā bija tikai deviņi mēneši. Tādēļ jo divaināks šķiet atzinums savulaik Krievijā viņai izsniegtajā oficiālā izziņā: izsūtīta politisku iemeslu dēļ...

Mirdza pirms kara beigusi Latvijas Universitātes Filozofijas fakultāti, pēc tam bijusi skolotāja Rēzeknē. Sibīrijā līdz 1948. gadam strādājusi par apkopēju, tad izņēmuma kārtā (jo trūcis skolotāju) atļauts mācīt vācu valodu. Rūta zina teikt, ka vecākais brālītis Juris noslēcis sešu gadu vecumā, puisējiem barā vizitoties ar laivu. Runāts pēc tam visādi, bet nav pamata apgalvot, ka līdzaudži būtu vainojami rotaļu biedra nāvē, ticamāk – tā bijusi nelabvēlīgu apstākļu sakarība. Protams, vientuļai skolotājai nav bijis ne mazāko iespēju pilsētiņā ar septiņiem tūkstošiem iedzīvotāju izveidot augstskolu. Tā bijusi Tautas universitāte, kur represētā latvieti uzstājusies ar saviem priekšlasījumiem. Mirdza mirusi tālu prom no dzimtas puses 1983. gadā.

Rūta Grašiņa atgriezies tēvzemē. Toties aiz Urāliem sastaptajam izsūtītās latvietes dzīvesbiedram te ir svešums. Tātad kaut viņa dēļ arvien jāuztur saikne arī ar Sibīriju. Pusi gadsimta no mūža nav iespējams izvītot. Un abu bērniem taigas bezgalība un plašumi ir dzimtene.

Tieši Sibīrijā, Tomskā, saglabājušās dažas ļoti būtiskas Irmas Grebzdzes vēstules. Viena no tām uz divu sieviešu tikšanos Monreālas lidostā pavisam tieši liek palūkoties no rakstniecības skatpunkta.

„1. 5. 69.

Miļā Mirdza!

Paldies Tev par skaisto vakardienu. Es sēdēju, runāju, klausījos kā sapnī un, mājās pārbraukusi,

dziļi izjutu, cik sekli un tukši esam šeit kļuvuši. Es Tevi saredzēju lielu sievu, ne tikai latvieti, bet cilvēku, kas izgājusi cauri vairākām ellēm un beidzot ieguvusi dvēseles mieru (*piece of mind*), par kuŗu tā mīl runāt

Mirdza Grašiņa. Vēl Latvijā un 1950. gada izsūtījumā

psīchiatri. Kas ir dvēseles miers? Es domāju – saskaņa ar sevi un savu apkārtni, daļā meklēšana un redzēšana. Nenosodišana, bet izpratne.

Tu varbūt tāpat esi gaŗu ceļu nogājusi, kamēr šo iekšējo mieru ieguvi. Es – Tev pretīm sēdēdama, līdzās iedama, visu laiku sevī raudāju. Ne par Tevi, bet par sevi un citiem. Cik svarīga mums tomēr tā lupata, kuŗu uzvelkam, ēdiens, ko ēdam, mantas, lietas. Cilvēkam šeit nav vairs laika nosēdēt piegrāmatas, iedziļināties mūzikā, pasēdēt vienkārši pie sveces gaismas un „iztīrīt” savas sapelējušās domas.

Vakar es Tevi iemīlēju vairāk kā jebkad. Rasma bija mana draudzene, bet Tu – manas meitenes ideāls. Es taču esmu iegājusi tajā posmā, kad vairs neatskatās, bet dzīvo šo dienu. Man ir 56 gadi...

Vakarnakt, mums abiem ar Koļiņu bez miega valstoties, es teicu: „Ar ko var nopirkt iekšējo mieru?”

„To nevar nopirkt, to ir jāiemācās,” viņš sacīja, jo ir Tava gara līdzinieks un mans balsts.

Ja nu Tu uz ASV tik drīz netik-

si, es vēlētos gaŗajā nedēļas nogalē, ja Dacīte mani pavadītu, uz 2 dienām braukt uz Toronto. Vēlētos vēl Tevi satikt. Varbūt Tu man izstāstītu visu savu ceļu no „tās” baigās dienās. Varbūt Tu atļautu man to pārvērst romānā

Tevi sastapt. Šodien es sajūtos, it kā būtu vakar smagi dzērusi un reibusi.

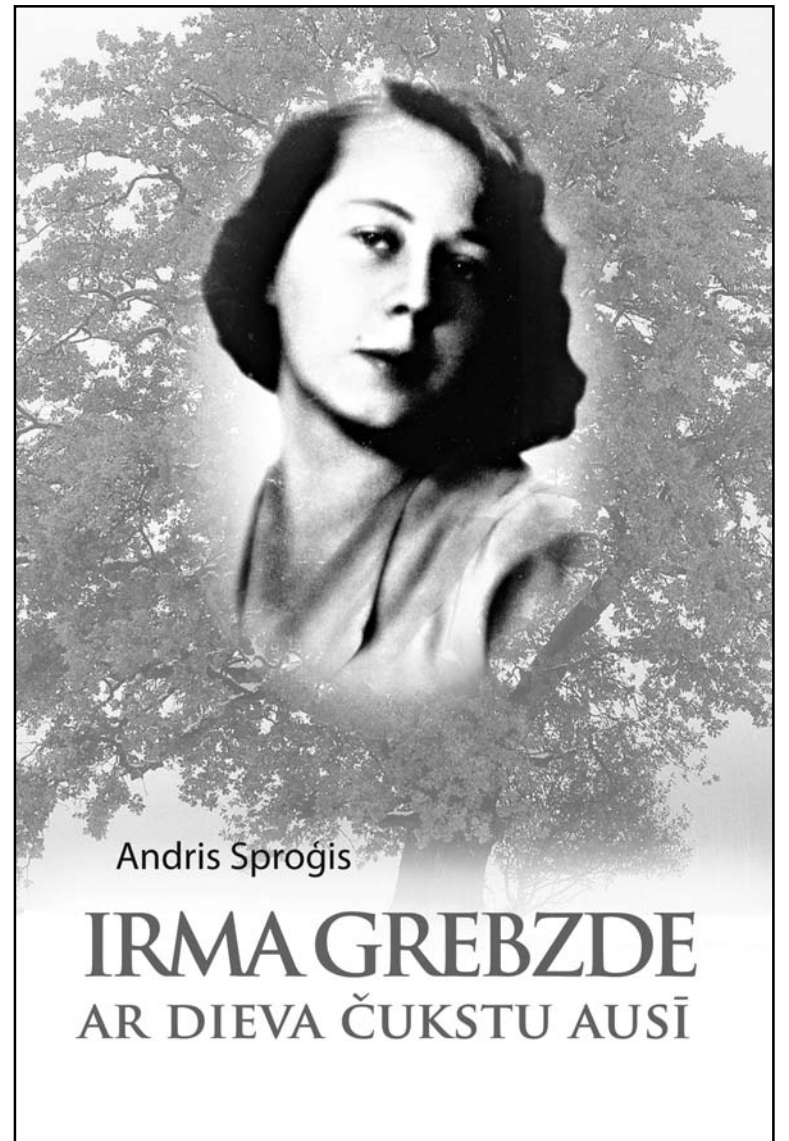
Bija sāpīgi skaisti –

Miļš paldies par smaržām. Ne tikai pudelītē, arī sirdī – Sibīrijas mežiem.

Sveicini visus – Irma”

Cik noprotams, Mirdza tomēr nav piekritusi, ka viņas mūža gājums kļūst par pamatu literāram darbam. Jo izsūtītajai latvietei Sibīrijā tādas grāmatas iznākšana ārzemēs var būt bīstama. Varbūt ne tik daudz pašai, cik meitai Rūtai un viņas mīļajiem. Padomju Savienībā atklātuma, brīvības jēdzieni tolaik joprojām ir visai nosacīti un neizprotami, lai neteiktu skarbāk. Bet izvērsta dzīvesstāstā nekādi neiztikt bez spilgtām detaļām, tās ļautu izskatīt vai vismaz nojaut, kuŗš vai kuŗa slēpjas aiz romāna galvenā tēla. Iespējams, Irmas radošā iecere Mirdzu pamatīgi nobiedē. Viņas gan tiekas lidostā, kad viešņa sāk mērot atceļu uz Tomsku. Tomēr abu svešumā nonākušo sievu sarakste tā arī paliek iedīglī. Mātes archīvā Rūtai izdevies uziet divas Irmas Grebzdzes vēstules. Ticamākais – vairāk nav arī bijis.

Var gadīties – doma attēlot aizvesto tautiešu likteņus Irmu urdījusi jau krievi sen. Un arī vēstulju apmaiņa ar Aleksandru Pelēci Amūras novadā savulaik aizsāka tikai tālab. Kad kļuva skaidrs, ka tā pie vienas plašākas izpētes netikt, meklēts cits ceļš. Tad nu jaunības gadu paziņas ciemošanās pie tuviniekiem varēja šķist kā likteņa sūtīta dāvana. Tiesa, latviešu rakstniecībai šī loze izrādījās tukša.

Andris Sproģis

IRMA GREBZDE
AR DIEVA ČUKSTU AUSĪ

Andris Sproģis dzimis Rīgā, Latvijas Republikā mēnesi un dažas dienas pirms tragiskajiem notikumiem, ko tautas atmiņa un mūsu vēsturnieki arvien sauc par Baigo gadu.

Izglītību sācis pāris rudenus pēc kara beigām Čiekurkalnā līdzās ūdenstornim, turpinājis skoloties pilsētas centrā vakara vidusskolā, pēc tam Latvijas Valsts Universitātē. Kopš 1964.

Par autoru

gada – diplomēts filologs un žurnālists. Līdztekus mācībām agri – 15 gadu vecumā – bijis spiests sākt algādās gaitas. Pelnījis iztiku, strādājot par kurinātāju, tramvaja sliežu ceļu labotāju, frēzētāju un citos līdzīgas ievirzes amatos. Pirmās avīznieka aroda iemaņas devis darbs augstskolas studentu laikrakstā. Turpmāk strādājis tikai žurnālistikā, kopumā šajā laukā aizvadīti vairāk nekā 45 mūža gadi. Īsu laiku rediģējis avīzi *Literātūra un Māksla*, (1985 – 1987), kad par nacionālisma propagandu no šā darba padzīts, bijis pusaudžu žurnāla *Draugs* galvenais redaktors līdz uzņēmuma privatizācijai, strādājis dažādos posteņos oficiālā izdevuma *Latvijas Vēstnesis* redakcijā, kur pensionējies 2006. gadā.

Pirmais plašākais literatūrvēstures pētījums – nodaļa

„Preses izdevumi lietuviešu valodā” grāmatā „Latvijas Republikas prese. 1918 – 1940”, izdota Rīgā 1996. gadā. Sarakstījis grāmatu „Aleksandra Čaka logi” (kopā ar A. Konsti), esejas nākušas klajā 2001. gadā apgādā *Latvijas Vēstnesis*.

Žurnāla *Karogs* redakcijas rosinātā tikšanās ar autori Toronto 1992. gadā un turpmākā sarakste nu pārtapusi plašā apercē „Irma Grebzdē. Ar Dieva čukstu ausī”. Šobrīd rit pēdējie darbi pirms manuskripta nodošanas spiestuvē, apgāds *Madris* vēsti, ka bagātīgi ilustrētais un dokumentārās liecībās balstītais sējums ceļu pie interesentiem aizsāks augstā. Lasītāji jau var iepazīt topošās grāmatas vāku, to veidojis mākslinieks Andris Lamsters, izmantojot līdz šim mazāk pazīstamu rakstnieces fotoportretu.

LATVIEŠI CEĻO

Gunārs Bērzzariņš
(4. turpinājums)

Prado

Kas Parīzē Luvra, tas Madridē Prado mūzejs. To nu neviens viesis Spānijas galvaspilsētā nedrīkstētu palaist garām neizstaigātu. Precīzēšu – visu

kāda islaicīga izstāde; mana apmeklējuma laikā “Goija kara laikā”.

Bet apskatīt pilnīgi visu neviens pat nesapņotu darīt. Dažs studēs kādu īpašu mākslinieku vai, teiksim, spāņu gleznotājus;

Laukums Seviljā

Prado mūzeju (trīs stāvi, 8 nodaļas, pāri par 70 istabu) izstaigāt vien būtu nogurdinošs uzdevums. Mūzejā pastāvīgi izlikti apmēram 5000 darbi. Pat, ja katra darba apskatei apmeklētājs veltītu tikai 10 sekundes, tad paietu 14 stundas. Klāt būtu jāpieskaita ejot un šad tad atpūšoties pavadītais laiks (solu atpūtai gan nav daudz). Parasti – kā jau mūzejos – ir arī

cits mēģinās gūt vispārēju pārskatu; būs arī ļaudis, kas apmierināsies ar to, ka viņi ir Prado apmeklējuši.

“Cilvēkam no ielas” (kā man, kaut šeit esmu otro reizi) var drīz vien sākt reibt galva, kad acu priekšā kā kino lentā sāk slidēt Velaskēza, El Greko, Goijas, Rembranta, Rubensa, Ticianā, Rafaela, Tintoreto, Direra, Bosa un citu leģendu darbi.

Saulainajā Spānijā

Mūzejs ir samērā jauns. Ar neparastu domu karalisko gleznu galeriju padarīt pieejamu arī tautai nāca Napoleona Bonaparta brālis Jozefs, iecelts par Spānijas karali (1808 – 1813). Fernando II, kas atgriezās tronī pēc tam, kad Vellingtons bija satriecis franču spēkus kaujā pie Salamankas, projektu pabeidza, un Prado atklāja 1819. gadā. Vēlāk piebūvētas papildceltas.

Mūzeja nodaļas reprezentē spāņu, franču, flāmu, vācu, italiešu un holandiešu gleznas, skulptūru, dekoratīvo mākslu un aktuālo islaicīgo izstādi.

Mūzejam ir trīs ieejas, galvenā no Paseo del Prado, kur ir arī Madrid Vision autobusa pietura. Ieejas cena ir neticami zema – 6 eiro, par ko labi ja kārtīgu picu varētu nopirkt. Bet lasiet tālāk:

puscenas ir Eiropas Savienības (ES) pilsoņiem no lielām ģimenēm, ārzemju studentiem (t.i. ārpus ES) līdz 25 gadiem, skolu un kultūrgrupām; ieeja brīva jauniešiem, kas vēl nav sasnieguši 18 gadu vecumu, pensionāriem, invalīdiem, ES pilsoņiem, kam vairāk nekā 65 gadi, ES bezdarbniekiem, skolotājiem, lielām ģimenēm (viens pieaugušais un vismaz trīs bērni). Turklāt otrdienās līdz sestdienai no 18.00 – 20.00 un svētdienās no 17.00 līdz 20.00, kā arī 5 īpašās svētku dienās visiem

apmeklētājiem ieeja ir brīva. Mūzejs slēgts pirmsdienās.

Īsts mūzejs tautai!

Uz Sevilju

Olimpiskais sieviešu basketbola kvalifikācijas turnīrs beidzies ar Latvijas triumfu: latvietes uzvarējusi visas trīs spēles un nopelnījušas sev vietu Beidzinā starp pasaules 12 spēcīgākajām valstīm. Varu teikt ar dievas viesmīlīgajai Madridei un pirms Eiropas atstāšanas apciemot – pirmo reizi – Sevilju un Kordova. Biju prātojis pavadīt katrā pilsētā pāris dienas, bet tas nozīmētu divu viesnīcu sameklēšanu, pārceļšanos utt. Izšķiros par labu Seviljai, bet Kordova apskatīt izbaucienā, jo abas ir tuvu kopā.

Laicīgi esmu Atočas (Atocha) dzelzceļa stacijā, kur, protams, var ērti piebraukt ar metro. Arī pati stacija ir ērta, viss labi apzīmēts. Man gan gadījās mazliet kļūdīties, kad nostājos nepareizā rindā pēc biļetes. Kasiere man laipni aizrādīja, ka šodienas braucieniem biļetes pārdod pie blakus lodziņa.

Vilciens arī ērts – kā jau Rietumeiropā. Pusotrā stundā esam galā – izkāpu stacijā Santa Husta (Santa Justa). Taksīši nāk rindām vien, un par 5.50 eiro aizved mani – ne gluži pie

viesnīcas, bet vajadzīgās ieliņas galā un parāda, kur viesnīcu atrast. Jāpaskaidro, ka Sevilja noteikti netika plānota ar taisnstūra kvartāliem; šaurās ieliņas vijas, met likumus vai pēkšņi pagriežas. Daudzas apzīmētas kā vienvirziena. Nepatīk gan 30 grādi pēc Celsija, Madridē bija tikai 23.

Tā kā visa mana nelielā bagāža trolītī, nav grūti aizstaigāt metrus simt līdz viesnīcai. Rezervācija (timekli) man ir, bet vecīgais dežurants negaidīti skābs. Taču viesnīcai nav nekādas vainas.

Nolieku savas nedaudzās mantiņas, atvelku elpu un esmu gatavs atšķirt jaunas vēstures lap-puses.

Sevilja un Kordova senatnē

Romiešu laikos Sevilja nesa Hispalis vārdu. Tā bija galvaspilsēta romiešu provincei Baetikai (Baetica), aptuveni tagadējās Andalūzijas robežās. Galvenokārt Trajana un viņa brālēna Adriana (2. g.s.) valdīšanas laikā Sevilja – kā visas romiešu pilsētas – ieguva rindu klasisko romiešu celtni, kā forumu, amfiteātri, pirtis u.c. No tām tikpat kā nekas vairs nav saglabājies.

(Turpinājums sekos)

LATVIEŠU LIKTENSTĀSTI

Valfrīds Spuntelis
(3. turpinājums)

Nostāda rotu, meklē brīvprātīgu bendi, jo kādu nozīmēt nevēlas, ne virsseržants, ne rotas komandieris. Jūdas alga šāvējam, divu nedēļu atvaļinājums. Piesakās kāds drūma izskata vīrs. Kā rotas komandieris paredz, šāvējs pēc atvaļinājuma neatgriežas – “piesit pēdu.”

Sniegu, slapjdranki un dubļus nomaina pavasaris. Rotas vīri apmierinātāki. Apmācības vairāk pierastas, lai gan dienests reizēm smags. Pamazām kārtojas ietēra jautājums. Vienmēr trūkst apavu, zābaku, īpaši lielākām kājām.

Prettanku lielgabali atsūtīti, gan tikai vienai rotai, bet nav vilcēju, iztieki ar vīru spēku. Labi, ka lielgabali ir tikai vienai rotai, gan smagie 7.5 cm, kuŗus pārmaiņus velk visas bataljona rotas. Cik gan vienkārši, ar mazu izdomu, piestiprinot lielgabalus, sakarnieku vai ar kādiem citiem divričiem varētu tos vadāt ar vienu vai diviem zirgiem, bet reglaments paredz vilcēju. Bataljonam zirgu un vilcēju nav, bet vīri ir! Tāpat, lielgabalus velkot, nav jāsvīst ne instruktoriem, ne vācu apmācītājiem.

Vaiņodes ceļi sausi. Pļavā zied puresnes, kokiem plaukst lapas. Nedēļa pagājusi, mēģinu virsseržantam ieskaidrot, ka vajadzīgs papīrs, pilsētiņā mēģināšu sagādāt. Viņš atmet ar roku, vēl pieteic virsniekus braši sveicināt un patruļai, ja tādu manītu, acis nebāzties, bet nemēģināt arī bēgt.

Vaiņodes garnizonā 1944. gadā

Viņa rakstītais “papīrs” varētu būt par vīglu.

Varbūt virsseržantam prātā kāds nelaimīgs gadījums, kad patruļai, no garnizona izejot uz Lietuvu, divu nedēļu atvaļinājums. Piesakās kāds drūma izskata vīrs. Īeraugot patruļu, vīrs pārlēcis ceļa grāvī un iebēdzis meža jaunaudzē. Kāds no patruļas pacēlis šauteni ne domājot, ne tēmējot, pat neredzot bēgli izšāvis priedišu jaunaudzes virzienā. Bēglis nošauts. Nelaimīgs šāvējs, nelaimīga patruļa, kas pat nebija domājusi kaŗavīru ne pārbaudīt, ne aizturēt.

Steidzos pilsētiņā satikt meiteni. Šķiet gaidījusi, smaida un stāsta, ka arī viņai pāris stundu atvaļinājums. Priecīgi atstājam pilsētiņu, ejam pa vientuļu lauku ceļu, kuŗš slēpjas zem ceļa malā sastādītām, jo kuplām liepām. Nogriežamies pa mazu taciņu, apstājamies nokalnītes malā. Pļava pilna lauku puķu ziediem. Piestājam zem kuplas liepas. Pievelku meiteni. Ak, skaistais pavasaris! Pāri stundas paiet tik ātri, negribīgi ejam atpakaļ. Meitenei jābūt darbā, man – rotā, bet papīra nav un nebūs.

Izpirkts!

Rotas ikdienā nelielas pārmaiņas, daži papildinājumi. Rotā ierodas otrs virsnieks leitnants Vāliņš, laikam skolotājs, nupat iesaukts. Latvijas armijā beidzies virsnieku rezerves kursu, tagad iesaukts un paaugstināts pat leitnants.

Kas gan būtu kaŗavīru dzīve bez cerībām un karatavu humora? Kāds runājis omulīgs vīrs, vecs frontinieks, no atvaļinājuma atgriezās bez zābakiem, plīkām kājām.

Kā tas gadījies?

Pazaudējis “ūrlaubšēini” (atvaļinājuma zīme) nevarējis tikt vilcienā. No atvaļinājuma atpakaļ nācis pa “špalām” (dzelzceļa līnijas guļšņiem), kamēr zābaki noplīsuši un zekes cauras.

Nav grūti uzminēt, ka saticis draugu un pie tuvējā kandžas rūpnieka jaunie zābaki, kas izsniegti, braucot atvaļinājumā, iemainījušies pret dažām pudelēm “grādīgā.”

Rotnieks dusmīgs, aizsūta špālu gājēju atējas tīrīt. Vēlāk pasmaida, liek virsseržantam izrakstīt pieprasījumu lietotiem zābakiem, jo jaunie varētu atkal “ātri nolietoties.”

Rikojums visiem ar vidējo izglītību ierasties pie pils. Mūs stāda divās rindās. Komandē, ilgi stāvam, gaidām. Parādās kāds virsnieks, atkal komandē. Mūs solās reģistrēt, lai sūtītu uz Vāciju dažādos artilēristu kursus.

Kursos uz Vāciju!

Nezinu, kā rodas doma, vai tā bija ierindā stāvēšana un nīkšana? Kāpēc nevaru palikt Vaiņodē? Uzpleči un dienesta pakāpe neinteresē. Kursos nejauki dresēs – ir jau dzirdēts! Kāda gan vaina rotā rēķinot un maksājot algu, bez tam meitene Vaiņodē bez

kādiem kursiem.

Esmu otrā rindā, aizmugurē. Noskatos, virsnieks reģistrētāji aizņemti. Pagriežos, mierīgā solī aizeju no ierindas. Neuzkrītoši soļoju gaŗām pils galam, atgriežos rotā. Virsseržants noklausās manu stāstu, neko nesaka. Rotai vajadzīgs reķinvedis, kas drusku buldurē vāciski.

Pils dārzā, neparasti skaļi – priecīgi satraukti, sarunājis vairāki vācu virsnieki. Tik vien gaŗām ejot, dzirdu un saprotu par “Schlacht, schlagen, Sieg” (kauja, sist, uzvara). Nesaprotu, vēlāk mans “skolotājs” vācu instruktors paskaidro, ka šorīt Francijā angļu un amerikāņu armija mēģina izcelt desantu. Uzbrucējus, bez šaubām, ietrieks atpakaļ jūrā.

Piezīme: Kalendārs rāda 1944. gada 6. jūniju.

Klusībā priecājos arī es, ceru, ka amerikāņi uzvarēs un palīdzēs mūs pasargāt no krieviem.

Vācietis, partijas cilvēks – gan nenozīmīgs – ar “Heil Hitler” uzrakstu piedurknei svarīgi turpina, ka 1948. gadā vācu armija svinēs uzvaras svētkus pēc atgriešanās no uzvarētās Amerikas.

Interesanti atzīmēt, cik vientiesīga mana un vācieša domāšana par Ameriku un “rietumu demokrātijām.” Nav jāaizmirst, ka pulkvedis Kripēns vēl 1945. gada

vasarā brauca uz Beļģiju dibināt Latvijas atbrīvošanas armiju, ar saukli, “Kur leģions, tur Latvija!” Žēl, bet mēs vēl ticējām!

Un tomēr, ja firers 1944. gada 6. jūnijā, invāzijas dienā, nebūtu līdz pusdienai gulējis, ja feldmaršals E. Rommels nebūtu aizbraucis uz Vāciju, var gadīties, ka invāzija piedzīvotu neveiksmi.

Sabiedrotie nezaudētu kaŗu, bet Rommelam enerģiski iesaistot armijas rezervē esošās tanku divīzijas, invāziju atvairītu. Varbūt? Pirmdiena.

Rotas kancelejā nopietnas pārrunas. Rotas komandieris leitnants R. Leitass, pirmā vada komandieris virsnieka vietnieks Stankēvičs, rotas virsseržants Zuce un vēl divi vai trīs instruktori. Rotas komandieris, kā vienmēr, nopietns. Kaut kur Vaiņodē notikušas svinības. Bez minētiem ballītē ieradušies arī divi vācu apmācītāji – instruktori.

Šnabi garšojoš, jaunās Eiropas cēlājiem radušās domstarpības. Rezultātā pāris pistoļu ložu caurumu dziru telpas griestos, lielāki postījumi nav notikuši, jo Vaiņodē turpat vai visas mājas vienkārt. Šāvējs bijis vācietis, kuŗu it kā apsmējis Stankēvičs. Vāciešu teorija laikam ir savādāka. Lai gan vlt. Puriņš ir bataljona komandieris, īstenā noteikšana pieder vācu vlt. Gorfam, apmācību vadītājam.

(Turpinājums sekos)

Window on Eurasia: Russian Bureaucracy in Many Ways Worse than Soviet Predecessor, Kagarlitsky Says

Pols Goubls

Vienna, July 10 – Not only is the Russian bureaucracy now larger than the Soviet one it replaced, but it is more Kafkaesque, with those who must deal with it far less certain about who decides what or even whether there is anyone who can decide anything, according to a leading Moscow social critic.

In an article for the Orthodox portal Stoletie.ru, Boris Kagarlitsky, the director of the Moscow Institute of Globalization and Social Movements, notes that everyone knew “that the Soviet Union was a bureaucratic kingdom,” in which “power belonged to the functionaries”

with whom Russians hated to have anything to do.

But it had two chief virtues in comparison with its post-Soviet Russian variant: It was smaller, and “what is the main thing, each [Soviet citizen] knew precisely where to go with his questions. The addresses were clear, the spheres of competence were precisely delimited, and [even] the arrangements for lodging complaints written down.”

What is “strange,” he continues is that now “the number of bureaucrats has become much larger than in former Soviet times” even though the country has “escaped from the terrors of ‘bureaucratic totalitarianism’ and even though contemporary technology should have reduced the bureaucratic burden (stoletie.ru/obschestvo/po-chinovnicchim-labirintam 2009-07-08.htm).

The number of government bureaucrats in Russia alone is now “larger than in the entire USSR under L.I. Brezhnev,” and they are increasing remarkably quickly, Kagarlitsky points out. In 1996, there were one million bureaucrats of 0.8 percent of the population but by the beginning of 2008, there were 1.62 million, amounting to 1.14 percent of the population.

But the worst thing, the Moscow social commentator says, is not the growth in the size of the bureaucracy but the fact that “now no one knows” including the bureaucrats themselves “who is authorities to decide something and who is not.” And as a result individuals and questions pass from office to office without any resolution, just like in the novels of Kafka.

Recalling a Chinese story he read in his youth, Kagarlitsky

says that “from time to time” he is a citizen of a country which is “completely organized but has “totally lost any reason for its existence. Everyone is occupied, but the goals and tasks of this activity have long ago been forgotten or do not exist.”

“Our bureaucratic stratum has achieved the remarkable ability to correctly formulate goals,” Kagarlitsky says, “and then take steps which do not lead to the achievement of these goals.” The reason? “A deep conservatism of thought, a certainty that tomorrow will be just like yesterday was.”

And when the contemporary Russian bureaucracy does act, he continues, it behaves in the following way: A lot of activity, much moving about, and no real changes. The education reform was typical. After many promises, the reform was reduced in ways to eliminate complaints, not be

improving things but by making it hard to know whom to complain to.

Any attempts by citizens to point out where the bureaucracy is going wrong, how some of its decisions contradict others, are met with “sincere” anger. And then the new and larger bureaucracy adopts additional measures not to resolve the contradictions and improve things but rather to “defend the offices of the bureaucrats against visitors and complainers.”

The goal of the Russian bureaucracy, Kagarlitsky concludes is to create a situation in which the residents of Russian “sooner or later will give up and leave [it] in peace,” an arrangement that makes it even worse than its Soviet predecessor not only for those who have to deal with it but also for those who hope for a better future.

NOMETŅU VASARA

Pretī saulei un Gaņezera vasarai ...

Jūnija pēdējās nedēļas nogalē Mičigānā latviešu izglītības un kultūras centrā Gaņezers bija vērojama sevišķa rosme. Visapkārt Gaņezera vidusskolas (GVV) teritorijā automašīnas ar dažādu pavalstu pazišanas numuru zīmēm bija aizņēmušas gandrīz vai visas brauktuves un laukumu iepretim GVV birojam „Saulgrieži”. Līdzīga aina bija vērojama arī pie „Kalniņu”, „Zemitānu”,

gaida registrācija. „Saulgriežu” biroja registrācijas laikā dienas pirmajās stundās ir vērojama bišu stropa aina. Ļaudis nāk un iet, daudz kārtojamo lietu arī audzēkņiem un viņu vecākiem. Un katrs cenšas pēc iespējas ātrāk pabeigt visas nepieciešamās formālītes, lai pēc tam vēl un vēl pārbaudītu, vai nav kas aizmirsts, mērojot garo ceļu uz Gaņezeru, kā jaunajos apstākļos

absolventu klases, uzdevums šovasar ir iznest galveno GVV slodzi un sekmīgi absolvēt Gaņezera vidusskolu.

GVV ceturtās klases karognesējiem ieņemot savu vietu Brīvdabas baznīcas altāra paaugstinājumā, direktors Ēriks Kore paziņo par GVV 45. mācību vasaras svinīgā akta atklāšanu. Pār ezera krastiem izskan vienoti nodziedātās Latvijas himnas ska-

katra diena būtu allaž Dieva svētības roku vadīta! Tiniet sevi karogā, Dieva metos izausta! Tiniet sevi karogā sarkanbalti sarkanā! Nokratiet nieku niecīņus! Velciet darba zābakus ar pienākuma zolēm! Tie vedīs Jūs dzīves panākumu kalnā un sniegs

svētību – Dievam un Latvijai!” Sekoja Gaņezera padomes priekšsēža Imanta Ejupa un ALJAs pārstāvja apsveikumi GVV saimei un pārējiem klātesošajiem.

Ar karogu iznešanas ceremoniju noslēdzās GVV mācību

Brīvdabas dievnāmā pie karogiem GVV ceturtās klases audzēkņi no kreisās puses: Lize Zālīte, Matīss Kaugars, Lija Krieva, Laura Krečko, Aldan Brown un Aija Pūtele

„Klētnieku” un citām ēkām. Kā bija noprotams, ir sākusies GVV audzēkņu iekārtošanās uz sešām nedēļām jaunajās mājvietās, šo laiku veltot mācību un sabiedriskajam darbam. Daudziem jauniešiem šis nav vairs pirmais mācību gads, jo iepriekš aizvadītās vasarās ir rastas jaunas pazišanās un veidotas ciešas draudzības. Tādēļ, arī atkal sastapšanās ar līdzaudžiem ir tik sirsnīgas. Varbūt mazliet biklāki ir pirmā gada iesācēji, kuņus

ir iekārtojušies viņu mīlūji.

Ir pienākusi kārtā audzēkņu pulcēšanās reizei, lai visi varētu vienotā gājienā doties uz Gaņezera Brīvdabas baznīcu mācību vasaras svinīgāi atklāšanai. Kājām mērojot netālo ceļu uz brīvdabas svētvietu, turpat vai 150 ļaužu apjomīgais gājiens no vidusskolas ceļa ievijas ezera krasta koku pavēni. Ar Latvijas valsts un GVV karogiem gājēju kolonas priekšgalā stalti soļo ceturtās klases audzēkņi. Viņu,

ņas. Ar apsveikuma runu klātesošajiem, GVV direktors Ēriks Kore izsaka uzmundrinošu vēlējumu audzēkņiem, viņu audzinātājiem un skolotājiem sekmīgi aizvadīt šo mācību vasaru un augsti godāt skolas karogu. Izskan direktora nolasītā, bijušās ilggadīgās skolotājas un audzinātājas Mirdzas Paudrupes apsveikuma vēstule skolas saimei. „Mīļi sveicieni Jums, gaņezerieši! No tālienes sūtu savus vēlējumus, Jums darba gaitas uzsākot! Lai

GVV audzēkņi svinīgā karogu pacelšanas rituālā Gaņezera Karogkalnā

Tēvzemei saulainu nākotni. Neaizmirstiet, ka katra debesu Tēva diena ir dota, lai ar gribas spēku un senču tikumu nolemtie ticības, darba un daiļuma spēki palīdzētu izkalt dzīvē radītā vērtības! Neaizmirstiet savu

sākuma svinīgais akts Gaņezera Brīvdabas baznīcā. Priekšā visiem interesanta mācību darba vasara. Novēlēsīm veiksmi šajā cildenajā uzdevumā visai Gaņezera Vasaras vidusskolas saimei!

Dzidra Tropa
Gaņezērā

MĀRIS BRANCIS IZSTĀŽU ZĀLĒS

Māris Brancis

6. jūlijs
Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejam ir zīmīga diena – 1989. gadā tieši šajā datu-

mā tas vēra savas durvis apmeklētājiem. Tātad šogad muzejam aprit 20 gadi. Ekonomiskās krīzes apstākļos tas nevarēja jubileju svinēt pietiekami iespaidīgi – ar īpašām izstādēm un izdevumiem. Toties tika saaicināti draugi, kolēģas, labvēļi un atbalstītāji, lai kaut vai pāris stundas pabūtu kopā bijušās Sv. Juŗa baznīcas, vecākās Rīgas mūra ēkas, sienās, aplūkotu kārtējo izstādi, satiktos un atcerētos.

Pirms 20 gadiem šī diena bija saulaina un ļoti karsta. Mūzeja atklāšanas dalībnieki suta ofici-

ālajos apģērbos, taču mums bija jācieš – galu galā tika atklāts jauns muzejs, kurā tika apvienotas vairākas kolekcijas. No tām līdz tam brīdim tikai laiku pa laikam varēja parādīt nelielu mākslas darbu skaitu. Viss glabājās krātuvēs un zilēja savu laimīgo stundu, kad varēs iziet ļaudis. Tagad labākos eksponātus bija iespējams apskatīt vai ik dienas patstāvīgajā ekspozīcijā. Arī lietiskās mākslas izstādes nu varēja rīkot katru mēnesi. Nebija jāgaida, kad tām atvēlēja telpas starp glezniecības, grafikas un tēlniecības skatēm. Tas bija liels ieguvums gan latviešu mākslai kopumā, gan keramiķiem, tekstilniekiem, ādas apstrādes meistariem, rotkaļiem un citiem lietiskās mākslas entuziastiem.

Jāpiezīmē, ka 20. gadsimta 80. gadu otrā puse, neraugoties ne uz ko, latviešu mākslas dzīvē atstā-

jusi ļoti zīmīgas pēdas – bez Dekoratīvās mākslas un dizaina muzeja jau agrāk bija atklāts Mākslas muzejs „Arsenāls”, kas tagad kļuvis par izstāžu zāli, un Kultūras muzejs „Dauderi”.

Mūzejs savu misiju ir godam

pildījis. Senatnīgajā interjerā ar koka balstiem un pārsegumiem, kas saglabājušies no 13. gadsimta, ik mēnesi tiek rādīti gan mūsu pašu mākslinieku, gan daudzu svešu zemju autoru darbi, kas pulcējuši kuplu jo kuplu apmek-

lētāju skaitu. Bet paralēli lielajām mainīgajām ekspozīcijām, atsevišķās telpās tiek sarūpētas nelielas izstādes, rīkotas tikšanās, pat meistardarbnīcas bērniem un jauniešiem, kur iespējams apgūt dažādas prasmes, piemēram, madarošanu.

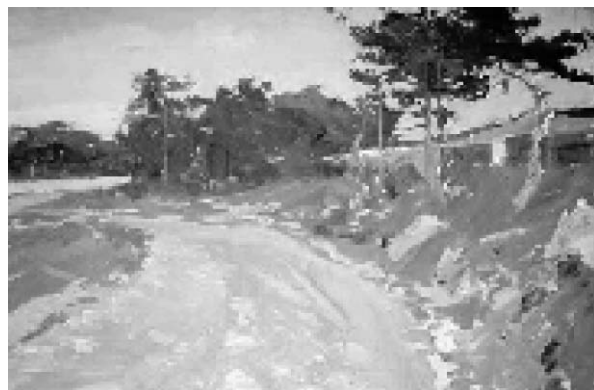
Vēl gribas piebilst, – kopš dibināšanas muzeja direktore ir Alīda Krēšlīņa, arī daļa darbinieku šeit strādā no pirmās dienas.

Gribas piekrist Latvijas Nacionālā Mākslas muzeja direktorei Mārai Lācei, ka patīkamāk ir svinēt 100 un 300 gadu jubilejas, jo, atzīmējot 20 gadu jubileju, tu fotogrāfijās ieraugi sevi krietni jaunāku, tumšiem matiem, un tas liecina, ka laiks ir nemanāmi aizskrējis nebūtībā, nez kāpēc aiz sevis atstājot baltas pēdas matu cekulā un ievilcis rievās sejā. Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejam pašam gan tagad tikai sākusies zaļā jaunība. Tas ir burvīgi – vēl priekšā darbīgi gadi!

Latvijas Nacionālajā Mākslas muzejā turpat divus mēnešus bija skatāma gleznotāja Jāņa Oša (1926 – 1991) retrospektīvā gleznu izstāde (Lūzdu nejaukt ar citu Jāni Osi, kurš pievieno vēl otru vārdu – Andris un kurš bija Latvijas Mākslas akadēmija rektors; viņi nav radinieki!). Vienlaicīgi apgāds „Nepuņš” laidis klajā Ilzes Konstantes uzrakstīto monografiju par mākslinieku, „lai viņu, nepelnīti novārtā atstāto mākslinieku, atgrieztu Latvijas mākslas vēsturē”.

Jānis Osis ir patiesi piemirsts pēckara gadu gleznotājs, kurš savā neordinārā talanta dēļ strauji ienāca mākslā. Diemžēl pēc dažu ieskatiem, *sašmucējies* tādēļ, ka padomju okupācijas gados gleznojis pasūtījuma darbus (nez kāpēc, teiksim, Indulim Zariņam tika piedota pat Leņina prēmija), un turklāt paspējis arī nomirt pārāk ātri. Līdz šim viņam nebija aizstāvju. Tagad pēc izstādes un monogrāfijas izdošanas liekas vairs neviens neapšaubīs Jāņa

Tikai tagad ieraugām viņa talantīgumu

Oša vietu latviešu pēckara gadu mākslā.

Mākslinieka dzīve bijusi sarežģīta – kara viesuļi māti aiznesa uz ārzemēm, atstājot dēlu pašu savā ziņā. Zaļoksnā jaunieša trūkuma pilnās dienas centās atvieglot krusttēvs, gleznotājs un V. Purviša skolnieks Ansis Stunda, kurš, tāpat kā daudzi, cieta no padomju režīma un kara. Viņš bija pirmais krustdēla skolotājs, iedodams stabilus pamatus glezniecībā un

zīmēšanā. Jānis Osis jau studiju gados parādīja savas spējas, bet diplomdarbs „Latvijas zvejnieki” (1951) visā bijušajā lielvalstī izsauca veselu vētru. Būdamā bez Staļina laika patētikas, pārspīlēta optimisma, salkanības un citām tamlīdzīgām to gadu mākslai raksturīgām iezīmēm, latviešu abiturienta glezna izcēlās ar dabiskumu, tuvību realitātei, izcilo kolorītu, materiālīti. Diplomdarbu uzreiz nopirka Maskava,

autoram paredzēja spožu nākotni, taču liktenis nebija viņam labvēlīgs. Jaunais mākslinieks vispirām kārtām bija stūrgalvīgs, domāšanā patstāvīgs, uzradās arī nelabvēļi. Tomēr Jāņa Oša talants nepazuda, tas ieguva jaunu skanējumu 20. gadsimta 60. gados, kad viņš atteicās no naturālisma elementiem savā mākslā un visu uzmanību veltīja krāsai. Viņš turpināja gleznot zvejniekiem, izmantojot ļoti ierobežotu tonālo gammu – galvenokārt trīs dažādas krāsas. Šī iemesla dēļ Jāņa Oša gleznas liekas pat askētiskas, kaut gan ir dzīvas, iekšēji darbīgas. Motīvi parasti ir ārkārtīgi vienkārši, bez uzspēles, dabiski. Liela daļa gleznu ir garformāta, tādēļ rodas panorāmas iespaids. Pat labākajos pasūtījuma darbos priekšplānā iznāk gleznieciskās kvalitātes, motīva ideoloģisko saturu tās daļēji neitralizē. Arī kompozīcijas risinājumā māksli-

nieks padomisko ideju slāpē ar statiskumu (cilvēki viņa darbos parasti stāv un vēro), uzsverot notikuma dabiskumu.

Jānis Osis nevarēja iztikt bez plenēra. Viņa daudzajās skicēs gandrīz vai taustāms ir dabas tuvums, tas dzīvā elpa. Viņa virtuozais otas vilciens strauji fiksē kāpas, krūmāju skupsnas, necilas zvejnieku būdeles. Krāsu uzlēcieni ir neklūdīgs, tonālā saskaņa perfekta. Valda miers un harmonija, kaut arī jūtama dzīvības pulsācija, kā zem ādas varam saredzēt tikko tveramos pulsa ritmiskos sitienus. Jānis Osis bija zaļā toņa meistars (gleznotāji bieži nepakļauj sev zaļo krāsu), bet tikpat labi viņš spēja strādāt ar pelēcīgajiem, klāt pievienojot dzeltenīgos un zilganos notonus. Mākslinieks bija liels meistars, kurā neklūdīgo aci, enerģisko rokas vēzienu, izcilo krāsu un kompozīcijas izjūtu tikai tagad sākam patiesi novērtēt, kaut profesionāli viņa glezniecību cienīja jau sen.

Izstāde aizceļojusi līdz Jelgavai

Uz Jelgavu aizceļojusi un kopš 3. jūlija vietējā pilsētas muzejā skatāma trimdas mākslas izstāde „Tēvu zemei – Latvijai”.

Kā zināms, šo Pasaules latviešu mākslinieku savienības rīkoto izstādi atklāja pagājušā gada

augustā Valmierā, kas kļuva par latviešu diasporas glabāšanas un pētniecības centru. Pēc tam izstādes darbi ceļoja pa vairākām Latvijas pilsētām. Tie bija skatāmi Madonā, Limbažos, Alūksnē un citur. Pēc Jelgavas izstādes ekspozī-

nāti uz laiku sev mājvietu atradīs Sv. Pēteru baznīcā, kur ar mūsu tautiešu devumu varēs iepazīties arī rīdzinieki.

Runājot par Jelgavas izstādi, jāapliecina, ka pilsētā pie Lielupes tā izskatās ļoti labi, pat respektabli. Ja Valmieras muzejā abās nelielajās izstāžu zālēs kopumā darbi iespaidoja ar savu blīvumu, ar kompaktnumu, radot iespaidu,

ka nu trimdas māksla uzsākusi spēcīgu karagājieni, tad Jelgavā uzzībsnī citas izjūtas. Tā kā G. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzeja izstāžu zāle ir liela, gaiša un ar ļoti augstiem griestiem, tādēļ visus eksponātus varēja izkārtot vienā telpā, nesadalot intimākos un reprezentatīvākos. Liela nozīme ir arī tam, ka lielākos darbus var apskatīt jau pa

gabalu, no attāluma, kas dod iespēju izbaudīt katras gleznas monumentālismu, koloristiskās vērtības, iekšējo spēku. Jelgavas izstādē kārtējo reizi varēja pārliecināties, – katrā telpā ikviens darbs iegūst citu skanējumu. Šī iemesla dēļ gaidu, kāda izstāde izskatīsies Pēteru baznīcā, kur parasti pat vājāki darbi iegūst vērienīgāku un dziļāku skanējumu.

JAUNUMI LATVIJAS POLĪTIKĀ

Valsts prezidents Tadžikistānā

Valsts prezidents Valdis Zatlers uzturējās vizītē Tadžikistānā.

Tikšanās laikā Valdis Zatlers pasniedza Tadžikistānas prezidentam Emomali Rahmanam I šķiras Triju Zvaigžņu ordeni un ordeņa ķēdi.

Tadžikistānas prezidenta rīkotajās vakariņās Valdis Zatlers teica tostus, pateicoties par sirsnīgo uzņemšanu, kuŗā iedzīvīnāta izslavētā austrumnieku viesmīlība, un par iespēju apmeklēt ne tikai galvaspilsētu, bet arī Tadžikistānas gleznainākās un nozīmīgākās vietas.

Latvijas prezidents izteica līdzjutību Tadžikistānas tautai par dabas katastrofu, kas izdzēsusi tik daudz dzīvību un atstājusi smagas sekas. Valdis Zatlers ir gandarīts, ka Latvijas pārstāvja dalība Eiropas Savienības palīdzības koordinācijas misijā kaut nedaudz varējusi remdēt cietušo grūtības, pēc zemes nogrūvumiem atjaunojot ierasto dzīves ritmu.

Abu valstu prezidenti parakstīja kopīgu deklarāciju un līgumus: par sadarbību ekonomikā, rūpniecībā, zinātnes un tehnikas laukā un par starptautisko autosatiksmi.

Turpinot valsts vizīti Tadžikistānā, Valsts prezidents Valdis Zatlers un Lilita Zatleres kundze viesojās Tadžikistānas ziemeļu pilsētā Hudžandā. Pēc sirsnīgas sagaidīšanas lidostā, kur nacionālajos tērpos ģērbušās meitenes pasniedza ziedus Latvijas prezidentam, V. Zatlers un viņa dzīvesbiedre viesojās Prezidenta licejā. Skolā prezidents tika iepazīstināts ar skolēniem dotajām mācību iespējām, apskatīja skolas TV centru, sporta kompleksu, kā arī dažādu rokdarbu strādāšanas darbnīcas.

Viesojoties pilsētas vēstures mūzejā, kultūras namā un mošejas kompleksā, Valsts prezidentam bija iespēja izziņāt pilsētas un valsts vēsturi, kā arī apgabala kultūras tradīcijas. Vēlāk Hudžandas iedzīvotāji ar skaļiem aplausiem sagaidīja Latvijas valsts vadītāju pilsētas galvenajā tirgū, kur V. Zatlers aprunājās ar vietējiem tirgotājiem un tirgus apmeklētājiem.

Līdz ar Valsts prezidentu Hudžandā viesojās arī Latvijas 25 uzņēmēju grupa, lai, tiekoties ar šī apgabala uzņēmējiem, pārrunātu iespējas sadarbībai starp abām valstīm.

Latvijas un Tadžikistānas satiksmes ministri pārrunāja iespējamo sadarbību mobilo sakaru operatoru tirgus sakārtošanā Tadžikistānā. Tika parakstīts memorands par sadarbību starp starptautisko lidostu Rīga un Dušanbe lidostu par dalīšanos pieredzē un zināšanās lidostas pārvaldībā. Drīzumā plānots uzsākt jauna Dušanbe lidostas termināļa celtniecību, ko varētu pabeigt 2011. gadā; Latvijas kolēģu pieredze šajā procesā ir īpaši būtiska.

Jāps de Hops Shefers atvadās

Latvijā atvadu vizītē bija ieradies NATO ģenerālsēkretārs Jāps de Hops Shefers. Augustā viņa vietā stāsies Anderss Fogs Rasmusens.

Sarunā ar Valsts prezidentu Valdi Zatlēru Shefers sacīja, ka NATO garantē gan lielo, gan mazo dalībvalstu drošību, turklāt norādīja: kā šeit Rīgā, tā citās galvaspilsētās viņš vienmēr ir uzsvēris, ka drošība un stabilitāte

maksā naudu. Latvijai ir nozīmīga loma NATO, tā ir pilntiesīga alianses dalībvalsts. Alianse tupinās patrulēšanu Baltijas valstu gaisa telpā, jo esot būtiski redzēt NATO fizisku klātbūtni Baltijas apgabalā.

Valdis Zatlers uzsvēra, ka Latvija būs uzticama partnere un izpildīs savas saistības Afganistānā. Vērtējot alianses misiju Afganistānā, Shefers atzina, ka tas vēl joprojām ir liels pārbaudījums, taču progress esot redzams, jo 2001. gadā situācija Afganistānā bijusi līdzīga kā viduslaikos, bet tagad daudz kas ir mainījies. "Ir milzīgi izaicinājumi, bet ir arī liels progress," vērtēja Shefers.

Shefers tikās arī ar Ministru prezidentu Valdi Dombrovski. Valdības vadītājs pateicās NATO ģenerālsēkretāram par ieguldījumu Latvijas līdzdalības nodrošināšanā NATO, tostarp NATO valstu un valdības vadītāju galotņu apspriedes organizēšanā 2006. gadā Rīgā.

Andris Piebalgs par savu darbu

Lai arī Eiropas komisāri pārstāvē nevis atsevišķu valsti, bet gan visas Eiropas Savienības intereses, Latvijas savulaik izvirzītais enerģētikas komisārs Andris Piebalgs intervijā *Neatkarīgajai Rīta Avīzei* atzīst, ka strādājis arī Latvijas labā.

Piebalgam izdevies savas komisijas kolēģas pārliecināt, ka Latvija izpildījusi visus nosacījumus, lai saņemtu nākamo starptautiskā aizdevuma daļu. Viņš darījis vairāk, nekā formāli energokomisāram pienākas. Ir arī citi piemēri, kad komisārs no Latvijas mēģinājis palīdzēt Latvijai sasniegt tās mērķus komisijas ietvaros un ārpus tās. Arvien nācies sastapties ar nepareiziem uzskatiem ne vien par Latvijas ekonomisko attīstību, bet arī par politisko situāciju. Piebalgs to darījis, būdams Latvijas pavalstnieks, un viņam šķiet, ka jebkurš cits viņa vietā būtu darījis to pašu.

Uz jautājumu, ar kādām īpašībām jābūt apveltītam nākamajam komisāra amata kandidātam no Latvijas, jo Piebalgs savu amatu atstās gada nogalē, komisārs uzsvēra dažas kvalitātes.

Valodu zināšanas ir ļoti noderīgas, bet tās nav galvenās. Galvenā ir spēja strādāt vispirms ar valstīm, EP, un šīs spējas pamatā ir diplomātija. Jāmēģina intuitīvi atrast, kur ir vairākums, rēķinoties ar to, ka vienmēr būs kāds, kas komisāru ļoti kritizēs – gan pamatoti, gan formāli.

No Latvijas izvirzītajam Eiropas komisāra kandidātam vajadzētu būt bijušam ministram, ministru prezidentam, Saeimas priekšsēdim – cilvēkam ar politisku briedumu. Jārūnā dažādās auditorijās, bet tās ne vienmēr ir draudzīgas. „Tas, kas esmu bijis vēstnieks, nevienu īpaši neinteresēja, viņus interesēja tas, kas esmu bijis ministrs, kas esmu saskāries ar vēlētajiem, – uz to Eiropā tomēr skatās, jo visu laiku tiek meklēta šī leģitimitāte caur Eiropas vēlētajiem,” sacīja Andris Piebalgs.

Koalīcijas partijām ir dažādi kandidāti nākamā Eiropas komisāra amatam, un vienošanās par to pagaidām nav panākta. *Jaunais laiks* Eiropas komisāra amatam

virza partijas lideri Solvitu Ābolītiņu, bet koalīcijas partneri tam nepiekrīt. Viņu ieskatā citi kandidāti – ārlietu ministrs Māris Riekstiņš vai ES Statistikas biroja departamenta direktore Inna Šteinbuka vairāk atbilstu izvirzītajiem kritērijiem.

Strasbūrā 14. jūlijā uz pirmo sēdi

kopā sanāca 736 jaunievēlētie 7. sasaukuma Eiropas Parlamenta (EP) deputāti.

No Latvijas ievēlētie astoņi deputāti iesaistīsies šādos politiskajos spēkos: **Sandra Kalniete (PS)**, **Arturs Krišjānis Kariņš (JL)** un **Inese Vaidere (PS)** - Eiropas Tautas partijas (Kristīgo demokrātu) grupā; **Aleksandrs Mirskis (SC)** - Sociālistu un demokrātu progresīvās alianses grupā; **Ivars Godmanis (LPP/LC)** - Eiropas Liberāļu un demokrātu apvienības grupā; **Roberts Zile (TB/LNNK)** - Konservatīvo un reformistu grupā, **Tatjana Ždanoka (PCTVL)** turpinās darbu **Zaļo EFA** grupā; **Alfrēds Rubiks (SC)** iesaistīsies Eiropas Apvienotās kreiso un Ziemeļvalstu **Zaļo** kreiso spēku konfederālajā grupā.

Līdzšinējā sasaukuma Latvijas deputāti, kas noliek deputāta mandātu, ir Georgs Andrejevs (ALDE), Guntars Krasts (UEN), Ģirts Kušķis (EPP/ED), Liene Liepiņa (EPP/ED) un Richards Piks (EPP/ED).

Neviens baltā zirgā neatjās...

LNT raidījumā *900 sekundes* bijusi Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga atbildēja uz daudziem jautājumiem par pašreizējo politisko situāciju Latvijā. Viens no tiem bija, vai eksprezidente vēlētos veidot jaunu partiju. Eksprezidente šaubās, vai viņas vecumā ir reāli izveidot savu partiju. Jaunas partijas veidošana prasa fizisku spēku, nepieciešams meklēt domubiedrus. Vaira Vīķe-Freiberga šaubās, vai to viņa patlaban spētu izdarīt. Visu mūžu viņa bijusi neatkarīga no politiskām partijām. Prezidenta amats bijis piemērots, jo tas bijis plaša profila darbs.

Jautāta, kā risināt politisko krīzi valstī, eksprezidente sacīja, ka tā jārisina kompleksi. „Ja mēs gaidām kādu, kas atjās baltā zirgā, pavinās burvju nūjiņu un visu sakārtos, tad varu pateikt, ka tā tas nebūs. Procesi ir ļoti sarežģīti un jārisina kompleksi. Tur jāpiedalās visiem,” norādīja Vaira Vīķe-Freiberga.

Eiro ieviešis tikai 2014. gadā

Latvijas Banka sniegusi paziņojumu par eiro ieviešanu. Līdz ar valsts budžeta samazināšanas plānu, kas paredz valsts budžeta deficīta samazināšanu līdz 3% iekšzemes kopprodukta tikai 2012. gadā, eiro Latvijā varēs ieviest ne agrāk kā 2014. gadā.

Latvijas valdība plāno, ka šogad budžeta deficīts būs 10% IKP, 2010. gadā – 8%, 2011. gadā – 6%, 2012. gadā – 3%. Tieši pēdējais no minētajiem rādītājiem Latvijai ir jāsasniedz, lai tā varētu ieviest eiro. Turklāt vismaz pēc 3% deficīta no IKP sasniegšanas ir jāpaiet vēl diviem gadiem. Līdz šim Valsts Banka paudusi, ka eiro ir jāievieš 2012. gadā.

„Pašlaik lielākais pārbaudījums eiro kritēriju izpildē ir budžeta deficīta kritērija ievērošana, kas

Latvijas ekonomikas vērotājiem liks tai sekot ar saasinātu uzmanību. Budžeta deficīta kritērija sasniegšanas norise lielā mērā izšķirs investoru attieksmi, uzticību Latvijas ekonomikai kopumā, kā arī būs pamatā stabilitātei vai nemieram valūtas tirgū un attiecīgi lata procentu likmju attīstībai,” – tā šobrīd notiekošo skaidro banka.

Baltijas valstis, visticamāk, eiro ieviešis katra savā laikā. Igaunija to varētu darīt jau 2011. gadā.

Atbalsta Akadēmiskās bibliotēkas iekļaušanu LU

Latvijas Universitātes Senāta sēdē atbalstīta Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas iekļaušana LU sastāvā. Universitāte atbalsta šo ieceri, bet par to vēl būs jālemj valdībai.

Līdz ar Akadēmiskās bibliotēkas iekļaušanu LU Senāts atbalstīja arī Rīgas Medicīnas kolledžas un Paula Stradiņa Sociālās aprūpes kolledžas iekļaušanu universitātes sastāvā aģentūru statusā.

Ar šā gada septembri tiks sākti Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes un Moderno valodu fakultātes apvienošana. Apvienotā struktūrā tā darbosies ar 2010. gada septembri. Plānots, ka nākotnē pārmaiņas varētu skart arī

dažas citas LU struktūras, piemēram, Valodu centru, tādējādi visu filoloģijas struktūru koncentrējot vienuviet. Tomēr šī ideja pagaidām sīkāk apspriesta netika.

Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas direktore Ventas Koceres ieskatā bibliotēka ir gatava sadarbīties ar LU, jo saskata iespējas īstenot kopīgus projektus, kā arī universitāte varētu palīdzēt ar bibliotēkas ēkas apsaimniekošanu Lielvārdes ielā, tur izvietojot LU bibliotēkas fondus. Tomēr bibliotēkas iekļaušanai LU sastāvā Akadēmiskās bibliotēkas vadība izvirzījusi savus nosacījumus, proti, bibliotēka vēlas palikt pašreizējās ēkās, kā arī saglabāt Latvijas Akadēmisko bibliotēku kā vienu bibliotēku, kuŗā apvienots *Bibliotheca Rigensis* un Misiņa bibliotēkas krājums, kā arī Rokrakstu un reto grāmatu nodaļa. Jānodrošina arī Misiņa bibliotēkas vēsturiskā nosaukuma saglabāšana, krājuma - letonikas avotu - komplektēšanas pamatprincipu ievērošana, krājuma nedalāmība un neieplūdināšana citas bibliotēkas krājumā.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

NEDĒĻAS NOTIKUMU CHRONIKA

Valsts prezidents Valdis Zatlers piedalījās Latvijas armijas dibināšanas 90. gadadienas sarīkojumā un nozīmīgajā jubilejā sveica Latvijas Nacionālo bruņoto spēku vadību un karavīrus. Valdis Zatlers sacīja: „Šajā dienā mums jāpārdomā, kā rodas valsts. Vispirms veidojas nacionālā pašapziņa kā arī vēlēšanās nodibināt savu valsti. Katrai tautai un valstij ir sava teritorija, kuŗu tā apdzīvo un grib pārvaldīt. Bet, lai tas tā būtu, šī teritorija ir jāaizsargā.”

Baltijas valstu gaisa teritorijā 14. jūlijā sākās NATO pretgaisa aizsardzības mācības, kuŗās piedalās Latvijas, Igaunijas, Lietuvas, Čehijas un ASV gaisa spēku nodaļas.

Mācību mērķis ir trenēt NATO dalībvalstu gaisa spēku sadarbības iemaņas, uzlabot pretgaisa aizsardzības procedūras un nostiprināt Latvijas, Igaunijas un Lietuvas saikni ar NATO *NATINADS* pretgaisa aizsardzības sistēmu.

12. jūlijā Lietuvas prezidenta amatā stājās jaunievēlēta valsts vadītāja Daļa Gribauskaitē. Svinīgā Seima sēdē viņa deva amata zvērestu, pārņemot pilnvaras no pašreizējā prezidenta Valda Adamkus. Prezidentes inaugurācija notika vēsturiskajā Seima zālē, kur 1990. gada 11. martā tika pieņemta Lietuvas Neatkarības deklarācija. „Es būšu aktīva prezidente. Es izmantošu visas pilnvaras, kuŗas man dod konstitūcija,” pēc stāšanās amatā sacīja jaunā prezidente. Gribauskaites zvērestu pieņēma Konstitucionālās tiesas priekšsēdis Kēstutis Lapinskis.

Valsts prezidents Valdis Zatlers nosūtīja apsveikuma vēstuli jaunajai Lietuvas prezidentei Daļai Gribauskaitēi, novēlot veiksmi jauno pienākumu veikšanā. Vēstulē Zatlers izsaka pārliecību, ka Latvijas un Lietuvas lieliskās attiecības padziļināsies arī nākotnē un veiksmīgā sadarbība gan divpusējā līmenī, gan reģionālās un starptautiskās organizācijās palīdzēs kopīgi risināt ekonomiskos izaicinājumus. Valsts prezidents augstu vērtē neseno sarunu ar Gribauskaitēi Viļņā un aicināja Lietuvas prezidentu viesoties Rīgā.

Izglītības ministres Tatjanas Koķes ieskatā nav pamata uztraukumam par gaidāmo skolu slēgšanu, jo likvidējamo vai apvienojamo mācību iestāžu skaits patlaban ir samērā mazs. Ir zināms, ka tiks slēgtas astoņas skolas.

Iepriekšējo trīs mēnešu laikā Latvijā būtiski pieaudzis „aploksņu” algu atbalstītāju skaits - no 45%, kas nodokļu nemaksāšanu par saņemto atalgojumu atbalstīja šā gada martā, līdz 59% respondentu jūnijā izdarītajā aptaujā. Tā tika veikta uzņēmumā SIA *Working Day*.

Latvijā apstiprināti jauni gadījumi par inficēšanos ar jaunās gripas AH1N1 vīrusu jeb tā dēvēto cūku gripu. Līdz ar to Latvijā ir jau seši oficiāli apstiprināti gadījumi par inficēšanos ar šo vīrusu. Epidemiologi aicina izvairīties no ceļošanas uz valstīm, kur reģistrēta augstākā saslimšana, t.i., uz Angliju, Spāniju, Vāciju, Franciju, Grieķiju, Kipru, Nīderlandi, ASV, Meksiku, Kanadu, Čīli un Austrāliju.

Pārtikas un veterinārais dienests informē, ka patlaban nav pamata satraukumam par to, ka Latvijā varētu tikt ievazāts klasiskais cūku mēris. Cūku mēra uzliesmojuma vieta ir apmēram 100 km no Latvijas robežas, un Lietuvas uzraudzības dienests veic visus nepieciešamos pasākumus slimības ierobežošanai un likvidēšanai.

LAIKU UN VIETU MIJĀS

Atceroties PSRS nacionālās politikas līkločus

VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

Padomju Sociālistisko Republiku Savienība no 1922. gada nogales, kad tā tika pasludināta, līdz 1991. gada nogalei, kad tā izčakstēja, bija **vienīgā** valsts “uz mūsu planētas”, kuŗas ģerbonis simbolizēja **apņēmību uz kundzēties visai pasaulei**: vārpu vainags apvij milzīgu, *izvalbītu* zemeslodi, kuŗai uzgūlies sirpis un āmurs. Nekā krieviska, pat nekā reģionāli *eirāziska*, nē, - viss globuss, ne mazāk. Īpaši baismīgi šī zemeslode izskatījās, kad tā bija kā puscilnis, piemēram, metallā kalta uz starptautisko guļamvagonu ārsienām vai virs PSRS sūtniecības galvenās ieejas Antonijas ielā.

Šis Vispasaules Komūnas rēgs raksturoja PSRS simboliku 69 gadus no vietas, kaut gan *viedais* Staļins, visvēlākais, 1938. gadā bija atmetis šīs *proletāriskās* drizas un pilnīgi “pārslēdzis” savu valsti lielkrievu šovinisma un tipiski imperiskās ekspansijas virzienā. Tai pašā, pie kuŗa turas Vladimirs Putins savā teritorijā gan krietni apcirptajā Krievijas Federācijā, pārņemot no Bizantijas imperātoriem un Maskavijas lielkņaziem divgalvaino ērgli.

Vēl nav aizmirsts, ka līdz pat Gorbačova varas gadiem visu, it visu PSRS periodisko izdevumu *galvas* greznoja sauklis

Visu zemju proletārieši, savienojieties! - arī tad, ja izdevums veltīts šacham vai biškopībai. Absurds!

Cik dzīvelīgi, cik noturīgi bija šie pagājušā gadsimta **divdesmito gadu** relikti, pārvērtušies tukšā čaulā...

Tajos divdesmitajos gados pasaules revolūcijas ideāls valdzināja daudzus miljonus cilvēku, kuŗus Pirmais pasaules kaŗš un tā chaotiskās sekas bija izsītušas no sliedēm, un šo *laikmeta apdullināto* vidū bija daudzi intelektuāļi, mākslinieki, radošas personības, kam šķita, ka bolševiku apvērsums Pēterpilī pavēris bezgalīgus apvēršņus jaunai dzīvei, jaunai kultūrai. Starp viņiem bija Majakovskis un citi futūristi, Gustavs Klucis un Els Lisickis (*El Lissitzky*), kuŗš radīja jaunu virzienu glezniecībā un grafikā - suprematismu. Maskavā vēl manu studiju laikā bija saglabājusies kluba ēka *Strominkā*, izcils modernisma paraugs.

Taču mums tagad visinteresantāk ir atcerēties PSRS tālaika nacionālo politiku, kas bija diametrāli pretēja tai, ko mēs, *padomju ļaudis*, uz savas ādas iepazīnām kopš trīsdesmito gadu beigām.

Brežņeva laikā es Dzirnau ielas antikvāriātā nopirku *Robinzonu Kruzo* latgalešu valodā, ko *no latviešu valodas* bija pārtulkojis kāds V. Lōcis. Tā bija izdevis apgāds *Prometejs* - tas

pats, ko 1937. gadā **likvidēja** līdz ar tā darbiniekus. PSRS tautas skaitīšanās latgaleši tika reģistrēti kā īpaša tautība, un viņu valoda bija vairāk nekā izloksne.

Un Baltkrievija! Neticami, bet fakts: tagad formāli neatkarīgajā Baltkrievijā pats *tētiņš* Lukašenko un viņa ministri sazinās savā starpā un ar tautu tikai krieviski, taču tajos divdesmitajos gados tur notika nevis rusifikācija, bet, gluži pretēji, - derusifikācija, baltkrievizācija. 1924. gada jūlijā Baltkrievijas kompartijas CK plēnuma nolēma **piespiedu kārtā** ieviest baltkrievu valodu visās partijas un valsts iestādēs un sabiedriskajās organizācijās. Tos, kas noteiktā laikā sprīdī neviņoja apgūt baltkrievu valodu, atlaida no darba. 1927. gadā jau bija vairāki tūkstoši pamatskolu un četras universitātes ar baltkrievu mācību valodu. Īsti revolūcionāri tempi!

Šis rosības vadīja un saskaņoja Baltkrievu kultūras institūts - *Inbelkult*.

Maza atkāpe: Rainis, kā zināms, simpātizēja baltkrieviem, kuŗu bija ne mazums viņa dzimtajā novadā. Runādams gan Sattversmes sapulcē, gan Saeimā, viņš dedzīgi aizstāvēja Latvijas baltkrievu tiesības uz pašu skolām, uzsverot, ka viņi nav nedz krievi, nedz poļi, bet ir tauta ar savu vēsturi un garamantām.

1926. gadā Minskā bija jāsanāk Baltkrievijas Zinātņu akadēmijas sesijai, un Rainis tika ielūgts. Pēckāra gados Pelše un viņam līdzīgie uz šī ielūguma pamata padarīja Raini gandrīz vai par bolševiku, bet Rainis toreiz jūtās glaimots tikai tāpēc, ka viņš allaž, kā tolaik mēdza teikt, *stāvēja par baltkrievu lietu*.

1937. gadā Staļins darīja galu visai šai baltkrievizēšanai, un tūkstošiem baltkrievu, tostarp rakstnieku un mākslinieku, tika nošauti un sagūta *Kuropatu* bedrēs. Baltkrievu censonus padarīja par buržuaziskiem nacionālistiem, trockistiskiem izdzimteniem, trakiem suņiem u.tml. Lukašenko režīms **neļauj** godināt šo represiju upuru piemiņu, un pāri aizbērtajām *Kuropatu* bedrēm tika izbūvēts autoceļš...

Līdzīgs liktenis piemeklēja arī tūkstošiem ukraiņu, kuŗus “partija un valdība” tajos divdesmitajos gados mudināja **ukrainizēt** kultūru un literātūru Dņepras krastos. Te jāpaskaidro, ka gan Baltkrievijā, gan Ukrainā bolševiku mērķis cita starpā bija ievilināt emigrantus, kas sūrojās par Pilsudska pārpoļošanas politiku austrumu vojevodistēs (*kresy*).

1937. gadā par ukraiņu intelligences Golgatu kļuva *Bikovņa* (*Bykivnia*) Kijevas pievārtē, kur trūd neskaitāmu kultūras darbinieku, skolotāju un audzinā-

tāju kauli.

Nobeigumā atcerēsimies, kas notika ar PSRS turku cilmes tautu rakstību. To pašu, tagad jau leģendāro divdesmito gadu sakumā tatāriem, baškīriem, kirgīziem, azeriem, uzbekiem “partija un valdība” lika atmet archaisko un neparocīgo arabu rakstību un pāriet uz latīņu alfabētu, kas papildināts ar trim vai četriem burtiem īpatnēju patskaņu un līdzskaņu apzīmēšanai. Tas bija svētīgs darbs: šai ziņā Ļeņina un, teiksim, Trocka līdzgaitnieki sekoja Kemala Ataturka priekšzīmei. Uzspiežot savai tautai *latinicu*, viņš ļāva Turcijai izkļūt no tumsonības valgiem un tuvināties Eiropai.

PSRS turcisko tautu jaunatne vēl tikai sāka patiesi baudīt šīs reformas augļus, kad *viedais* (*mudrij*) Staļins attapās un 1938. gadā pavēlēja 24 mēnešu laikā visur, kur jau bija pierasts pie *latinicas*, ieviest **kirilicu**, kas, pēc filologu atzinuma bija pa-visam sveša turku ģints valodu garam. Nācās vien pakļauties Staļina prasībai - pareizticīgās seminārijas audzēknis, gruziešu kurpnieka dēls Soso Džugašvili bija kļuvis par viskrieviskāko krievu, kuŗa elki bija nevis vairs Markss ar Engelsu, bet Jānis Briesmīgais un Pēteris Pirmais.

Franks Gordons

Rakstu šoreiz no Amerikas, kur, tāpat kā katru vasaru, divas nedēļas pavado ciemos pie ģimenes. Tā vienmēr ir jauka atpūta. Mūsu bērni, kā jau mēdz gadīties, ar katru gadu ir vecāki un arī citādi. Vecākajam drīz jau būs piecpadsmit, bet jaunākajai - viens gads. Patiess prieks skatīties, kā viņi izaug par latviešiem arī Amerikas ļoti amerikāniskajā vidē.

Taču mūsdienu tehnoloģiju pasaule ļauj arī sekot notikumiem Latvijā. Vasara politikā mēdz būt mierīgāka - Saeimā ir vasaras brīvdienas, lai arī, protams, darbs valsts pārvaldīšanā nebeidzas nekad, vēl jo vairāk patlaban, kad nepieciešams risināt valsts ekonomisko krīzi un visu, kas ar to saistīts. Tā, piemēram, nesen ziņots, ka rudenī vairāki tūkstoši pensijas vecumu sasniegušu skolas darbinieku no darba aizies. Tas varētu likties loģiski, ja jau ir pensijas vecums, bet skolotāji Latvijā kokos neaug, jo atalgojums nekad nav bijis īpaši liels. Katrā ziņā nebūtu pārspīlēti teikt, ka valdībai šovasar ir vairāk darba, nekā tas pieredzēts daudzu gadu garumā.

Taču politiķi acīmredzot šīs vasaras brīvdienas izmanto arī nākotnes apcerēšanai. Specifiskāk sakot, sākušās runas par to, ka valdošās koalīcijas partijām derētu konsolidēties, lai gatavotos Saeimas vēlēšanām, kas nu vairs

ir tikai 15 mēnešu atstatumā. Tā, piemēram, partijas *Jaunais laiks* vadītāja Solvita Āboltiņa ziņu aģentūrai LETA teikusi, ka bez konsolidācijas nākamie vēlēšanu rezultāti varētu būt “vēl briesmīgāki” nekā nesen notikušo pašvaldību vēlēšanu rezultāti.

No vienas puses, visai dīvains šķiet paziņojums, ko sniedz partija, kuŗai minētajās vēlēšanās nemaz tik slikti neklājās. Lasītāji droši vien atceras, ka Rīgas domes vēlēšanu rezultāti partijai ja nu gluži nerādīja ne sajūsmu, tad vismaz nebija pavisam slikti. Taču, no otras puses, S. Āboltiņas teiktais ir gluži loģisks, ja vien atceramies, kas minētajās vēlēšanās uzvarēja. Tie bija tā sauktie “kreisie spēki” jeb, precīzāk sakot, politisko organizāciju apvienība *Saskaņas centrs*. Tostarp arī Sociālistiskā partija ar kādreizējo kompartijas bosu Rubiku, kas, Latvijai par briesmīgu nelaimi, nu ir Eiropas Parlamenta deputāts. Rīgas vēlēšanās šis tandems bija pats veiksmīgākais, un par to nu nākas domāt, ja domājam par valsti, ne tikai tās galvaspilsētas nākotni.

Par to esmu rakstījis arī citkārt - latviešiem ir problēma, ko emigrācijas apstākļos mēdzām saukt “kur divi latvieši, tur trīs latviešu luterāņu draudzes”. Attiecīgi Latvijā - kur divi latvieši, tur trīs latviešu partijas. Taču, ja runa ir konkrēti par valdošās

Kopošanās

koalīcijas partijām, tad gan jāievēro cits teiciens - lēnām pārtiltu.

Jo Saeimas politiskā loģika diemžēl nosaka, ka *JL* valdībā jābūt arī tām partijām, kuŗas vistiešāk ir vainīgas par situāciju, kādā valsts nonākusi. Ārpus Saeimas šai loģikai var pretoties. Ne velti no *JL* savulaik aizgāja domubiedru grupa, kas nebija apmierināta ar partijas darbu. Piedevām aizgājēji zem partijas *Pilsoniskā savienība* karoga pašvaldību vēlēšanās guva ievērojami labākus rezultātus nekā “mātes partija”. Vēlētāji “Tautas” partiju, *zaļos zemniekus* un *TB/LNNK* konkrēti sodīja, un vai ar tiem tagad būtu nepieciešama konsolidācija?

Atbilde uz šo jautājumu? Jā, protams, jo “kreisajā” spārnā ar vienotību problēmu nav, un par domu, ka varu valstī varētu pārņemt Rubika pārstāvētā partija, būtu jāsausminās visiem, kuŗiem valsts nākotne ir svēta. Taču kopošanās man būs akceptējama tikai ar diviem nosacījumiem. Pirmkārt, nākamajos mēnešos, it īpaši domājot par valsts tautsaimniecības nākotni, valdošo partiju pārstāvjiem jādemostrē nopietnība, godīgums un arī tiesiskums, lai ekonomiskie lēmumi nebūtu tādi, kas kalpo tikai un vienīgi valdošo partiju īpašnieku interesēm. Otrkārt, ir vajadzīga paaudžu no-

maiņa, vai, pareizāk sakot, tiem, kuŗi ir pie varas tagad, noteikti ir jāiet prom. Pārāk daudz, piedodiet, mēslu sastrādāts. Pārāk negodīgi bijuši tie, kuŗi vadījuši valsti, un tas attiecas tiklab uz tiem, kas ir bijuši valdībā, kā uz tiem, kuŗi pasīvi deldējuši Saeimas krēslus un balsojuši atbilstīgi minēto partiju īpašnieku, nevis sabiedrības interesēm. Tas nepārprotami attiecas uz *zaļajiem zemniekiem* un viņu krimināli apsūdzēto “premjērministra kandidātu” Lembergu, kā arī uz “Tautas” partiju ar tās prātam neapņemtā augstprātību un *tēvzemiešiem*, kas nav bijuši neko daudz labāki.

Par to, ka politikā jāienāk jaunai paaudzei, runāts daudz un dikti. Taču nav svarīgi, vai Saeimā sēž 25, 30, 40, 50 vai pat 85 gadus veci cilvēki, ja vien viņi visi kā viens ir gatavi atteikties no domas, ka valsts ir privātpašums, kuŗā teikšana ir tikai maza politikāņu grupiņai, kuŗai tiesiskums ir abstrakts jēdziens, kuŗā kriminālapsūdzība nav šķērslis politiķa karjeras turpināšanai ar uzviņu, kuŗā partijas pirms katrām vēlēšanām meklē ceļus, kā apiet partiju finansēšanas likumus u.tml.

Vai pēc tā secināms, ka tagad atkal ir vajadzīgas pavisam jaunas partijas? Nebūt ne. Tā pati *Pilsoniskā savienība* sakarīgi domātājiem pilsoņiem piedāvā loģisku

alternatīvu i “kreisajam spārnā”, i žuļīcībai, kas bijusi pietiekami daudzu valdošo partiju absolūtais vadmotīvs. Diemžēl mūsu valsti diezgan bieži pieredzēta situācija, kad it kā godīga partija godīgumu aizmirst, kolīdz nonāk pie varas siles. Tas pats *JL* ne vienmēr bijis augstāko principu etalons. Tāpēc cerēsim, ka saruna par konsolidāciju nebūs tikai saruna par varas pārdali, ka tā tomēr būs arī par principiem. Ja vien *Saskaņas centra* valdīšana valsts galvaspilsētā nebūs pilnīgākais krachis, ir skaidrs, ka 10. Saeimas vēlēšanas SC var gaidīt ar lielu optimismu. Būs ļoti svarīgi zināt, ko pretī liks tie Latvijas pavalstnieki, kuŗi Latviju nevēlas padarīt par Krievijas filiāli ar visu no tā izrietošo. Labi būtu, ja rastos viena vai varbūt divas godīgas, latviskas, principiālas un tiesiskas partijas. Taču maz ticams, ka tas varēs notikt, ja visi plāni būs to pašu veco vēžu rokās. Tie tomēr nav cilvēki, kas joprojām pelna uzticību.

Ši ir saruna, kuŗā jāpiedalās arī Amerikā, Rietumeiropā un citur dzīvojošiem latviešiem, it īpaši valsts pavalstniekiem. Aicinu visus lasītājus darīt tieši tā - lasītāju vēstulēs, timekļa blogos, savstarpējās sarunās un citur. Nezinu, cik ilgi būs jāgaida, līdz Latvija būs normāla valsts, kuŗa vismaz lielākoties var rēķināties ar pārvaldes sakarīgumu. Taču labāk būs, ja tas notiks agrāk, nevis vēlāk.

Kārlis Streips

Šī gada maijā tiesību zinātnu doktors, profesors un konstitucionālo tiesību eksperts **Aivars Endziņš** tika ievēlēts sabiedrības par atklātību *Delna* padomē. Par *Delnu* vietā atgādināt, ka tā ir sabiedriskā labuma biedrība, kuras darbības mērķis ir veicināt demokratiskas sabiedrības veidošanos, sekmējot informācijas atklātību un korupcijas novēršanu. 1998. gada 27. augustā *Delna* tika izveidota kā starptautiskās pretkorupcijas organizācijas *Transparency International* Latvijas nodaļa, kas kopā ar citu 85 valstu nodaļām darbojas gan valsts, gan starptautiskā līmenī. Savukārt Aivars Endziņš kļuva par Satversmes tiesas tiesnesi 1996. gadā, bet no 2000. līdz 2007. gada februārim bija Satversmes tiesas priekšsēdis un nostrādāja šajā amatā visu likumā atļauto laiku. Tomēr profesora vārds nokļuva vai katra Latvijas iedzīvotāja mutē 2007. gada 22. maijā, kad viņa kandidātūra tika izvirzīta Latvijas Valsts prezidenta amatam. Valdošo partiju vienošanās par prezidentu padarīja Valdi Zatleru, bet profesors Endziņš joprojām vada biznesa augstskolas „Turība” Publisko tiesību katedru un joprojām ir arī Eiropas Padomes komisijas *Democracy Through Law* viceprezidents.

Kāpēc piekritāt darboties *Delnas* padomē?

Mani uzicināja tāpēc, ka acimredzot tas problēmu loks, ar kuŗu esmu nodarbojies, un mana kritiskā attieksme pret faktiem, kas ir uz robežas vai arī kur ir skaidri redzama iesaistīšana un korupcija, *Delnai* var noderēt.

Vai jums jau ir skaidri *Delnas* būtiskākie uzdevumi nākamā gada laikā?

Stratēģiskā plānošana notiks šai vasarā. Protams, biedrībai ir projekti, kas pašlaik tiek īstenoti, bet augustā ir paredzēta tāda kā „prāta vētra”, kad visi sanāks kopā, lai diskutētu par biedrības aktivitātēm. *Delna* var strādāt, ja ir projekti, kas spēj piesaistīt līdzekļus, tāpēc finanču jautājums ir svarīgs. Ja runājam par konkrētiem darbiem, tad es varu nodarboties ar tiem jautājumiem, kas saistīti ar jurisprudenci, visvairāk, protams, ar konstitucionālo tiesību jautājumiem. Pirms 6. jūnija vēlēšanām *Delna* bija veikusī pētījumu par Rīgas domes vēlēšanām, un saistībā ar iespējamiem robiem, kas ir vai tiks radīti vēlēšanu likumdošanā nākamā gada Saeimas vēlēšanās, es ieteicu līdzīgu pētījumu par tām.

Ir jādomā par normatīvās bāzes pilnveidošanu, lai ierobežotu kampaņas finansējuma ietekmi uz vēlēšanu rezultātiem. Atcerieties, pagājušās Saeimas vēlēšanās būtiska loma bija tā saukto trešo personu iesaistīšanai kampaņā, kad tās reklamēja vienu vai otru partiju un acīm redzami bija ar to saistītas, bet trešo personu reklāmas kampaņas tēriņi partiju kopējos tēriņos netika ieskaitīti. Šogad naudas summas, ko partijas drīkstēja tērēt reklamai, tika palielinātas, un jautājums, no kurienes nāk šī nauda, joprojām paliek neatbildēts. Piemēram, publiskajā telpā izskanēja pieļāvums, ka PCTVL finansējums, iespējams, daļēji nācis no Krievijas. Likums kaut ko tādu aizliedz, bet naudas ceļi ir tik sarežģīti, ka ir grūti ko

Likums ir nevis glābējs, bet palīgs

Ar profesoru Aivaru Endziņu sarunājās Sallija Benfelde

pierādīt. Katrā ziņā normatīvais regulējums nav pietiekami skaidrs un neapšaubāms.

Kā vērtējat šovasar notikušās Eiropas Parlamenta un pašvaldību vēlēšanas?

Domāju, ka par vēlēšanām var runāt divos aspektos: tiesiskajā un morāli ētiskajā. Par Eiroparlamenta deputātiem ir kļuvušas dažas odiozas personas – tas sakāms gan par Tatjanu Ždanoku, ko ievēlēja atkārtoti, gan par Alfrēdu Rubiku un Aleksandru Mirski. Cilvēki, kas savulaik Augstākajā padomē balsoja pret Latvijas neatkarību, ir kļuvuši par pašvaldību deputātiem, un, kā zināms, dažs labs no viņiem ir arī Saeimā. Alfrēds Rubiks tika notiesāts par piedalīšanos augusta pučā, bet Eiroparlamenta vēlēšanu likums neliedz viņam kandidēt un tikt ievēlētam, lai gan Saeimas vēlēšanās viņš joprojām nevar būt deputāta kandidāts. Arī Tatjanai Ždanokai Latvijas likumi aizliedz kandidēt Saeimas vēlēšanās, bet atļauj to darīt Eiroparlamenta vēlēšanās. Būtībā tas ir Maskavas politikas jautājums, kas saistīts ar tautiešu interešu aizstāvību visā pasaulē, ne tikai Latvijā. Un šī aizstāvība izpaužas gan juridiskajos, gan finansiālā atbalsta jautājumos.

Vai iepriekšējās vēlēšanās var runāt par vēlēšanu uzskatu, vērtību maiņu? Vai vēlētieji bija konsekventi savā pārliecībā par to, kas vajadzīgs mūsu valstij un pašvaldībām?

Zināma vēlēšanu konsekvence parādījās Rīgas pašvaldības vēlēšanās. Tautas partija, *zaļie zemieki*, *TB/LNNK* palika aiz borta, bet LPP/LC jeb Šlesera partija tika ievēlēta. Latvijas reģionos minēto partiju deputātu kandidāti saņēma pietiekami daudz vēlēšanu balsu, lai kļūtu par deputātiem. To, protams, var skaidrot tā, ka daļa ievēlēto ir bijuši iepriekšējo pašvaldību vadītāji, turklāt finansējums dažādiem projektiem un subsidijas tika piešķirtas tikai savu partiju pārstāvētajām pašvaldībām. Vēlētieji redz, ka, piemēram, vietējā pašvaldība ir noasfaltējusi ielu, uzcēlusi sporta halli vai izremontējusi kultūras namu, un neinteresējas, kā šī nauda ir nākusi. Iedzīvotāju acīs pašvaldība ir laba un izdarīga, un cilvēki atkal balsoja par bijušajiem deputātiem neatkarīgi no tā, kādas partijas sarakstā viņi bijuši. Valdošo partiju politika – valdības opozīcijas partiju pārstāvētajām pašvaldībām finansējumu nedot vai ļoti ierobežot – ir nesusi augļus.

Aināra Šlesera partija līdz šim nav bijusi kupli pārstāvēta Latvijas pašvaldībās, un Rīgas domē tās deputātiem nebija īpaši daudz rīdzinieku milestības un cieņas...

No vienas puses, tas bija vēlēšanu kampaņas rezultāts. Tika izlietoti milzīgi līdzekļi reklamai, un tika piesaistīti labākie reklāmas un sabiedrisko attiecību speciālisti. Reklāmas kampaņa bija uzbāzīga un skaļa, un neatkarīgi no tā, vai vēlētieji Šleseru un viņa partiju vērtēja pozitīvi vai negatīvi, viņa vārds skanēja visu laiku. No otras puses, savs nopelns Šlesera panākumos ir arī bijušajai Valsts pre-

Aivars Endziņš: "Starp citu, nevaru tikai pozitīvi vērtēt ideju par tautas vēlēto prezidentu, uz to raugos arī no negatīvās puses, jo apstākļos, kad nav partiju finansējuma caurspīdīguma, par prezidentu kļūtu tas, kuŗam visvairāk izdotos piesaistīt dažādu interešu paudēju naudu"

zidentei Vairai Viķei-Freibergai. Atcerieties, tā dēvētās Jūrmalgeitas sakarā Šlesers savulaik bija spiests nolikt ministra portfeli, bet pēc masīvas priekšvēlēšanu kampaņas viņš un viņa partija tomēr tika ievēlēti 9. Saeimā. Toreiz prezidente sacīja, ka jāsāk no baltaš lapas, jo vēlētieji uzticējušies Šleseram, – tāpat nav svarīgi, ko politiķis ir darījis pirms vēlēšanām. Ja ministra amatā, izmantojot savus administratīvos resursus, politiķis var panākt sev labvēlīgu balsojumu, tad likumam, izrādās, nav nozīmes. Diemžēl tā ir mūsu problēma, ka vēlētieji dažkārt vērtē to, ko politiķis ir vai nav darījis, bet reizēm arī tas netiek vērtēts, jo cilvēki pakļaujas reklamai.

Vai tas neliek šaubīties par mūsu tiesiskuma izpratni? Pirms vēlēšanām parādījās informācija, ka ir bijuši divi dažādi līgumi lidsabiedrībai *Ryanair* – oficiāli pieejamais un no visiem slēptais, bet abus parakstījis satiksmes ministrs Šlesers. Pirmajā līgumā par lidmašīnas apkalpošanu Rīgas lidostā maksa bija paredzēta 500 eiro, bet otrā līgumā maksa par pakalpojumu bija tikai viens eiro! Valsts zaudējumi no šāda protekcioņa ir skaitāmi simtos tūkstošu eiro, bet vēlētieji tas, šķiet, nesatrauca.

Šis līgums parādīja, ka ne tikai mēs – visi valsts iedzīvotāji – patiesībā maksājam par lētajām lidsabiedrības biļetēm, bet valsts subsidē Rīgas lidostu, ar kuŗas it kā veiksmīgo saimniecisko darbību tā lepojas Ainārs Šlesers. Cilvēki skatās tikai uz savu kabatu un priecājas, ka par trim latiem var aizlidot uz Londonu vai kur citur, neredzot, ko tas mums visiem nozīmē patiesībā.

Vai tas nozīmē, ka Latvijas iedzīvotāji izpratne par tiesiskumu valstī joprojām ir palikusi līmenī „man ir labi, tāpat viss ir labi”?

Man grūti par to spriest, jo es strādāju ar maģistrantiem un doktorantiem, un tā ir pavisam cita publika. Katrā ziņā es ceru, ka jaunieši šos jautājumus izprot labāk, nekā varētu likties, spriežot pēc vēlēšanu rezultātiem. Arī mana situācija ir atšķirīga, jo gan pats esmu bijis politikā, savulaik Augstākajā padomē balsoju par Latvijas neatkarību, gan personis-

ki pazīstu daudzus politiķus un zinu, ko var gaidīt no viena vai otra un kur ir reāls darbs un kur tikai skaisti vārdi. Man tāpēc ir vieglāk orientēties un vieglāk ievēlēties. Vecākā gadagājuma cilvēki Latvijā bieži vien neseko līdzī notiekošajam, to neanalizē, tāpēc viņus reklāmas kampaņas un skaisti vārdi ļoti ietekmē. Plašsaziņas līdzekļi kļūst dzeltenāki, dārgāki vai arī tiek slēgti, un informācijas pieejamība samazinās, un cilvēki nespēj orientēties valstī notiekošajā. Tādos apstākļos reklāmas kampaņu nozīme pieaug un cilvēki uz valdošajām partijām negatīvi reaģē tikai tad, ja ir pārāk nokaitināti un izmisuši.

Iepriekšējā gada laikā ne reizi vien ir izskanējušas domas, ka vajag mainīt vēlēšanu sistēmu un ka mums būtu vajadzīga vai nu mažoritārā, vai vismaz jauktā vēlēšanu sistēma, lai palielinātu katra deputāta atbildību. Kā jūs vērtējat šīs idejas?

Pirmkārt, nav ideālas vēlēšanu sistēmas. Vēlēšanu rezultāti ir atkarīgi gan no vispārējās, gan no politiskās kultūras līmeņa, gan no demokrātijas izpratnes sabiedrībā. Vācijā, piemēram, šī jauktā vēlēšanu sistēma, kad puse deputātu tiek ievēlēti pēc mažoritārā, bet otra puse pēc proporcionālā principa, dod pozitīvu ieguvumu, bet Lietuvā tas notiek tikai daļēji. Tāpēc nedomāju, ka vēlēšanu sistēma pati par sevi būtu visu problēmu risinājums. Otrkārt, vēlēšanu sistēmas maiņa prasa lielas pārmaiņas Satversmē. Saeima šādus grozījumus var izdarīt, bet lai tie iegūtu likuma spēku, ir nepieciešama tautas nobalsošana. Pilsoņu aktivitāte ir ļoti zema, un to pierādīja iepriekšējās vēlēšanas, taču tas, visticamāk, nozīmē, ka tautas nobalsošanā vajadzīgā kvoruma nebūs. Pēdējā referendumā par tautas tiesībām atlaist Saeimu tā notika: absolūtais vairākums no tiem, kas piedalījās, nobalsoja par tiesībām atlaist Saeimu, bet kvoruma nebija.

Cita lieta, ka daļēji ar vēlēšanām saistītās problēmas varētu atrisināt vēlēšanu skaita samazināšana vēlēšanu apgabalos. Tad vēlēšanu apgabalu būtu vairāk, tie būtu mazāki un deputāti būtu tuvāk saviem vēlētajiem. Grozījumi vēlēšanu likumā, kas nosaka, ka visos piecos apgabalos partijai

vairs nevar būt viena un tā pati „lokomotīve”, kas ievēl ievēlēto sarakstā citus, mazāk populārus partijas biedrus, jau ir notikuši. Tagad vairs nav tā, ka viens populārs cilvēks ir pirmais sarakstā visur, par viņu visur balso ļoti daudzi, bet ievēlēts viņš tiek no tā apgabala, kur saņēmis visvairāk balsu. Pārējos apgabalos deputāta mandātu ieguva tie, kas bija aiz viņa, – ne vēlti šos populāros saraksta līderus dēvēja par lokomotīvēm. Šīs problēmas vairs nav, bet deputātu atsvešinātība no vēlētajiem saglabājas. Tāpēc mazāki vēlēšanu apgabali varētu būt viens risinājums. Otrs jautājums, manuprāt, ir par to, ka ar likumu vajadzētu noteikt obligātu un regulāru deputāta tikšanos ar sava apgabala vēlētajiem. Pašlaik šī prasība nav obligāta un vairāk ir formāla.

Tāpat tikai likums vien neko nevar glābt, ir vajadzīga cilvēku izpratne, līdzdalība un pēdējos gados izveidojušās vērtību sistēmas maiņa?

Likums viens pats neko nevar glābt. Tas var palīdzēt, bet ne glābt. Katrā ziņā deputāta un vēlētieja savstarpējo saikni pārmaiņas līkumā, manuprāt, varētu stiprināt. Citādi tagad ir tā, ka nav nozīmes, vai cilvēks ir labs vai slikts, viņš ir politiķis un tāds arī paliek. Vai arī – ja viņš ir politiķis, viņu lamā šā vai tā neatkarīgi no tā, ko viņš dara. Tās ir divas galējības, ko likuma grozījumi varētu mazināt.

Vai jūsuprāt ir vajadzīgas vēl kādas pārmaiņas likumos, kas skar politiskās spēles laukumu?

Viens no būtiskiem jautājumiem ir par partiju finansēšanu no valsts budžeta. Pašlaik partijas finansējumu iegūst no biedru naudas, kas nav liela summa, un no sponsoriem. Savukārt sponsoru ziedojumi ļauj īstenot savtīgas intereses un paveikt ceļu „pagaldes” lobismam. Lobiji ir visur, atšķirība ir tikai tā, ka, piemēram, ASV lobiji ir oficiāla un labi redzama institūcija, bet pie mums viss notiek slepus un necaurskatāmi. Protams, runa nav par to, ka valsts financē pilnīgi visas partijas un visus to izdevumus. Valsts finansējums varētu būt proporcionāls mandātu skaitam vai zināmajam vēlēšanu skaitam, kuŗi vispār vēlēšanās nobalsojuši par partiju. Jebkuŗā gadījumā partiju finansēšanas principi no valsts budžeta ir apspriežami un diskutējami, bet tas, pēc manām domām, ir vajadzīgs.

Tāpat pārskatāms, manuprāt, ir priekšvēlēšanu agitācijas jautājums, jo tagad visu nosaka nauda, bet tas savukārt ir jautājums par to, kas stāv aiz partijām. Protams, vēlēšanas visās valstīs ir saistītas ar finansējumu un tā piesaistīšanu, bet jautājums atkal ir par to, cik caurskatāmi ir šie ziedojumi. Starp citu, nevaru tikai pozitīvi vērtēt ideju par tautas vēlēto prezidentu, uz to raugos arī no negatīvās puses, jo apstākļos, kad nav partiju finansējuma caurspīdīguma, par prezidentu kļūtu tas, kuŗam visvairāk izdotos piesaistīt dažādu interešu paudēju naudu. Latvijā tādos apstākļos par prezidentu varētu kļūt gan Šķēle, gan Lembergs, gan mūsu daudzkārt pieminētais Šlesers. Tāpēc ar pārmaiņām likumos mums jābūt apdomīgiem, kaut arī pārmaiņas ir vajadzīgas.

Dzīve arhitektūrā, mākslā un zinātnē

Artūrs Krūmiņš (1879 – 1969)

Šogad 11. jūlijā aprit 130 gadi Artūram Krūmiņam – arhitektam, pedagogam, zinātniekam, Latvijas ZA akadēmīķim, LU profesoram, studentu korporācijas Selonija biedram...

Paralēli savam tiešajam arhitekta darbam Artūrs Krūmiņš ar savu talantu un interesēm ir iesaistīts dažādās mākslas un kultūras, literārās dzīves, sabiedriskās norisēs u.c. 1903. gadā Rīgas Latviešu biedrības Mūzikas komisija izsludināja sacensību – konkursu par pirmās latviešu nacionālās operas libretu. Komisija izvērtēšanai pieaicināja ekspertus – J. Vītolu, E. Dārziņu, P. Jurjānu, T. Zeifertu u. c. Viņu uzdevums nebija viegls – dot slēdzienu – atzinumu par iesūtītajiem septiņiem operas tekstiem.

No komisijas paziņojuma: "(..) Mūzikas komisija vēsti, ka uz sacensību iesūtīto operas tekstu apspriešanai ievēlētie eksperti tagad nodevuši savu spriedumu par šiem tekstiem. (...) no iesūtītajiem tekstiem eksperti atzinaši par derīgu tikai vienu: "B a n ņ u t ā" ar motto – "Uz laimi! Un nomirt – tikai brīdis". Tam piesprieda otrā godalga – 200 zelta cara rubļu. Piederīgo konvertu attaisot, izrādījās, ka šī teksta sacerētājs ir studējošs arhitekts – Artūrs Krūmiņš, piebal-

dzēns, Skrāgu kroga krodzinieka Kārļa Krūmiņa ceturtais dēls Jaunpiebalgā."

Kopš tā laika Baņuta ir izstaigājusi garu piedzimšanas un skatuvisko radību ceļu. Tikai 1918./19. gadā pēc advokāta un sabiedriskā darbinieka Andreja Frīdenberga mudinājuma, Liepājā dzīvodams, komponists Alfrēds Kalniņš uzraksta mūziku operai Baņuta.

Pirmizrāde notika Latvijas Nacionālajā operā 1920. gada 29. maijā ar visu tā laika operas prominencu dalību – A. Kaktiņu, J. Niedru, M. Brechmani-Štengeli, Rūdolfu Bērziņu u. c. – ar mūzikas autoru Alfrēdu Kalniņu pie diriģenta pulks. Režisors bija Erichs Lauberts, Jāņa Kugas skatuves ietērs un Baņutas lomā – Dagmāra Rozenberga-Tursa. Gan filozofiski, gan, manuprāt, visdziļāk un nopietnāk šo mūsu kultūras parādību raksturojis Kārlis Skalbe (1920. gada jūnijā).

Pats libreta autors tai laikā dzīvoja un strādāja Maskavā par arhitektu un nemaz nezināja, kas notiek ar viņa "Baņutu". 1907. gadā viņš ieguva RPI inženiera-arhitekta diplomu un pieņēma darba piedāvājumu Maskavā, kur nostrādāja līdz 1920. gadam, kad pēc studiju

biedra Eižena Laubes uzaicinājuma atgriezās Rīgā un sāka darbu jaunnodibinātajā Latvijas Universitātes Arhitektūras fakultātē.

Operas „Baņuta” 1920. gada iestudējumam sekoja vēl seši pilnīgi jauni, atšķirīgi inscenējumi – 1938. g., 1941. g., 1954. g., 1968. g., 1979. gadā un 1999. gadā pirmais brīvdabas iestudējums. Katram ir sava individuāla, neatkārtojama vēsture – ne tikai mākslinieciskā ziņā, bet arī saistībā ar mūsu valsts sabiedriski politiskiem likteņstāstiem.

Pēc atgriešanās Rīgā līdztekus darbam LU un arhitekta praksei turpinājās A. Krūmiņa mīlestība uz literātūru un draudzība ar J. Endzelīnu. Tapa arī otra opera kopā ar A. Kalniņu "Salinieki", R. Vāgnera "Valkīras" tulkojums latviešu valodā LNO u.c.

Darbs ar nodegušo Dailes teātri Artūru Krūmiņu satuvināja arī ar teātra laudīm – īpaši ar E. Smilģi u. c., bet operas mīlestība saglabājās. Tapa operas "Salinieki" jauns iestudējums 1933. gadā ar nosaukumu "Dzimtenes atmoda". 1937. gadā atkal jauns "Baņutas" inscenējums jau ar citu radošo grupu un Jāni Kalniņu – Alfrēda Kalniņa dēlu – pie diriģenta pulks.

Pēc pirmizrādes 1920. gadā šo mūsu kultūras jauno parādību – oriģināloperu raksturojis žurnālists Rauls Monvardsons franču presē, teikdams: "Tā bija "nacionāla manifestācija", kur veiksmīgi atklājušās tautas paražas, tradīcijas, dejas, tērpi, – labi, ka latviešu tauta ieraksta savu vārdu pasaules vēsturē ne vien ar izlietām asinīm, bet arī ar garīgām vērtībām."

Tā laika vietējā presē parādās arī galēji atšķirīgi viedokļi, gan cildinoši labvēlīgi, gan skali kritizētāji. Bet tas taču bija pirmais solis, pirmais nopietnais mēģinājums.

Šodien, vērtējot jau ar laika distanci visu Artūra Krūmiņa radošo mantojumu un tīri cilvēcisko devumu, gribas to izpētīt vēl vairāk un dziļāk, atklāt tajā vēl neatklāto, lai uzzinātu vēl daudzās likumsakarības un faktus.

Tāpēc jau kopš 1999. gada, kad tika nosvinēta abu operas "Baņuta" autoru 120 gadi, ir iezīmētas vadlīnijas "Baņutas" muzeja un A. Krūmiņa piemiņas ekspozīcijas izveidošanai. Jaunpiebalgas novada Zosēnu pagastā akadēmiķa A. Krūmiņa dzimtas mājās, kur plānots eksponēt ļoti daudz interesantu materiālu

par šo savdabīgo radošo personību, jau paveikts nozīmīgs darbs. Lai sakārtotu un sagatavotu akadēmiķa atstāto radošo mantojumu, ir izdots "Baņutas" librets piecās valodās, ar LU un kolleģu atbalstu tapa atkārtots izdevums "Kristaps Morbergs", tāpat arī A. Krūmiņa darbs par Latgales koka baznīcām katoļu draudzēs u. c.

Arhitekti Ināra un Māris Kārklīni – arhitektu birojs FORMA – dāvina pilnu "Baņutas" muzeja projekta plānu un parka apkārtējās vides rekonstrukcijas projektu.

Šogad augustā „Baņutas” abu autoru 130. gadskārtā plānots atklāt piemiņas plāksni lielajā akmenī pie Skrāgu kroga, kur daudzās paaudzēs dzīvojuši Krūmiņu dzimta un kur dzimis Artūrs Krūmiņš.

Operas darbības persona – Vižutis vārsnās no operas atklāj mīlestību Baņutai:

*Kā plašā jūra savu vilni,
Kā debess savu dzidrumu,
Kā ieva lakstīgalas dziesmu,
Tā tevi mīlu – Baņuta.*

Šai dziedājumā, tāpat kā visā operas libretā, izjūtama Artūra Krūmiņa lielā mīlestība gan pret savām mūzām ikdienas darbā, gan saskarē ar citiem cilvēkiem Latvijā un ārpus dzimtenes.

Guntis Gailītis

(Turpināts no Nr. 27)

Ļoti aukstās dienās artilērijas pulka komandiera Kalniņa meitu Edīti uz skolu veda iznesīgs dižkareivis glītā uniformā, ar nepacietīgu un ātru zirgu. Tā kā komandieris bija labos draugos ar manu tēvu, viņš lika braucējam arī mani paņemt līdz. Kad kamanas piebrauca, dižkareivis veikli nolēca no bukas, nosēdināja mani blakus Edītei un apsedza mūsu kājas ar lapsas ādas apmetni. Ceļā uz skolu mēs slaidi braucām garām zemniekiem, kurū zirgi un ragavas slidinājās pa ceļa malām. Es nejutos visai labi, tik iespaidīgi skolā ierodoties. Es biju arī labāk ģērbtā mācītāja meita, un citas meitenes mani kādreiz atstuma. Kad citām bija padomā kādas palaidības, mani nepieņēma. Tas mani ļoti sāpināja. Es gribēju labāk iet kājām uz skolu un būt kā citas. Arī mans apģērbs izcēlās. Atceros, ka valkāju zilu vilnas kleitu ar Briseles mežģinēm ap kaklu un koši zilu kamzoli, apšūtu ar melnu ādu. Kādu dienu, kad temperatūra nokritās līdz 40 grādiem, mātē mani silti ietuntulēja. Lika man uzvilkt biezas adītas bikšu zeķes. Kājas tajās izskatījās resnas. Es zeķes slepeni apmainīju ar parastām. Manas kājas apsala un vēl vairākas ziemas aukstās dienās mani stilbi vērtās sarkanziļi.

Klasē es mācījos vidēji labi. Par spīti manam veselīgajam dzīves veidam, vingrošana man neko neveicās. Es tajā nebiju ieinteresēta. Mūsu klases 12 meitenes nostādīja rindā pēc augumiem. Es vienmēr biju trešā garākā.

Kādreiz, kādu retu reizi atceros savu pirmo zēnu – sirds draugu. Arvīds Kavalis bija ridzinieks, bet ziemās dzīvoja pie savas krustmātes Krustpīlī. Reiz viņš mani

noskūpstīja uz pieres un manā kabatā iestūma zīmīti: „Es tevi mīlu.” Par to es biju ļoti satraukta, bet tas arī bija viss.

Ziemsvētki

Svētku svinības sākās, izraugot svētku eglīti. Sniegs klājās pār visu, kad mēs mežā raudzījāmies pēc stingrākās, labāk veidotās egles. Mājās mēs to greznojām ar krāsainām svecītēm, piparkūkām, āboliem un svētku saldumiem. Konfektes laistījās dažādu krāsu spožos papīros. Tēvs tās atveda no Rīgas. Arī sprēģājošās brīnumsvēcītes un zelta zvaigzņi egles galotnei.

Aizsvilūšu egles skujiņu smarža līdinājās viesu istabā, kad visi mājās ļaudis pulcējās svētku vakaram. Pēc īsas lūgšanas un „Klusa nakts, svēta nakts” es nepacietīgi gaidīju Ziemsvētku vecīti. Skaļš, biedējošs klauzdiens pie durvīm, un vecītis bija klāt. Biju pārbijusies. Skaitīju vai dziedāju kādu dziesmiņu, pirms dabūju savu dāvanu. Tā vienmēr bija maznozīmīga, un es vairs neatceros nevienu. Kalpotāji dabūja turzas ar āboliem, riekstiem, piparkūkām un svētku saldumiem.

Kādos Ziemsvētkos mēs viesojāmies Jēkabpīlī pie mana krusttēva Dr. Pusbarnieka un viņa dzīvesbiedres. Eglīte bija greznota pavisam citādi nekā mūsējā. Dārgas dekorācijas, nevarēju vien nobrīnīties, bet visas labā gaumē. Tajos Ziemsvētkos krusttēvs man dāvāja zelta piecubrūļu monētu, ko es vēl arvien glabāju.

Vecgada vakars un Jaunais gads nelikās neko svarīgi. Karstās

liesmās kausējām cinku un lējam to ūdens spainī. Rūpīgi pētījām radušās ķēmīgās metāla formas, zilēdami, ko nesīs jaunais gads. Bet šīs formas mums nerādīja, ka

Krievi nāk!

Tajā gadā (1940) Dziesmu svētki skanēja Latgales lielākajā pilsētā Daugavpilī. Turp devās arī mani vecāki. Lielas Sarkanās armijas vienības ielenca Latviju pie tās robežām. Vispirms krievi nošāva kādus robežsargus un viņu ģimenes. Dziesmu svētki beidzās uz skumjas un izmisīgas nots. Trīs reizes pēc kārtas kori un klausītāji dziedāja „Dievs, svētī Latviju!”. Bet skaņas negavilēja gaisā. Tās krita zemē un noslāpa. Reti kāda acs palika sausa.

Tajā pašā dienā, kad vācieši ieņēma Parīzi, krievi ieņēma Latviju. Pasauli interesēja tikai Parīze. Mūsu prezidents izlēma, ka pretoties tādām pārspēkam būtu pašnāvība. Viņš naīvi cerēja, ka varēs sev paturēt kādas, kaut arī ierobežotas politiskas tiesības. Protestu vietā *Jaunāko Ziņu* pirmā lapa lieliem burtiem vēstīja: „Sarkanā armija ienāk Latvijā ar valdības ziņu un piekrišanu...”, es palikšu savā vietā.” Drīz viņu aizveda, un viņš nomira ceļā uz Sibīrijas vergu nometnēm.

Dzīve mainījās savos pamatos. Mums mācītāja māja bija jāatstāj. Saimniecības ēkā iekārtoja traktoru labošanas darbnīcas. Dzīvojamās telpas pārņēma birojam un tur nodarbinātiem. Dzīvokļa iekārtu un lopus mums atņēma. Draudzei atņēma baz-

nīcu. Par tās lietošanu bija smagi jāmaksā.

Brūveņi

Tās bija netālas lauku mājas. Mēs pārvilkāmies tur. Ļaudis Liepiņus uzskatīja par savādiekiem. Īstenībā tie bija izglītoti un interesanti saimnieki. Ne-parasta bija viņu Skandināvijas stila māja. Divu stāvu, krāsota dzeltena, ar daudziem baltiem logiem. Dārza puķu dobē ligojās visu krāsu dālijas. Es nebeidzu tās apbrīnot. Pēc dzīves plašajā mācītāja muižā mēs te ievilkāmies divās istabās. Istabā mums blakus bija iekārtoties vietējās slepenās policijas (čekas) priekšnieks ar sievu. Viņš ļoti baidījās savas sievas dēļ, ka kāds varētu māju nodedzināt. Viņš palāvās, ka mācītāja dēļ tas nenotiks. Čekists ar savu latviešu šoferi braukāja, arestēdams pret komūnismu aizdomās turētos inteliģences pārstāvjus. Patiesa pierādījās izteika: „Tuvāk briesmām – visdrošāk.”

Brūveņos es daudz spēlējos ar viņu meitu Anitu, kas bija tikai gadu par mani vecāka. Es viņu pievērsu darboties ar vistām. No mācītāja mājas es biju paņēmusi līdz dažas vistas. Tās kašņājās, ar stieplu žogu atdalītas no Brūveņu vistām. Gaļam nāca čekists un jautāja, kāpēc vienai meitenei vairāk vistu nekā otrai? Žogs bija jānovāc komūnistiskās vienlīdzības dēļ.

Mēs ar Anitu mēdzām jāt uz Brūveņu zirgiem. Bez sedliem. Pievedām zirgus pie sētas, uzkāpām uz tās un pārslūcām

uz zirgu mugurām. Kādu dienu nolēmām jāt uz cukurfabrikas saulespuķu lauku naškoties ar puķu sēklām. Tās mums garšoja. Mājup jānot, pamanījām, ka mums uz zirgiem tuvojās krievu kareivji. Bailēm lielas acis. Bez žēlastības dzinām savus zirgus aulekšos, turēdamās to krēpēs. Mājās mūsu mazās pēcpuses bija sarkanās, citādi mūsu piedzīvojums bija labi beidzies.

Skolā krievu okupācijas gadā skolotāji deva man labākās atzīmes visos priekšmetos. Vai tāpēc, ka biju mācītāja meita (komūnisms noliedza reliģiju) un skolotāji centās „atspēlēties” uzspiestai sistēmai? Es dabūju pirmo (vienīgo) godalgu visas skolas domrakstu sacensībā. Man pienācīgi pasniedza grāmatu.

Desmit gadus veda es tad biju propagandas pilnīgi pievērsta komūnismam. Reiz es aicināju čekistu apskatīt manu „Sarkano stūrīti”. Pie sienas biju piekārusi Leņina un Staļina bildes un uz sarkanās drānas izlikusi vairākus propagandas sauķļus. Viņam tas patika, un man liekas, ka tāpēc mūs neaizveda uz Sibīriju. Lai gan, kad krievi bija padzīti, mēs uzzinājām, ka mūsu vārdi ir nākamo aizvedamo sarakstā.

Baigā gada beigās, kad vācu lidmašīnas bombardēja tuvējo staciju, čekists lika savai sievai cieši turēties blakus manai mātei, jo „popa” sievai jau nekas ļauns nevar notikt. - Reiz stacijā jau stāvēja uz Sibīriju aizvedamo vilciens, kad tēvs nāca pa ceļu mājās. Brauca čekists. Viņš apstūrēja savu auto un lika tēvam iekāpt. Tēvs domās teicis lūgšanu gatavs tālajam moku ceļam. Bet čekists tikai vizinājās tēvu mājās.

(Turpinājums sekos)

Silvija Skujiņa Manas bērnības stāsts Atmiņu tēlojums

liesmās kausējām cinku un lējam to ūdens spainī. Rūpīgi pētījām radušās ķēmīgās metāla formas, zilēdami, ko nesīs jaunais gads. Bet šīs formas mums nerādīja, ka

ņīcu. Par tās lietošanu bija smagi jāmaksā.

uz zirgu mugurām. Kādu dienu nolēmām jāt uz cukurfabrikas saulespuķu lauku naškoties ar puķu sēklām. Tās mums garšoja. Mājup jānot, pamanījām, ka mums uz zirgiem tuvojās krievu kareivji. Bailēm lielas acis. Bez žēlastības dzinām savus zirgus aulekšos, turēdamās to krēpēs. Mājās mūsu mazās pēcpuses bija sarkanās, citādi mūsu piedzīvojums bija labi beidzies.

Valdis Muižnieks (1.12.1927. -10.07.2009.)

Vai patiesi arī nemirstīgie mirst? Kādēļ šāds vārds izgudrots, ja nemirstīgo nav?

Šādus jautājumus sev uzdevu, kad pienāca ziņa - 10. jūlijā piepeši apstājies Valža Muižnieka sirds. Kā tas var būt? Lai nu ar kuŗu, bet ar viņu tas nav iespējams! Tagad zinām - ir iespējams.

Neesmu ar Valdi tik ilgi un labi pazīstams, lai rakstītu oficiālu nekrologu, bet man un maniem kollegām Latvijas Valsts arhīvā viņš bija tuvs, tāpēc šī emocionālā atcere, kuŗā mēģināšu pateikt, kādu viņu pazinām un kāds viņš paliks mūsu atmiņās.

Latvijas Valsts arhīvam Valdis Muižnieks nozīmē labu un sirsnīgu draugu. Viņš viens no pirmajiem meklēja ar mums kontaktus un palīdzēja nodibi-

nāt sakarus ar tautiešiem, sevišķi pirmsākumos, kad tikko ķērāties pie tā saucamās trimdas arhīvu vākšanas. Tas bija neatsverams atbalsts laikā, kad uz mums vēl raudzījās piesardzīgi un kad bija jāiekaŗo uzticība. Valdim bija vārds sabiedrībā.

Tā vien šķita, ka viss ap viņu griežas lielos, spēcīgos virpuļos. Kur bija Valdis, tur sākās kustība. Viņš nevarēja nosēdēt mierīgs, lika tādiem būt visiem pārējiem. Viņa galvā, likās, nepārtraukti radās idejas, kas prasīt prasījās īstenojamas. Visā viņa sabiedriskajā darbībā var redzēt, ka Valdis ir bijis ļoti daudz iniciatīvu autors un to īstenojotājs vai vismaz bijis tuvu

daudzās latviešu kultūrai un sabiedrībai nozīmīgās sākotnēs. Atcerēsimies kaut vai Latviešu studiju centru, arī to, ka viņš 12 gadus bija ALJAs priekšsēdis, noorganizējis latviešu jaunatnes nedēļas nogales kursus 6x1 un Rietummičiganas universitātes latviešu valodas, literatūras un vēstures vasaras un ziemas kursus, ilgu laiku bijis ALAs Izglītības biroja loceklis, Augstākās izglītības nozares vadītājs. Rodas iespaids, ka nekas nav noticis bez Valža līdzdalības. Viņš gribēja būt un bija visa centrā.

Valdis prata draudzēties un uzturēt draudzības uguni. Daudzi meklēja viņa draudzību, un viņš veicināja to ar savu atsaucību, palīdzīgo roku un pado-

mu. Viņš nežēloja laiku draugiem, kaut laika viņam bija varbūt pat mazāk nekā citiem, kuŗi neuzņēmas tik daudz pienākumu. Tomēr viņš nežēlojās. Viņam patika būt centrā. Ļoti iespējams, ka tā viņš guva gandarījumu, spēku turpmākiem darbiem. Savukārt viņa racionālā doma spēja uztvert būtību un paredzēt notikumu gaitu, veicināja iespaidu, ka Valdis ir visur.

Sadzīvē Valdis allaž bija smaidīgs, atsaucīgs, izpalīdzīgs. Viesojoties Valža un Lalitas Muižnieku mājās Kalamazū, rīti sākās ar Valža tikko spiesto sulu, ar rāmām sarunām un pacilājošiem impulsiem jaunajai dienai. Tikpat rūpīgs viņš bija pret La-

litu. Likās, ikviena Valža doma ir veltīta viņai. Skaļi viņš par to nerunāja, bet visā sakāmajā viņa lielā mīlestība bija klāt tieši vai netieši. Brīžiem šķita, ka jebkuŗš darbs un ikviens cilvēks ir viņa uzmanības lokā. Valdis atcerējās visu, par visiem padomāja. Bet par sevi? Viņš izstāroja lielu iekšēju spēku, kam nav izsīkuma. Izrādās, pienāk brīdis, kad pat mūžīgais dzinējs - *perpetuum mobile* - apstājas.

Žēl gan, ka pasaulē nav nemirstīgo. Valža Muižnieka mums visiem ļoti pietrūks. Pasaule bez viņa ir kļuvusi krietni vien tukšāka.

Latvijas Valsts arhīva draugu vārdā līdzjutību Lalitai Muižniecei, bērniem un mazbērniem izsaka

Māris Brancis

„Skolā iet(i) man gribas...”

Ar Ilzi Golveri sarunājās Ligita Kovtuna

Šā gada augustā apritēs 15 gadi, kopš Latvijā darbojas audžuģimeņu biedrība (LAB), organizācija, kas izveidota, lai kopīgiem spēkiem atbalstītu bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu audzināšanu ģimenēs.

Mūsu sarunbiedre ir **Ilze Golvere** - šīs biedrības vadītāja, kuŗas aprūpē līdz ar pašas dēlu un meitu ir traģiski bojā gājušās dvīņumāsas divas meitiņas. Ilze uz savas ādas izbaudījusi gan atbildību par mazajām dvēselītēm, kas palikušas bez paša galvenā - savas māmiņas, gan to, cik grūti ir „savilkt galus”, kad sociālā aizsardzība no valsts pusē ses tīri materiālā izpratnē ir tieši

smieklīga - 32 lati mēnesī paredzēti par uzturlīdzekļiem bērnam, 38 lati - aizbildnim, kas šo naudu, saprotams, izmanto bērna vajadzībām. Bet bērns taču dzīvo starp citiem bērniem, tiem, kuŗiem ir māmiņa un tētis, kuŗiem vairāk vai mazāk iznāk arī lēlēm, citām rotaļlietām un savai izpriecai. Un bērnam jāiepazīst tā vide, kuŗas kodols ir ģimene. Starp citu - Ilze pati studē sociālās pedagogijas augstskolā „Attīstība”, - zināšanas vajadzīgas, gan vadot šo specifisko organizāciju, gan rakstot un aizstāvojot projektu, lai bērni gūtu iespēju ne vien saņemt pašu

Ilze Golvere (no kreisās) kopā ar bērniem ES programmas „Jaunatne” vasaras nometnē Portugālē

nepieciešamāko, bet arī piedalīties starptautiskās nometnēs un projektos.

Ilze Golvere:

„Mums, audžuģimenēm, jāpazīnās, ka tikai realitātē bērns var apgūt māku dzīvot, sadzīvot, veidot attiecības - ar tuviniekiem un apkārtējiem cilvēkiem. Jā, mums jāiemācās sadzīvot ar to, ko bērniem noteikusi iedzimtība, ģenofonds, un tās radītais „robus” var segt tikai ar mīlestību.

Ar bāreņiem un bez vecāku rūpēm palikušajiem bērniem ir veicams liels, ļoti liels un pacietīgs psiholoģiskais darbs. Nav taču noslēpums, ka bērnu vidē ir daudz cietsirdības. Mūsu bērni, tāpat kā citi, baidās tikt apsmietīti, pazemoti. Viņi grib un viņiem ir tiesības baudīt saulainu bērniību, tāpat kā visiem citiem. Savu iekšējo sāpi bērniņš taču ne vienmēr pats izprot un spēj izrunāt, un tā krājas mazajā sirsniņā, pāraugot pavisam neiedomājamos veidos - naidā, cietsirdībā un nomāktībā. Taču mums visiem kopā jādzīvo vienā sabiedrībā. Un jājūtas atbildīgiem. Bet šobrīd Latvijā ģimenēm ir grūtības aprūpēt pašu bērnus...

Tāpēc 1994. gadā audžuvecāki apvienojās, lai kopīgiem spēkiem risinātu problēmas, kas uzgūlušas mūsu pleciem.

Biedrība katru gadu cenšas ģimenēm sarūpēt pārtiku un apģērbu, galvenokārt aicinot talcā pašmāju un ārzemju ziedotājus. Katru gadu LAB rīko Jaungada un Lieldienu svētku sarīkojumus ar koncertiem un dāvanām bērniem, un tā ir viena no iespējām ģimenēm „iziet sabiedrībā”. Lai bērniem mācītu sociālās

iekļaušanās prasmi un arī lai celtu šo bērnu pašvērtības apziņu, rīkojam teātru un citu kultūras notikumu apmeklējumu - parasti bez maksas, vienoties ar kultūras iestādēm. LAB sagatavo projektus un piedalās arī dažādos projektu konkursos, lai varētu piesaistīt līdzekļus un lai veiksmīgāk spētu palīdzēt ģimenēm, kuŗas ļoti gaida atbalstu no biedrības.

Tāpat biedrības valde katru gadu organizē akciju „Skolas bērnam jāiet skolā”, lai bērniem palīdzētu sagatavoties jaunam mācību gadam, kas ir īpaši smags posms ģimenēm, jo parasti pietrūkst līdzekļu visa nepieciešamā iegādei. Bērni pa vasaru ir paaugušies, un ir vajadzīgi gan jauni apavi ikdienai un sportam, gan apģērbs un skolas soma, un kur nu vēl dārgās mācību grāmatas un kancelejas piederumi!

Izmantojot izdevību, vēlos pieminēt mūsu labvēļus - savu ārtavu aizbildņu ģimeņu atbalstā ir snieguši Elga un Vilis Dāboliņi, Zīgurds un Astrīda Rīderi no Amerikas, Ilga Niradija no Austrālijas, Solveiga Kima, Kris-

tīne un Pēteris Stivriņi, Hamiltonas Daugavas vanadzēs sarūpējušas un sūtījušas mums apģērbu un citas nepieciešamas lietas.

Esam ļoti pateicīgi visiem labajiem cilvēkiem, kuŗi ir atbalstījuši LAB ģimenes finansiāli: Daugavas Vanagu Boltonas, Toronto un Klīvlāndes nodaļai, Daugavas vanadzū Pertas nodaļai Austrālijā, kā arī Daugavas Vanagu ASV zemes valdei, Adolfam Siļā kungam no Anglijas, kuŗš sniedzis lielu atbalstu skolas akcijai un arī Jaungada svētku organizēšanai. Savā laikā Andrejs Spārniņš no ASV iedibināja tradīciju, piešķirot naudu skolu beidzējiem, lai viņi varētu pienācīgi saposties savai izlaiduma ballei.”

Tuvojas jaunais skolas gads, un arī šie likteņa nelutinātie bērniņi gribēs iet skolā. Atbalstīsim viņus savu iespēju robežās, naudu pārskaitot:

Latvijas Audžuģimeņu biedrība
Reģistrācijas numurs
40008008996
Tālrunis 0037129143460
Rēķins:
Swedbank
Balasta dambis 1a
Rīga LV 1048, Latvija
BIC/S. W.I.F.T.HABALLV22
KONTS
LV77HABA051025851071

Danske Bank
14. jūlija
komerckurs

	Pirkšana	Pārdošana
AUD/LVL	0,3763	0,3983
CAD/LVL	0,4125	0,4405
CHF/LVL	0,4523	0,4703
DKK/LVL	0,0896	0,0976
EEK/LVL	0,0403	0,0473
EUR/CHF	1,4742	1,5622
EUR/GBP	0,8486	0,8766
EUR/LTL	3,4189	3,6239
EUR/LVL	0,6880	0,7110
EUR/PLN	4,3304	4,4314
EUR/SEK	10,8915	11,3165
EUR/USD	1,3716	1,4256
GBP/LVL	0,7960	0,8240
GBP/USD	1,5666	1,6738
LTL/LVL	0,1944	0,2114
NOK/LVL	0,0729	0,0809
SEK/LVL	0,0591	0,0671
USD/CHF	1,0440	1,1241
USD/LTL	2,4298	2,6058
USD/LVL	0,4912	0,5067

OKUPĀCIJAS MŪZEJA NĀKOTNES NAMA PLĀNOŠANA TURPINĀS

Okupācijas mūzeja *Nākotnes Nama* un Padomju okupācijas upuŗu piemiņas memoriāla tehnisko plānu izstrādāšanai valdība lēmusi piešķirt LVL 146 871. Valdības lēmums paredz, vēlākais, līdz 2010. gada 30. oktobrim sagatavot celtniecības konkursam vajadzīgos plānus.

Nākotnes Nama projekta vadītājs Valters Nollendorfs uzskata šo par svarīgu soli *NN* īstenošanā un izsaka gandarījumu, ka projekts guvis atbalstu, spītējot ekonomikas krīzei. Pozitīvs faktors lēmumā ir lielā ziedo-

tāju atsaucība *NN* iekārtām un ekspozīcijām, kuŗa tika minēta valdības debatēs. Diemžēl iepriekšējās valdības mērķis projektu pabeigt 2010. gadā labākajā gadījumā varēs piepildīties 2012. gadā. Iespējamās problēmas V. Nollendorfs saskata varbūtībā, ka jaunā Rīgas dome varētu bremsēt celtniecībai nepieciešamo maģistrālā siltumvada pārvietošanu un memoriāla celtniecību, jo daļa memoriāla uz līguma pamata atrodas uz Rīgas domei piederošās zemes.

VIEDOKLIS

Vai izeja no dižķibeles ir Baltijas valstu federācija?

Mēs sēžam dziļā bedrē, un ūdens mums smejas ne tikai mutē, bet jau ausīs. Turpmāk izdevumu taupīšana vairs nav iespējama. Pensionāriem ir atņemta pat viņu nabaga maize, skolas un slimnīcas likvidētas, skolotāju algas samazinātas līdz absurdam, un ārstiem jāārstē cilvēki gandrīz par brīvu.

No trim Baltijas valstīm Latvija sēž visdziļākā bedrē, „pateicoties” Kalviša Tautas partijas un Šlesera LPP/LC valdībām. Abi šie „valstsvīri” kuŗā katrā citā valstī sen būtu notiesāti un sēdētu cietumā, kur viņiem būtu laiks un iespēja pārdomāt savas kļūdas.

Bet latvieši, tāpat kā igauņi un lietuvieši, ir mazas tautas, kuŗu zemēs nav ne minerālu, ne izrakteņu, kas ļautu mums atsperties no ekonomiskās krīzes. Mums ir tikai mūsu pašu smadzenes un darba ētika.

Baltijas tautas ir inteligēntas

ziemeļu tautas – tikai trūkst organizētības un savstarpējās lojalitātes. Mums būtu jādibina ASV stilā tā sauktās *think tanks* (latviski apm. „prāta bankas”), kuŗās mūsu valstu gudrākie un inteligēntākie dažādu profesiju speciālisti atrastu labākos dažādu problēmu risinājumus. Šādu gudru galvu darbs un piepūle mūs varētu izvest no pašreizējās lejupslīdes un bezcerības.

Ideja par Baltijas valstu federāciju nav jauna. Tā ir izvirzīta dažviet Lietuvā un arī Eiropas Savienībā. Šī ideja, protams, nepatīk mūsmāju politiķiem. Būtu ļoti grūti vai pat neiespējami zagt, ja uz pirkstiem skatās triju tautu pārstāvj, kuŗiem pārskats jāsniedz par padarāmo un padarīto.

Ir tomēr vērts aplūkot šādas federācijas pozitīvus aspektus.

Pirmām kārtām jau milzīgo ietaupījumu valsts adminis-

trātīvā iekārtā, kuŗā trīs valdību vietā būtu tikai *viens*.

Viens rotējošs Baltijas valstu prezidents, viens ministru prezidents, pa vienam ārlietu, aizsardzības, ekonomijas, finanču un veselības ministram.

Varbūt katrai valstij tikai iekšlietu ministru un labklājības ministru. Tāpat katras valsts novadi un pašvaldības būtu atbildīgas tikai savā valstī.

Triju Baltijas valstu diplomātiem pārstāvjiem Vašingtonā un Briselē būtu daudz lielāka ietekme, ja viņi pārstāvētu 6 miljonus iedzīvotāju ar labu tiesu pieejas un ostu Baltijas jūrā. Mums būtu arī daudz labāka un spējīgāka robežsardzība un iekšēja drošība.

Mūsu kopējās izglītības sistēmā katrā valstī varētu būt sevišķas universitātes ar izglītību speciālitātēs, kas ir visvairāk pieprasītas darba tirgū.

Sevišķi tajās, kuŗās ir grūti dabūt dārgus viesprofesorus atsevišķiem lekciju cikliem. Vispārējo skolu sistēmu visās trīs Baltijas valstīs vajadzētu pēc iespējas pietuvināt somu modelim, kas pašreiz ir viens no labākajiem pasaulē.

Mūsu kopējā saziņas valoda būtu angļu valoda, kas jau šobrīd dominē baltiešu sanāksmēs.

Skolēniem pamatskolās un ģimnazijās varētu mācīt pārējās baltiešu valodas pēc izvēles.

Mūsu kopējā valūta būtu eiro. Mums varētu būt arī kopīga tirdzniecības un eksporta politika, katrai valstij koncentrējoties uz savu īpašo rūpniecību un izvairoties no savstarpējās konkurences.

Mūsu zemkopība var tikt pielāgota katras Baltijas valsts klimatam, videi un augsnei, jo mums ir gan daudz kopīga, gan arī daudz atšķirīga.

Bet galvenais! Mums jāpieņem domāt ar lielāku vērienu, ar plašāku apvāršni! Nevis mūsu parastā mazpilsētas vai sādžas kontekstā. Mums ir jātiek ārā no banānu republikas mentalitātes. Mums ir jāiztaisno mugura un jāsak strādāt nevis tikai savam maciņam vai gurķu dobitei, bet gan visas mūsu latviešu tautas un visu trīs Baltijas tautu interesēm un labklājībai.

Latvijas, Lietuvas un Igaunijas federālai valdībai būtu jāsniedz pārskats par absolūti visiem lēmumiem visu trīs tautu priekšā. Tie jāskaidro un jāpamato. Slēgtām, necaurspīdīgām, slepenām sēdēm jābūt aizliegtām šo trīs valstu federācijas konstitūcijā.

Jautājums paliek – vai šādam Baltijas Valstu risinājumam pietīktu mūsu patriotisma un dzimtenes mīlestības?

Aina Rodriges Mata

CITUR IZLASĪTS

Induļa Roņa „ķecerīgās” atziņas

Latvijas Avīzē publicēta plaša intervija ar bijušo Vēstures institūta direktoru, habilitētu vēstures doktoru Induli Roni. Viņš dzīvo Kuldīgas novadā, jūtas izstumts no oficiālās vēsturnieku vides, taču raksta grāmatas. Viņa spalvai pieder arī apjomīgs pētījums „Kārlis Ulmanis trimdā un cietumā”. Mūsu lasītāju ieskatam dažas Roņa atziņas par izcilo valstsvīru un situāciju pašreizējā Latvijā.

„Situācija valstī ir tāda, ka runāt par Kārli Ulmani, kuŗš īstenoja autoritāru apvērsumu, diktatūru, bet ignorēt šodienas politisko situāciju nebūtu pareizi. Man savulaik aizmuguriski uzbruka ar politiskām metodēm, atbrīvojot no absolūti visiem darbiem un finan-

cesmā bijis. Jā, esmu sarakstījis grāmatu par Kārli Ulmani, viņa represēšanas apstākļiem, bet nepaguvu uzrakstīt grāmatu par Munteru, par Balodi. Visi dokumenti man ir kastēs... Mani izmeta no visiem darbiem, jo nepatika, kā es rakstu. Esmu principiāls diktatūras pretinieks, bet šodien esmu ļoti satraucies – grūti ir neieraudzīt, ka Latvija atrodas neototalitāras diktatūras priekšvakarā, turklāt pilnīgi parlamentāri likumīgas. Dombrovska valdība ved tik bezjēdzīgu politiku, ka sabiedrībā var notikt dažādi ekscesi. Tad valdība izsludinās ārkārtas stāvokli un paņems varu, kā to savulaik izdarīja Kārlis Ulmanis. Jā, pašreizējo parlamentu vajag atlaist un izveidot Pagaidu valdību. Bet es neredzu cilvēkus, kas varētu šo valdību vadīt. Divi

gan ir, kuŗiem uzticētos, bet viens – Guntis Ulmanis – ir jau par vecu, bet otrs – Aigars Kalvītis – ir tā apspļaudīts... Ja būs Dombrovska apvērsums, tad nopietni domāšu par emigrāciju, jo tad tā būs neokomunistu atgriešanās.

Tas būtu traģiski. Kārlis Ulmanis bija godīgs cilvēks, viņš nezaga. *Jaunais laiks* un Einars Repše radīja tādu finanču sistēmu, kas sagrāva mūsu tautsaimniecību. Un tagad viņš ieradies atpakaļ ar saviem cilvēkiem, kuŗi vispār neko nesajēdz no tautsaimniecības. Es norobežojos no diktatūras, taču vienlaikus atzīstu, ka Kārlis Ulmanis bija izcils un godīgs politiķis. Viņš izdarīja ļoti daudz pareiza. Ja Ulmanis būtu turpinājis, ko iesāka 1934. gada 15. maijā, izpildītu deklarāciju, izveidotu parlamentu pēc

profesiju principa. Jā, tā būtu atgriešanās pie vecā kārtu pārstāvēšanas principa, tikai modernā griezumā. Kārlis Ulmanis formāli pārņēma varu, lai varētu izstrādāt demokrātiskāku, tautas interesēm atbilstošu konstitūciju.”

Ronis stāsta, ka kopā ar sievu rakstot grāmatu par Raiņa nāvi. Tajā dokumentāli tikšot pierādīts, kā strādājuši NKVD aģenti, starp kuŗiem bijis arī sociāldemokrāts, cara ochrankas aģents Pauls Kalniņš. Topot arī grāmatas par ārlietu ministru Munteru un ģenerāli Balodi.

Indulis Ronis no Vēstures institūta direktora amata padzīts 1996. gadā. Savulaik neticamā kārtā ticis klāt čekas arhīviem Maskavā un uzzinājis sensacionālas lietas. Viņam iedotas autortiesības uz šiem

materiāliem kā akadēmiķim, nevis kā valdības komisijas vadītājam. Viņš gribot Valsts arhīvā atvērt savu fondu, kur ielikt šos materiālus, bet tas netiekot ļauts. Aizmuguriski uzliktas profesijas aizliegums.

Ronis grib atgūt savu zinātnieka un pilsoņa statusu. Par saviem atklājumiem un par to, kā ar viņu izrēķinājušies, iesniegti dokumenti Hāgas tribunālam. Pēc padziņas no amata meklējis darbu skolās, lai mācītu vēsturi. Vienā dienā pieņemts par skolotāju, otrā... atbrīvots bez paskaidrojumiem, nenostādājis nevienu dienu. Izplatīta pat informācija, ka vēsturnieks ir psihiski slims...

Roni pazīstot ārzemju kolēģus, tie viņam palīdzēšot.

P. K.

Ušakovs sniedz interviju Krievijas avīzei

Jaunievelētais Rīgas pilsētas galva Nils Ušakovs sniedzis interviju Krievijas avīzei *Argumenti i fakti* (*Argumenti un fakti*). Raksta autors S. Kašņickis virsrakstā līcis Latvijas krievu avīžu iecienīto izteicienu, kas jau kļuvis gluži vai chrestomatisks, – „Krievi ieņēmuši Rīgu”.

Ušakovam vaicāja, kādas viņš redz turpmākās Krievijas un Latvijas attiecības, kādas ir viņa pilsētas galvas darbības galvenās prioritātes utt. Ušakovs atbildēja: „Krievija ir Latvijas austrumu kaimiņš, un, lai gan vēstures notikumu traktējums ir dažāds, mēs viens otru labi saprotam (!). Saprāšanās un līdzīga tautu mentalitāte ir resursi, kas jāizmanto. Krieviem labāk veicas sadarboties ar Latvijas iedzi-

voņiem nekā ar čekiem vai austriešiem.”

Intervijā tika uzdots arī jautājums – ar ko Ušakovs nodarbojas kopš savas ievēlēšanas pirmās dienas. Tā ir krievu valodas loma Rīgas domē un vispār Latvijā. Rīgas pilsētas galvas ieskatā valodas lomu nesaka nevis politiķi, bet gan iedzīvotāji. Ja puse Latvijas iedzīvotāju runā krieviski, tad nepareizi būtu viņus ierobežot. Jāpatur prātā, ka krievu valodas prasme veicina ekonomisko izdevīgumu. Pašvaldību līmenī jāpalīdz tiem vidusskolas cilvēkiem, kuŗi zaudējuši darbu, kuŗi neprot krievu valodu, nemāk aizpildīt dokumentus, nonākuši izmisumā un jūtas bezpalīdzīgi.

Ušakovs nolēmis sākt nesau-

dzīgu cīņu pret korupciju. Pēc viņa domām, jācinās nevis pret korupciju, kas ir neuzvarama, bet gan pret birokrātiem, kuŗi to rada. Ja cilvēkam vajadzīga kāda izziņa, viņam nevajadzētu apstāties daudzus birokrātus un katram nest šampanieti. Rīgā tiks ieviesta prakse – domes apmeklētājs automātā paņem numuriņu un pie lodziņa tieskas ar vienu ierēdni. Viņu saruna tiek ierakstīta videoierīcē, tādējādi novēršot nelikumības. Tāda sistēma Rīgā būs jaunums, taču Viļņā tā sevi jau ir pilnīgi attaisnojusi. Uzturot saikni ar cilvēkiem, Ušakovs pats reizi nedēļā pieņems apmeklētājus savā kabinetā un reizi divās nedēļās izbrauks uz Rīgas rajoniem. Iepriekšējais pilsētas galva ie-

dzīvotājus uzklaušījis tikai divas stundas mēnesi.

Intervijā stāstīts par Ušakova Dānijā pavadīto laiku, par viņa studijām, tur gūto pieredzi. Tur Ušakovs nonācis pie sociāldemokrātiskām atziņām. Dānija pēc kara bijusi nabadzīga zvejnieku valsts. Dāņi izdzīvojuši un kļuvuši bagāti, darbojoties kopā. Viņi apzinīgi maksāja lielus nodokļus, toties izveidoja sev ērtu dzīvi. Dānijā nav cieņā amatpersonu „zīmēšanās”- lielas firmas prezidents nebrauc dārgā limuzīnā. Visiem pieejama bezmaksas veselības aprūpe, kā arī augstākā izglītība. Tas viss nav nekāda greznība, bet gan ir izdevīgs ieguldījums cilvēkā.

Kā varētu sadarboties ar Krieviju ekonomikas jomā? Latvijā

nav dabas bagātību un labi attīstītas ekonomikas. Ušakovs min bagātības uzkrāšanas piemērus no agrākajiem gadsimtiem. Cariskā Krievija no Vācijas importētajām precēm bija noteikusi augstu ievadmitu. Rīgas tuvumā dzīvojošie baltvāci no ievestajām detaļām salika kopā dažādas ierīces. Šādiem ražojumiem muitas nodeva bija krietni zemāka... Šādā aspektā Ušakovs redz neizmantojas iespējas sadarbībai ar Krieviju.

A i F lasija P. Karlsons

No redakcijas. Pēc pāris nedēļām uz interviju ar Nīlu Ušakovu dosies redaktore Ligita Kovtuna. Lūdzam jūs, cienjamie lasītāji, sūtiet mums savus jautājumus Rīgas pilsētas galvam!

NOVADU ZIŅAS

Bauskai aprit 400 gadi

Bauskā 24. – 26. jūlijā svinēs pilsētas 400 gadu jubileju. Datums savlaicīgi izziņots tādēļ, lai bijušiem novadniekiem tuvumā un tālumā dotu iespēju saplānot laiku un piedalīties šai Bauskai svarīgajā notikumā.

Daudzu ceļš, braucot uz Lietuvu vai citām Eiropas valstīm, būs vedis cauri Bauskai. Taču šī pilsēta ir ne tikai caurbraukšanas, bet arī apstāšanās vērtā. Bauskas pilskalnā ir senākais pilsētas vēstures liecinieks – Livonijas ordeņa pils. Kurzemes hercogu Ketleru rezidence Bauskā ir vienīgā saglabājusies nocietināta tipa pils, kas pēc atjaunošanas ilustrē manierisma laika piļu arhitektūras izpausmes Latvijā. Bet Bauskas vecpilsēta ir viens no interesantākajiem pilsētbūvniecības pieminekļiem Latvijā.

Bauskas vēsturi gadsimtu ritējumā izpētījis vēsturnieks, Bauskas domes deputāts Raitis Ābelnieks.

Rakstītas liecības par Bausku parādās ap 15. gs. vidū, kad tika uzbūvēta Livonijas ordeņa mestra Heidenreicha Finkes fon Overberga valdīšanas laikā celtā (1439–1450) Livonijas ordeņa pils. 16. gs. beigās un 17. gs. sākumā Bauska – hercogistes tirgotāju un amatnieku centrs – strauji auga. Izveidojās pašreizējās vecpilsētas ielu plānojums. Par pilsētas dibināšanas laiku gan tiek uzskatīts 1609. gads, kad hercogs Frīdrihs Bauskai dāvāja zīmogu ar lauvas attēlu. Bauskas pilsētas attīstību 17. gs. un 18. gs. sākumā laiku pa laikam pārtrau-

Restaurētā un rekonstruētā Livonijas ordeņa pils Kurzemes hercogu rezidencē izvietota ekspozīcija „Bauskas pils vēsture” un tematiskās izstādes

ca karī un pilsētu postīdami un laupīdami pārstaigāja zviedru, poļu un krievu karāpulki. Vēsturiska liecība pilsētā ir Pēteris I akmens, uz kuŗa Ziemeļu kara sākumā (1701. g.) Pēteris I esot ieturējis kopējas pusdienas ar Polijas karali Augustu II Stipro. Abi mērojušies spēkiem un pēc tam zem akmens palikuši lietotās sudraba karotes, kas tur stāvo vēl šobaltdien...

Milzīgu postu pilsētai nodarīja lielais mēris un 1812. gada Napoleona karāgājiens uz Krieviju, kad pilsēta kļuva par franču karaspēka transitpunktu. Līdz pat 20. gs. Bauskā dominēja koka apbūve. Piemēram, 1823. gadā no 120 namiem pilsētā tikai sešas bija mūra ēkas. Ugunsgrēki

nereti nopostīja pat veselus kvartālus. Mūra ēku celtniecība plašumā izvērtās tikai 19. gs. beigās un 20. gs. sākumā. 19. gadsimtā Bauskā strauji pieauga iedzīvotāju skaits. Latvieši šeit dzīvojuši jau kopš Bauskas pirmsākumiem. Jau 1573. gadā tika uzcelta nevācu draudzes Sv. Trīsvienības baznīca (gājusi bojā ugunsgrēkā 18. gs.). Lielākie rūpniecības uzņēmumi Bauskā 19. gs. beigās un 20. gs. sākumā bija alus darītava, ūdensdzirnavas un vairākas podniecības. 1915. gadā no Elejas uz Bausku izbūvēja šaursliežu dzelzceļu, kas kalpoja pusgadsimtu. 1916. gadā Bauskā tika ierīkota pilsētas elektriskās apgaismošanas sistēma.

Pēc brīvības cīņām Bauska pag. gs. 20. – 30. gados attīstījās par vienu no Latvijas administratīviem centriem. 1929. gadā tika atklāts piemineklis Brīvības cīņās kritušajiem.

Otrais pasaules karš un tam sekojošie notikumi pārtrauca pilsētas mierīgo attīstību. 1944. gada jūlijā beigās pilsēta uz pusotru mēnesi nonāca tiešā kara darbības joslā un tika smagi sapostīta. Saspridzināti bija arī tilti pār Mēmeli un Mūsu. Druvu novākšanu sāka uzreiz pēc kara darbības beigām, bet jaunu ēku būve sākās tikai 40. gadu beigās un 50. gadu sākumā. Pilsētas paplašināšanas nolūkos apguva kādreizējās pilsētas pļavas un līdz tam neizmantotās purvainās teritorijas. Uzcēla jaunas ēkas: skolu, viesnīcu, pastu, autoostu, daudzdzīvokļu mājas.

1973. gadā uzsāka Livonijas ordeņa pils restaurāciju. Ordenis pili būvēja, lai nostiprinātu savu varu pār Zemgali, aizsargātu robežu ar Lietuvu un kontrolētu tirdzniecības ceļu no Lietuvas uz Rīgu. Bauskas pils bija ne vien nocietinājums, bet arī fogtijas (ordeņa valsts novada) centrs, no kuŗa amatpersona fogts īstenoja tiesas, policijas, finanču pārvaldes un karašanas funkcijas.

Bauskas pils atrodas gleznainā vietā Mūsas un Mēmeles satecē. Ģīda pavadībā iespējama ekskursija pa visu pils kompleksu, kā arī tematiskās ekskursijas. Pils kompleksā ir 15. gs. vidū celtais

Livonijas ordeņa cietoksnis, 16. gs. beigās priekšpils vietā izbūvētā Kurzemes hercogu rezidence, 17.-18. gs. zemes nocietinājumi. Restaurētā un rekonstruētā Kurzemes hercogu rezidencē izvietota ekspozīcija „Bauskas pils vēsture”, tematiskās izstādes – „Tērps un rotas Kurzemes hercogistē (1562-1620)”, „Bauskas pils – militārs nocietinājums”. Cietokšņa drupas atvērta apskatei. Centrālajā tornī ir skatu laukums. Aiz pils plešas parks ar nelielu kanāli. Tūristi un pilsētas viesi parasti aiziet arī līdz Mūsas un Mēmeles satecei, kuŗā smeltajam ūdenim jau senos laikos piedēvēts maģisks, dziedniecisks spēks.

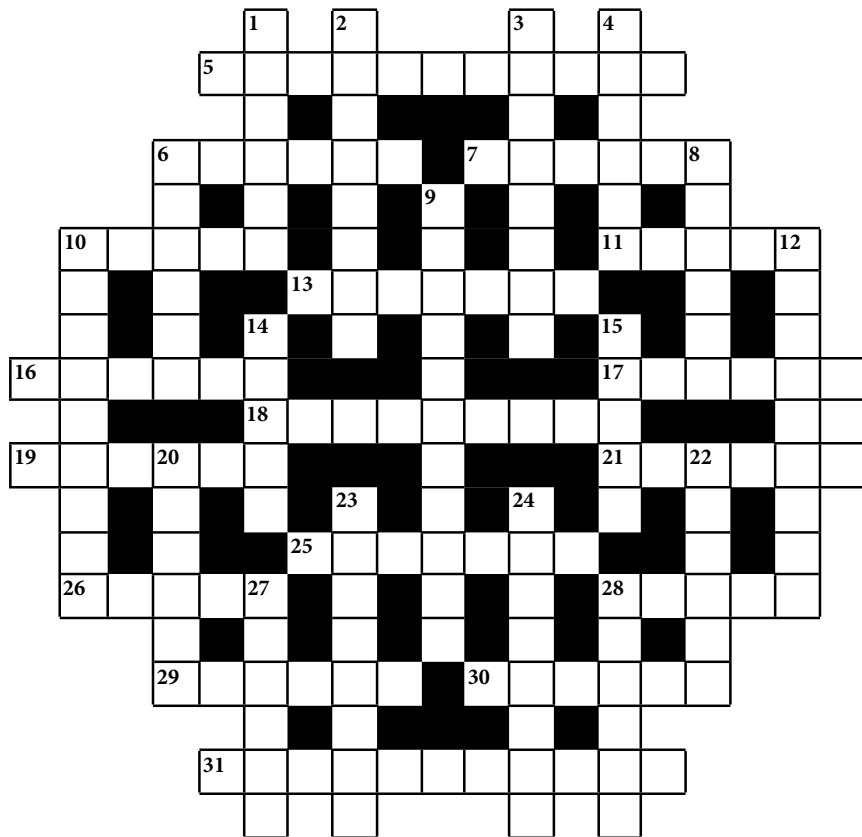
2008. gadā rajonu centru grupā Bauska ieguva titulu „Vislabāk sakārtotā Latvijas pilsēta 2008”. Augstais vērtējums bija skaista dāvana, sagaidot Latvijas valsts 90. dzimšanas dienu.

Sagaidot 400 gadu jubileju, iedzīvotāju aptaujā noskaidroti **400 pazīstamākie Bauskas pilsētas iedzīvotāji** – skolotāji, medicīnas darbinieki, iestāžu un uzņēmumu vadītāji, kultūras un sabiedriskie darbinieki, sportisti, sava aroda meistari, kuŗi ar sirds degsmi palīdzējuši citiem cilvēkiem un kuŗu labos darbus un panākumus pazīst tuvu un tālu, arī ārpus Latvijas robežām.

Bauskas pilsētas svētkus 24.-26. jūlijā un 400 gadu jubileju paredzēts svinēt ar lielu vērienu – ar izstādēm, koncertiem, ballēm.

Valijas Berķinas
teksts un foto

Krustvārdu mīkla Sastādījuši Daiga un Ilmārs Kalni

Līmeniski. 5. Spēka pārvada svira (ierīcēs). 6. Krievu pankūkas. 7. Skaitlis. 10. Cietais kurināmais. 11. Kopīga darba veikšana bez atlīdzības. 13. Sasista trauka gabali. 16. Zivju vairošanās norises. 17. Diedzētu graudu produkts. 18. Vieglatlētikas sacensību daļa. 19. Iedot lietošanā; patapināt. 21. Ataudze. 25. Zvirbulveidīgo kārtas putns. 26. Pilsēta Kurzemē. 28. Dienesta

stāvoklis. 29. Ēkas daļas. 30. Elektrisko strāvu vadītājas tērauda dzīslas. 31. Lakstaugi ar īpatnēju stipru smaržu.

Stateniski. 1. Auduma apdars tehnika. 2. Nezāles ar mīkstām lapām. 3. Teiksmaini stāsti. 4. Pirms neilga laika. 6. Skatuves mākslas veids. 8. Pagaidu pajumtes. 9. Augstākā vieta Rīgas centra daļā. 10. Pamācīt, lasīt morāli. 12. Reliģiska ceremonija.

Stateniski. 1. Abas. 2. Osis. 3. Apiss. 4. Skara. 5. Akvedukts. 6. Krāsns. 7. Oskars. 8. Viensētas. 10. Napalms. 12. Plaukts. 13. Launags. 17. Straumēni. 18. Žemaitija. 19. Sāncensis. 21. Sarabanda. 23. Ikars. 25. Trase. 31. Spelgonis. 32. Kalibrs. 33. Asis tents. 35. Auskari. 36. Dziesma. 38. Skepse. 40. Kriķis. 42. Skebs. 44. Braki. 46. Sumo. 47. Koro.

14. Krūšutēls. 15. Vispārināmais vietniekvārds siev. dz., dsk. 20. Garšaugi. 22. Osta Vidzemē. 23. Kāda dziedzeņa sekretis. 24. Karstgalvis. 27. Ezers Vecpiebalgā. 28. Ar kokiem apstādīti ceļi.

Krustvārdu mīklas (BL Nr. 27) atrisinājums

Līmeniski. 3. Alabastrs. 9. Skorpions. 11. Spraislis. 14. Rapsis. 15. Plaša. 16. Alauni. 17. Stuks. 18. Žilinskis. 20. Spēks. 22. Triumfs. 24. Sinatra. 26. Vats. 27. Skat! 28. Savieši. 29. Hevejas. 30. Āmis. 33. Aras. 34. Pastila. 36. Disnejs. 37. Ielas. 39. Auspicijis. 40. Kasta. 41. Pokers. 43. Airis. 44. Bailes. 45. Tiesnesis. 47. Karaliste. 48. Skomoro.

ZIŅAS ĪSUMĀ

Zemkopības ministrs Jānis Dūklavs Koknesē tikās ar bioloģisko lauku saimniecību vadītājiem. Ministrs apmeklēja lauku saimniecību SIA „Bormaņi”, kas nodarbojas ar piena lopkopību un rapša eļļas ieguvu, un zemnieku saimniecību „Kalnavoti”, kas specializējas graudkopībā.

Gulbenes novada Lejasciema vidusskola nosvinēja 55. gadskārtu un arī 320 gadus, kopš Lejasciemā ir nodibināta pirmā skola. Varēja izstaigāt skolas ēkas, apskatīt arī klašu telpas. Lejasciema kapsētā pieminēja aizsaulē aizgājušos skolas darbiniekus. Notika arī koncerts, un saviesīgā daļā bija dejas un dziesmas.

Iespējams, ka jau šā gada beigās Jelgavā durvis vērs SIA New Europe Cinemas jaunais kinoteātris ar piecām zālēm un aptuveni 1000 skatītāju vietām. Latvijas un ASV sabiedrība *New Europe Cinemas* plāno izveidot kinoteātru tīklu visā Latvijā.

Biedrība „Latvijas Samariešu apvienība” sadarbībā ar portālu Ziedot.lv no 1. jūlija līdz 31. augustam rīko labdarības akciju „Skolas soma Latgalē”, lai palīdzētu bērniem no trūcīgām ģimenēm uzsākt skolas gaitas. Tiek vākti ziedojumi skolas piederumu iegādei. Latvijas akcijai „Skolas soma” var ziedot portālā *Ziedot.lv*. RIMI lielveikalos izvietotas ziedojumu kastītes.

Jēkabpili darba vizītē apmeklēja zemkopības ministrs Jānis Dūklavs. Zemnieki pauda sašutumu par situāciju piensaimniecībā. Šobrīd par pienu saņem 7 līdz 12 santimus litrā un mēģina kaut kā nomaksāt bankās ņemtus kreditus. „Ko esam parakstījuši, iestājoties Eiropas Savienībā, tas ir spēkā līdz 2013. gadam. Neviens negrasās neko būtisku mainīt ne par labu Latvijai, ne kādai citai jaunajai dalībvalstij,” sacīja ministrs. Vienīgā cerība ir 13,2 miljoni eiro ES atbalsta Latvijai, ko paredzēts novirzīt piensaimniecībai.

Daugavpili dažu mēnešu laikā plānots uzbūvēt saules elektrostaciju, kas būs pirmā Baltijā. Nepieciešams vienīgi zemes gabals, tāpēc idejas autors *ProLat* valdes priekšsēdis lūdza Daugavpils domi iznomāt uz 10 gadiem 13 ha zemes. Vietas izvēlē svarīgs nosacījums bija *Latvenergo* tīklu tuvums un iespēja tiem pieslēgties, kā arī saules stacijas atrašanās iespējami tuvak pilsētai.

Nedēļas nogalē Liepājas ielās varēja redzēt lielas, krāsainas lelles no Lietuvas, akrobatu uz milzu bumbām no Nīderlandes, mīmus no Klaipēdas, Vācijas un Rīgas. Varēja novērtēt Vācijas žonglieru meistarību un jokus, kā arī mūzikālu parodiju *šovu*, ko sniedza paši festivāla organizētāji. Naksnīgajās debesīs pacēlās lāpu virpuļi un uzvījas raķešu dzirksteles. Starptautiskais ielu teātra festivāls „Zeme. Debess. Jūra” Liepājā norisinās trešo reizi.

Izsiņas sagatavojušas **M. Linde, V. Berkina un R. Mielava**

LATVIEŠI AMERIKĀ

Katru gadu Ņudžersijas (NJ) latviešu biedrības īpašumā Priedainē no malu malām sabraukušie latvieši, dziedot un dejojot pie liela ugunsкура, pavada visišako vasaras nakti. Šogad Jāņu dienas ielīgošanas svētkos liesmoja divi uguns kuri. Vienu Jānis Liepiņš bija uzmeistarojis 30 pēdu garas kārts galā, otru iekūra meža

les' vecākās paaudzes dejojāju cēlumā un apdomīgajos soļos bija jaušama jaunības dzirksts. Latviešu tautasdejas iepatikušās

Latvietības gars un spēks Jāņu ielīgošana Priedainē

izturēšanos priedainieši iemīloja, jau ar viņu sasveicinoties. Liene dziedot paguva pasmieties un pajokot gan par sevi, gan citiem. Viņa rotaļīgi viegli panāca, ka publika dziedāja kopā ar viņu un arī bez viņas, lika pacelt rokas tiem, kuři dziesmu zin, un tiem, kuři nezina, un katrai grupai nodziedāt atsevišķi. Nezinīšu bija vairāk, bet viņi nodziedāja brašāk un skaļāk, tāpēc zālē radās jautrība. Dziedot dziesmu „Nenāc klāt man rudenī” Liene lēnītēm pietuvojās vienam no Priedaines staltākajiem kungam un uzlūdzta viņu uz deju. Visas galvas pagriežās viņu virzienā un dažādās toņkārtās atskanēja: „O – O!” Koncerta turpinājumā dziedātāja uzmundrināja dejojot arī pārējos. Pirmie drosmīgie bija pāris no Lankasteras un saņēma balvu – SIA „Mikrofona ierakstu” Lienes Šomasas portretu kalendaru.

Iepriekšējā dienā, piedaloties Prie-

nodziedāja: „Lai dzīvo debebesis virs zaļās zemes šīs, / Lai dzīvo, dzīvo dzīvība, / Lai dzīvo tā!” Valmieras meitenei mugurā bija

lētis, ko darīt: palikt zālē, kur spēlēja vācu deju orķestris, uzturētis bārā, kur pārdeva dažādu šķirņu alu vai doties ārā. Pagalma tirgotavā bija iespējams nopirkt dažādādas mantas, tostarp lietus apmetņus ar uzrakstu „Līst kā pa Jāņiem!” „Jaunlatvieši” terasē bija uzklājuši galdus, baudīja līdzpaņemtos labumus, klausījās Radio-2

Jānis un Ilze Kancāni

klajumā īsi pirms pusnakts.

20. jūnija pievakarē pie Priedaines vārtiem Velta Kaņepāja, apsējusies baltu jo baltu priekšautu, jāņabērņus uzciēnāja ar sieru, bet biedrības priekšnieks Jānis Students un Jānis Liepiņš, kupliem ozollapu vainagiem galvā, katram viesim no mucīņas ietecināja glāzē alu. Automašīnas, šķiežot lietusūdēns paltis uz visām pusēm, ātri piepildīja spēkratu novietošanas laukumu un zālienus. Debesīm mazliet noskaidrojoties, jāņabērņi sāka sēsties pie galdiem terasē. Taču tikko kokiem lapas bija pavadi-

arī diviem amerikāņiem. „Jumi” dejoj Vijas Garvejas virs Maikls Garvejs (Michael Garvey), viņš pat gādājis, ka *You Tube* (www.youtube.com) vietnē *MaiklsVideo* var noskatīties, kā „Jumis” dejoj.

„Dzirkstelē” dejoj Elga, Harijs un viņu meita Māra Ekersoni. Harijs Ekersons (Hary Eckerson) arī nav latvietis.

Dejojājus sagaidīja un pavādīja ilgi aplausi, Dzintras Rumpēteres vadīto pašmāju kori – gaviles. Koristēm galvā bija ziedu vainadzīņi, rokās jāņuzāles. Līgodziesmas radīja visistāko Jāņu noskaņu. Instrumentālā ansambļa pavadi-

Ņudžersijas biedrības priekšnieks Jānis Students ir priecīgs, kaut arī list

daives sapošanas darbos, Liene bija apaukstējusies, taču viņa godam nodziedāja visas programā paredzētās dziesmas un tikai reizi nevarēja *paņemt* augstāko noti, pašai par to pajokojot: „Re' kā iet, kad pārcenšas.”

Lienei Šomasei ir tikai 22 gadi, Amerikā viesojās pirmo reizi. Viņa sirsnīgi pateicās Ilonai un Jānim Studentiem par ģimeniski silto uzņemšanu un izvadāšanu pa Ņudžersijas ievērojamākajām vietām. Liene ar Jāni kopīgi

Daina Ferris, Alma Tulinska un Elga Smildziņa, vienas no vecākajām dziedātājām Priedaines kori

zaļraiba kleitīņa, ko viņai dāvinājusi Margarita Vilcāne, ievērojama dziedātāja Latvijā aizritējušā gadsimta 70.-80. gados. Klausītāji dedzīgi un ilgi aplaudēja un negribēja šķirties no Lienes, bet viņa tik tikko vairs spēja runāt. Ainas Priedītes ģimene L. Šomas koncertu jau bija noklausījusies Bostonā un atbrauca uz Priedaini, lai klausītos vēl reizi!

Pēc koncerta katrs varēja izvē-

nakts mūziku un devoja, bet bērni priecīgi brādāja pa peļķēm.

„Par gadskārtu Jānīns nāca / Savus bērņus, apraudzīt, / Vai tie ēda, vai tie dzēra, / Vai Jānīti daudzina.” Visi jāņabērņi tika pamie loti un padzirdināti, jo Priedaines saimnieces Ilze Sērmoliņa, Dzidra Īzaka, Ingrida Valdmane un Zigrīda Dzene bija sagatavojušas itin visu, kas Jāņos nepieciešams. Jaunieši pulcējās

J. Students spēlē un jaunieši dzied

Jaunlatvieši no Bruklinas

apžuvušas, ūdens no galdiem notrausts, *debesis atkal bija pušu*, un lietus visus sadzina iekšā. Priedaines plašajā namā vairāk nekā 300 līgotājiem vietas bija diezgan. J. Students smaidīgs stāigāja apkārt un priecājās par lielo jauniešu skaitu, jo tik daudz jaunu seju te sen nebija redzēts.

Gar zāles malām un pa vidus celiņu iedejoja Ņujorkas deju kopas „Jumis” un Filadēfijas „Dzirksteles” dejojāji. Acis priecēja gan skaistie latviešu tautstērpī gan tautasdejas. „Dzirkste-

jumā un Dzintrai Rumpēterei spēlējot klavieres, koris nodziedāja vairākas jautras melodijas. Dziedot par trim zvaigznēm debesīs un divām krāsām karogā un diviem koristiem pavicinot nelielus Latvijas karodziņus, zālē sēdētāji emocijas apliecināja, ka viņi ir Latvijas patrioti, kaut arī nedzīvo savā tēvzemē.

Daudzie jaunieši Priedainē bija ieradusies laikam gan vairāk Lienes Šomasas dēļ. Jauno, glīto, talantīgo dziedātāju no Valmieras ar nevilnoto, dabisko un vienkāršo

Jaunās līgotājas: Tija Vilciņa, Arianna Akkermane

pie lielā ugunsкура ap Jāni Studentu, kas spēlēja akordeonu, un tika izdziedātas dziesmu dziesmas, skanēja līgo, līgo.

Vai debesis mirdz zvaigznes, vai list kā pa Jāņiem, Priedainē saulgriežos līgo, svin Jāņu dienu. Ļaudis sanāca *šai vietā nevis izgulēt miegu*, bet iedzert alu, piekost ķimeņsieru un priecāties par kopā būšanu. Līgodziesmas un jāņuguns liesmas aicina būt kopā gan sen, gan nesen Amerikā iebrukušos latviešus. Kaut arī tālu no etniskās dzimtenes, latvietības gars un latvietības spēks ir dzīvs.

Teksts un foto:
Laima Dzene

LATVIEŠI AMERIKĀ

Mani Jāni

Tieši pirms Jāņiem ciemos atbrauca mans jaunākais dēls kopā ar sievu un viņas brāli – abi ir meksikāņi. Dēls gribēja viņiem parādīt, kā latvieši svin Jāņus. Braucām uz Gaņzeru. Viņi aicināja līdzi arī mani un samaksāja iebraukšanas nodevu \$40 un Jāņu svinību dalībmaksu, katram \$15. Pie sevis nodomāju, ka dēliņam tas izmaksāja simt dolāru, bet viņš tikai pasmējās un teica: „Gaņzeram naudas vajag, un es taču palīdzēju uzcelt pirmo Vasaras vidusskolas ēku. Gaņzers jāatbalsta!” Nopriecājos par dēla labsirdību.

Auto novietojām norādītajā laukumā un gājām uz Dziesmu leju, kur katru gadu notiek Jāņu svinības. Tās, kā allaž, ievadīja Jāņa tēvs un Jāņa māte – ligoja paši un vedināja līgot sanākušos ļautiņus. Pavēros apkārt – līgotāji lielākoties bija mana dēla vecumā, un daudziem no viņiem bija jāuzmana nīpri puikas un meitenes, jo arī Gaņzerā viņus nevar atstāt bez uzraudzības. Šķiet, šo paaudzi palīdzējis uzaudzināt Gaņzers ar bērnu noņem un Vasaras vidusskolu.

Nedaudz palīgojām, tad Jāņa tēvs piesolīja alu un Jāņa māte sieru. Pēc tam pagalma vidū nostājās brašs jauneklis un iepazīstināja sanākušos ar slaidu, melnu meiteni no Kenijas, otru meiteni, drusku gaišāku, no Dienvidkorejas, un vienu zēnu no Čīles. Latvietis viņiem bija iemācījis latviešu dziesmas, arī līgodziesmas, un viņi visi dziedāja gan savā valodā, gan arī latviski – interesanti, bet Jāņu sajūta bija zudusi. Vēl bija ieradusies otra dziedātāju grupa – „Hāgenskalna mūzikanti”, ģērbusies aizritējušā gadsimta sākuma tērpos. Viņi dziedāja tautasdziesmas, arī tā saucamos šlagerus.

Ugunsgrūku aizdedzināja laukumā lejā un kārts galā kalna galā. Kādu brīdi paskatījāmies un braucām mājās. Apbraukājām visas iespējamās ieliņas un taciņas, kur mans dēls zēna gados bija braukājis ar motociklu. Viņš stāstīja savas atmiņas, un priecā-

jāmies par jāntārpiņiem, kas šur un tur iemirdzējās satumsušajos krūmos.

Dažas dienas vēlāk mani cie- miņi aizbrauca ar jāņusieru un pīrāgiem ceļosomās, istus Jāņus tā arī nepiedzīvojuši.

Grandrapīdu pensionāri kopā ar latviešu biedrības draugiem Jāņus svinēja 29. jūnijā. Telpu izpušķojām ar jāņuzālēm – papardēm, kalmēm, suņuburkšķiem, smilgām un pīpenēm. Līgotāji savos groziņos bija sanesuši dažādus gardumus, kafija vārījās, netrūka ne alus, ne siera, ne vīna, ne augļu sulas. Par Līgo- vakara saimnieku izvēlējām Zigrīdu Zadvinski, par saimniece – Līgu Gonzalesu.

Jautrību sagādāja Olgas Jansones izdomātais uzvedums, kurā viņa visus iesaistīja. Uveduma darbība notika kādās lauku mājās. Meitas pirti pērās. Šo izdevību izmantojām arī abas ar draudzeni Rutu. Māju puisis (Maksis Jansons), nevarēdams sagaidīt savu kārtu, mājās: līgotāji jau klāt, bet meitas vēl pirti. Mūkam no pirts laukā, un tūlīt tajā iegāja puisis. Nokavējusi savu kārtu, domādama, ka visi jau nopērušies, pirti ieskrēja māju kalpone (Olga Jansone). Pēc brīža puisis gandrīz plīks izskrēja no pirts blaudams, ka pirti spokojas, un pazuda piemājas krūmos. No pirts iznāca kalpone Līze un nokaunējusies stāstīja, ka viņa noģērbusies un uzmetusi garu, lai būtu siltāks, bet uz lāvas kāds sācis brēkt, ka karstuma pietiekot. Līze stāstīja: „Paslēpos zem lāvas, kamēr tas, kas bija uz lāvas, izskrēja kā dzelts – re, pat bikses pameta neuzvilcis...”

Tad nāca viesi no kaimiņu sētām, arī no pilsētas – sākās aplīgošana, siera garšošana, alus dzeršana, mielošanās ar pašu sanestu cienastu un godalgu piešķiršana gardākā siera gatavotājām. Pirmo godalgu ieguva Ilga Kalniņa.

Nākamais Grandrapīdu pensio- nāru saiets notiks septembrā pēdējā pirmdienā. Pēc siltās un karstās vasaras visi būsim priecīgi atkal tikties.

Gostiņu Jetuks

Japāņu un latviešu koru koncerts Ņujorkas pilsētā

Dziesmas ceļo pāri okeanam un veicina sadarbību. Diviem korjiem no divām pasaules malām bija skaists koncerts 25. jūnija vakarā *Immanuel Lutheran* baznīcā Manhatanā. RTU Rīgas Biznesa skolas korja 30 dalībnieki un Ņujorkas japāņu biedrības korja 45 dziedātāji koncertā dziedāja 19 latviešu un japāņu tautas-

izskanēja ar pacilātību.

Ņujorkas japāņu biedrības korja nākamās divas dziesmas bija tehniski sarežģītas un pēc rakstura drāmatiskas. Koristu priekšnesums bija pilgts gan dziesmā „Spidošā saule” (Takatori Nobunaga), gan rapsodiskajā „Upes festivāls” (Ikuma Dan). Vīru ansambļa balsis izcēlās ar

Koncerta beigās abi kori japāņu valodā dziedāja pazīstamo japāņu tautasdziesmu *Sakura* („Ķiršu ziedi”). Koristu skaidrās balsis pildīja baznīcu ar maigām un virmojošām harmonijām. Abu koru dalībnieki priecājās par vienreizējo iespēju kopā mūzicēt un sadraudzēties.

RBS korim šī bija pirmā kon-

RBS un NJB kori; kreisā pusē goda konsuls Ņujorkā Daris Dēliņš

un oriģinālas dziesmas. Japāņu korim klavierpavadījumu smalkjūti spēlēja Hanako Jamagata. Koncerta bagātīgo jaukto un vīru korja mūzikas programmu noklausījās 110 apmeklētāju. Ievadvārdus teica koncerta rīkotājs, Latvijas goda konsuls Ņujorkā Daris Dēliņš. Apmeklētājus apsveica Ņujorkas japāņu biedrības korja administrators Motofumi Tohda.

Rīgas Biznesa skolas koris atklāja koncertu ar trīs skanīgām un iemīlotām latviešu tautas mūzikas apdarēm – „Rīga dimd” (Jānis Cimze), „Kur tu skriesi, vanadziņi?” (Andrejs Jurjāns) un „Ģērbies, saule, sudrabota” (Anita Kuprisa). Sparīgā diriģenta Eināra Verro vadībā RBS koris dziedāja dzidri un līdzsvaroti. Sieviešu daīlo tautastērpu krāsas līdzinājās tautasdziesmu košajām harmonijām.

Diriģents Kousuke Ivasaki vadīja Ņujorkas japāņu biedrības korja dziedātājus svinīga rakstura dziesmā „Oda Zao kalnam” (Makoto Sato) un melodiskajā „Vēstule – mīļā piecpadsmitgadīgā!” (Andžela Akija). Vīriešu ansamblis liriski nodziedāja dziesmu *Hakone Hachiri* (Rentaro Taki).

Koncerta vidusposmā RBS koris ar lielu prieku un sirsnību nodziedāja trīs latviešu tautasdziesmu apdares. „Līgo dziesmā” korja otra diriģente Margarita Dudčaka aizkustinoši dziedāja mistisko solo melodiju. E. Verro un koristi dzirkstelīgi interpretēja Valtera Kaminska apdari „Bēdu manu, lielu bēdu”, gūstot lielu klausītāju atsaucību. Meistarīgā Selgas Mences apdarē „Nebe maize pate nāca” sieviešu un vīriešu balsis skaidri izcēla ritmiskos motīvus, dziesmas beigas

īpašu krāšņumu aizkustinošā dziesmā „Zvaigznes nakti” (Seki Masami).

Koncerta beigās apdāvinātā jaunā diriģente Margarita Dudčaka iejutīgi vadīja RBS koristus, viņiem dziedot tēlaino Ilonas Rupaines latgaliešu tautasdzies-

certturneja Ziemeļamerikā, no Ņujorkas koristi devās uz Otavu, kur arī bija koncerts, piedalījās Kanadas latviešu XIII Dziesmu svētkos Hamiltonā un pēc tam atgriezās ASV, lai koncertētu Vašingtonas Kenedija centrā. Koristi ir RBS absolventi – firmu

Pianiste Hanako Jamagata, RBS kora diriģente Margarita Dudčaka, Ņujorkas japāņu biedrības kora diriģents Kousuke Ivasaki, RBS kora diriģents Einārs Verro, NJB koru prezidents Motofumi Tohda

mas apdari „Tumsā mani tautas veda”. Zigmāra Liepiņa komponētā dziesmā ar tautasdziesmas vārdiem „Zībsnī zvaigznes aiz Daugavas” diriģente M. Dudčaka izcēla dziesmas garās melodiskās frazes. Koristi degsmīgi nodziedāja tautā iemīloto Mārtiņa Brauna dziesmu „Saule, Pērcons, Daugava” (Raina vārdi) M. Dudčakas vadībā. Divas amerikāņu dziesmas – spirituāls *Elijah Rock* un *Ain't Misbehavin'* sagādāja jauku mūzikālu kontrastu; pēdējā Einārs Verro šarmanti dziedāja vokālo solo daļu džeza stilā.

īpašnieki, vadītāji uzņēmumos. Korim mēģinājumi ir divas reizes nedēļā, tas dzied labdarības un uzņēmēju sarīkojumos. Iepriekšējos Dziesmu svētkos Latvijā RBS guva vislielāko punktu skaitu jaundibināto koru kategorijā. (Sīkaka informācija par RBS kori: www.rbs.lv)

NJB korim bijis koncerts Karnegi koncertzālē un *Yankee* stadionā. Par šo kori uzņemta dokumentāra filma „Vai dziedāsīm?”, kas apbalvota un izrādīta PBS televīzijā (www.nymc.net).

Dace Aperāne

LATVIEŠI AMERIKĀ

Pensionāru Jāni Bostonā

Pensionāru biedrība Bostonā nevar žēloties ne par jaunu biedru trūkumu, ne par sarīkojumu apmeklētāju sarūkumu. Tā „zaļo, kuplo un zied”, kā dziesmiņā teikts. Sanāksanas notiek reizi mēnesī, un vienmēr ierodas vismaz puse no biedriem. Mati viņiem ir vai nu balti vai maķenīt piekrāsoti, pa retai reizei piedalās arī kāds, kam tie ir gadu otas neskarti. Spieķus redz vienam otram, bet nekad nepietrūkst ne

smaidu, ne priecīgu sveicienu un joku, par kuņiem jāsmejas grībot negrībot. Pensionāriem pašiem ir savs mācītājs – *Jamaica Plain* draudzes dvēseļu gans doktors Jānis Keggi, un viņa svētbrīži ir prieka caurstrāvoti, kodolīgi, īsi un sirsnīgi. Pensionāru sanāksmēs gandrīz vienmēr uzaicināts kāds zinīgs runātājs, un priekšlasījumus visi noklausās ar prieku. Nekad nepietrūkst dziesmu, klavierpavadījumu spēlē *Jamaica*

Plain draudzes ērģeliece Regīna Dreimane. Vienmēr ir gardas maltītes. Ir tikai divas tikšanās reizes gadā, kad par priekšlasījumiem vai priekšnesumiem gādā biedri paši – Ziemsvētki un Jāni. Līdz ar Jāņiem sākas vasaras atelpas posms, jo jūlijā un augustā kopā nāksanas nenotiek. Tās atsākas septembrī.

Jāņu saietā saimnieces pa vecam paradumam var atvilkt elpu, jo azaidam nepieciešamo atnes paši viesi. Pensionāri un saimnieces sanostos gardumus vienīgi sakārto uz galdiem. Netrūkst ne jāņusiera, ne pirāgu, alu sagādā valdes kungi. Valdes dāmas gādā, lai būtu lauku ziedi, zaļumi, papardes un visādas jāņuzāles. Jāņu vainagi bija novīti visiem trim Jāņiem – mācītājam Jānim Keggi, ilggadējam biedrības kasiērim Jānim Braželim un profesoram Jānim Gablikam.

Visu vada, pārzina un līdzdarbojas priekšniece Ludmilla Kuprīsa, un viņa prot vadīt ar smaidiem un sirsnīgiem vārdiem. Klausās visi, un klausas ar prieku! Viņa arī apsveic ar trim rozēm Mēneša jubilārus, un Jāņu sanāk-

smē rozēs saņem arī jūlijā dzimušie. Toties tos, kuņiem dzimšanas diena augustā, sumina septembrī. Jubilārus allaž apsveic ar dziesmu, šoreiz bija varens dubultkvartets, un tikpat varena klausītāju sajūsma.

Meinas pavalsti, kur māc. Jānim Keggi bija pēdējā darba vieta, baznīcas ērģelnieks bijis arī atzīts komponists, un viņš komponējis pazīstamo īru tautas visa laba vēlējumu, ko veltījis mācī-

tājam Keggi kādā īpašā svinību reizē. Pārtulkots latviski, skaistais vēlējums tagad pavada uz mājām Bostonas pensionārus. Vispirms savā izkoptajā baritonā dziedāja mācītājs viens pats, tagad to iemācījušies jau visi, un nu Bostonas pensionāru biedrību un tās biedrus pavada labvēlīgi vēji un paglabā visus Dieva plaukstā, kamēr atkal tiekamies.

Lidija Bērziņa

Bostonas pensionāri Jāņos. Pirmā rindā otrā no kreisās Bostonas pensionāru biedrības priekšniece Ludmilla Kuprīsa; pēdējā rindā pirmais no kreisās māc. Dr. Jānis Keggi, viņam blakus māc. Jogita Mingina

Jāņa tēvi un jūnija/jūlija jubilāri, no kreisās: Saiva Kosteckī, māc. Dr. Jānis Keggi, Jānis Braželis, Marta Sala Grīnberga, Vilnis Bērziņš, Imants Skaubītis, profesors Jānis Gabliks, Irīna Bunde

FOTO: Lidija Bērziņa

Milvoku latviešu namam jauna valde

Milvoku latviešu nama jaunā valdē, ko ievēlēja 18. maijā, pārstāvētas vairākas paaudzes – apliecinājums, cik liela nozīme ir namam Milvoku latviešu sabiedrībā.

Katru gadu 14. jūnijā pie pieminekļa nama priekšā notiek īss svētbrīdis, tiek nolikti ziedi 1941. gada 14. jūnijā izsūtīto piemiņai. Uzpieminekļa rakstīts: „Padomju varas nomocīto latviešu piemiņai / In memory of Latvians who where tortured and who perished under soviet communist terror siege 1940.”

Andrejs Kreišmanis, viens no nama arhitektiem un ilggadējais nama priekšnieks aktīvi turpina darboties nama valdē. Viņš var pamatot lepotos, ka Milvoku latviešu namā latvieši pulcējās jau vairāk nekā 40 gadu. Bijušais nama priekšnieks Uldis Kākulis kopā ar Pēteri Kainašu nemitīgi gādājis, lai namam būtu līdzekļi –

nama telpas izīrētas cittautiešiem un organizācijām.

Jaunievelētais nama priekšnieks Sigurds Strautmanis jau pierādījis savas organizatora spējas, sarīkojot Jaungada balli, kuņā apmeklētāji dancoja un dziedāja līdz agram rītam. Šīs sezonas beigās notika Pulkv. Oskara Kalpaka latviešu skolas mācību gada beigu sarīkojums un Milvoku latviešu ev. lut. Sv. Trīsvienības draudzes pavasara sarīkojums, kuņā bija draudzes gleznu, tostarp Jāņa Tidemaņa un Augusta Annusa darbu, „klusā izsole”. Informāciju par šīm gleznām var atrast un tās apskatīt *E-Bay*. Nama valde jau sastādījusi kalendāru rudens sezonai, ko ievadīs Rīgas mākslinieku koncerts, draudzes rudens tirdziņš un Mārtiņvakars. Gaidīsim ciemiņus no citiem latviešu centriem.

M. S.

Milvoku latviešu nama valde 8. jūnijā. Priekšā no kreisās: Andrejs Kreišmanis, Ruta Kreišmane, Uldis Kākulis, Sigurds Strautmanis; otrā rindā: Sandra Medne, Sandra Brenķe, Vilnis Strēlnieks, Maija Strēlniece, Ruta Bieķene, Andris Magurs, Ivars Zusēvičs; aizmugurē: Gunvaldis Brenķis, Osvalds Ozoliņš, Kārlis Rudzītis, Valdis Kalve, Pēteris Kainašs; nav: Sandras Kalves, Ojāra Rēpiņa

Gaidu un skautu rosības

Gaidas ar divriteņiem nobrauc 55,5 kilometrus, lai palīdzētu „Zvannieku” bērniem

Šogad latviešu Gaidu kustības noteikumos ierakstīts, ka katram vienības gaidu pulciņam jāsarīko kāds labdarības pasākums. Gaujas 31. gaidu pulciņš Kalamazū, mūsu mudes „Sniedz roku!” vadīts, nolēma nobraukt 55,5 kilometrus no Kalamazū līdz *South Haven* pa *Kal-haven* taku, kas ved pa kādreizējā dzelzceļa slieķēm. Atceroties mācītājas un vadītājas Sarmas Eglītes aicinājumu „Zvannieku” bērniem uzdevināt jaunas skolas somas, gaidas nolēma rīkot naudas vākšanas akciju, lūdzot vietējās sabiedrības atbalstu vai nu par katru nobraukto kilometru vai vienreizēju ziedojumu.

Katskiļu nometnes prieki atkal klāt, pat ja reizēm nelielas, ka pati vasara vēl ieradusies, jo laiks turas saulains, bet vēss. Svētdien, 5. jūlijā atklāja Ņujorkas ev. lut. draudzes bērnu nometnes 1. periodu, uz kuņu ieradušies 93 bērni. Vairbūt pirmo reizi nometnes vēsturē ir vairāk zēnu nekā meiteņu! Arī šogad daļa dalībnieku ir draudzes bērni, bet daudzi braukuši no citām austrumu krasta latviešu saimēm un ASV vidienes.

Šī perioda tema, kas dod kopšaucēju daudzām nodarbībām, bet it sevišķi tā saucamām reliģiskām un latviskām apcerēm, ir svētki. Divu nedēļu laikā raitā tempā izdzīvosim vesela gada svētkus. Reliģiskās apcerēs apskatīs kristīgās baznīcas gadu, protams, sākot ar adventu. Latviskās apcerēs mācīsimies par latvisko gadskārtu, dziedot dziesmas, ejot rotaļās un izmēģinot katriem svētkiem īpašas izdarības. Kāda grupiņa bērnu ceps pirāgus visai nometnei, kad būs runa par

Gaujas 31. vienības gaidas 17. maijā sapulcējās *Kal-haven* takas sākumā, kur pirms ceļojuma bija īss svētbrīdis. Pēc tā gaidas devās ceļā kopā ar vadītāju Ilzi Bērziņu un gaidu vecākiem Andru Vizuli un Jēkabu Bērzkalnu. Pirmā posma ceļš šķīta pagarš, bet, paēdušas pusdienas *Gobles* kafējnīcā, gaidas sparīgi brauca tālāk. *Kal-haven* taka ved cauri neapdzīvotam apvidum, kaut gan jākrusto vairāki lauku ceļi. Vienā posmā līdztekus ir otra taka, pa kuņu var jāt ar zirgiem. Braukšana ar divriteņiem nelikās sevišķi grūta, kaut gan ne visām ir liela pieredze, īpaši vadītājam. Uz beigām atgādījās, ka vienai gaidai pārlūza aiz-

mugures riteņu ass un vairs nebija iespējams pabraukt. Tāpēc visas nokāpām no riteņiem un pēdējos 150 metrus soļojām.

Pēc ceļojuma braucēji svinēja, mīlojoties ar labi pazīstamo *Sherman's* saldējumu. Ziedotāji bija atsaucīgi, tā ka varēsīm iegādāties visiem „Zvannieku” 28 bērniem skolas somu. Gaidas tās nopirka 20. jūnijā, jo visas ieradās „Gažerā” svinēt Jāņus. Somās ielikta vēstule ar gaidu fotogrāfijām, novēlot katram bērnam labas sekmes mācībās. Vadītāja Ilze ar ģimeni somas aizvedis uz „Zvanniekiem”, tādējādi vienībai ietaupot sūtīšanas izdevumus.

vad. Ilze Bērziņa

Katskiļu vasara

Metējiem, jo Metēņus reizēm arī sauc par Pirāgu svētkiem. Kad mācīsimies par Lieldienām, krāsosim olas sīpolu mizās un bērzu lapu savārijumā, un tad spēlēsim dažādas olu spēles un rotaļas. Vainagu pišana un Jāņu siera siešana būs daļa no Jāņu svinēšanas. Visi gatavos budēļu jeb ķekatu maskas, kad pienāks

laiks runāt par Mārtiņiem un Ziemsvētkiem.

Otrā nometnes nedēļā, sākot ar 12. jūliju, Katskiļos ieradīsies pirmais Īkšķišu pulks ar saviem vecākiem un vecvecākiem. Šajā vasarā Katskiļu nometnē notiks vēl otrs latviski runājošu bērnu periods, kam seko arvien augošais Valodas periods, bērniem, kas nerunā latviski.

Kristīne Putene

Tais laikos, kad Dvīņu pilsētu latviešiem vēl bija savs nams, tur allaž ap saulgriežiem rikoja Jāņu svinības tiem, kuŗiem neizdevās doties ligot ārpus pilsētas. Nu pagājušas jau pāris vasaras, kopš latviešu nama vairs nav, un, kad Andris Magurs piedāvāja mūzikālu uzvedumu tieši Jāņu vakarā, kuŗā piedalītos divas aktrises un tautas mūzikas ģitariste, nolēmām sarīkot „Jāņus pilsētā” ar koncertu un ligošanu Mineapoles-St. Paulas ev. lut. draudzes

nama telpās. Rikošanu uzņēmās draudzes koris un Latviešu organizāciju apvienība Minesotā.

Vairāki tautieši jau bija ligojuši iepriekšējā nedēļas nogalē gan Sesku ciemā pie Millaka ezera Minesotas ziemeļos, gan Dievsētā netālu no Tomas, Viskonsinā. Liels pulks jāņabērnu ieradās draudzes nama lejas telpās ar pilniem klēpjiem lauku puķu, smilgu, āboliņu un ozolzarū. Tie, kuŗi neatnesa līdzī vāgus, pina tos turpat uz vietas, kamēr citi

Jāņu svinības Mineapolē

FOTO: Gunda Lusa

izpušķoja ēdamzāli ar meijām. Jānis Paulis Skujiņš atveda mucu ar pašdarinātu alu. Netrūka ne jāņusiera, ne spēkrausu.

Draudzes koris ieligoja vakaru ar dziesmu. Pēc tās „trīs meičas no Latvijas” dziedāja Raimonda Paula, Ulza Stabulnieka, Mārtiņa Brauna, Imanta Kalniņa un Raimondas Vazdikas dziesmas ar Imanta Ziedoņa, Māras Zālītes, Māra Čaklā un Jāņa Petera vārdiem. Pēc starpbrīža mājiniēki un viesi ligoja visi kopā. Rīta gaismiņu gan nesagaidīja, tomēr visi izjuta Jāņu garu.

M.Z.

LATVIEŠI KANADĀ

Toronto

R. Norītis

* Latviešu Nacionālās apvienības K a n a d ā (LNAK) Izglītības un kultūras fonds aicina Kanadas latviešu pilna

laika studentus pieprasīt Jāņa un Annas Vitolu piemiņas fondu stipendijas, iesniedzot lūgumu ar divu personu atbalstu un līdzšinējās izglītības dokumentāciju. Lūgumu veidlapas saņemamas un iesniedzamas LNAK birojā Toronto Latviešu centrā līdz 1. septembrim.

* Toronto Latviešu centra rīkots lietojumu mantu tirdziņš notiks **12. septembrī**. Tirdziņam ziedotās mantas nododamas centra birojā. Informācija par tirdziņu un mantu nodošanu centra birojā, tālr. 416-759-4900.

* Toronto latviešu Mednieku un Makšķerņu kluba lauku īpašumā „Bēzaine” šaušanas treniņi 9. un 30. augustā un 27. septembrī. Šaušanas sporta cienītāji aicināti pieteikties pie J. Rundāna, tālr. 905-274-6695. Iecienītā „tītaru” šaušana notiks 19. septembrī un 17. oktobrī.

* Prāv. Dr. F. T. Kristbergs 26. jūnijā Jorkas kapsētā pēdējā gaitā izvadīja **Elzu Rutu Osi**, dzim. Kraujiete. Viņa dzimusi 1925. gada 25. janvārī Varaklānos. Par aizgājēju sēro dzīvesbiedrs Vilis, dēls Arvīds, meita Ilze, tuvinieki un draugi.

Montreala

M. Štauers

Atklāta bērnu vasaras nometne Tērvetē.

Sā gada 12. jūlijs bija atklāšanas diena bērnu vasaras nometnei Tērvetē, Kvebekā.

To ievadīja dievkalpojums brīvdabas baznīcā. Ieradušies bija 110 dievlūdēju. Dievkalpojumu vadīja diakons Dāgs Demandts. Tā laikā mūzikālus priekšnesumus sniedza 4 personu ansamblis (Dace Veinberga, Andrejs Vītols, Lauma Cenne un Jānis Mateus). Pati atklāšana notika tieši pusdienas laikā, kad plkst. 12 trīs karogu mastos uzvijās Latvijas, Kanadas un Kvebekas provinces karogi. Uz svinīgo notikumu gājienā ieradās pirmās

nedēļas nometnotāji (48), tērpšies zilos kreklos ar nometnes simbolu uz krūtīm.

Atskanēja Latvijas himna „Dievs, svētī Latviju!” Pulcējušos uzrunāja Jānis Mateus. Viņš pastāstīja, ka remontdarbi nometnē vēl neesot pilnīgi paveikti. Vajadzīgi arī vēl līdzekļi. Lūgumam pievienojās nometnotāji, pāri savām mazajām galvām saliekot rokas. Tas aizkustināja ap pussimt skatītāju sirdis. Vairāki pēc tam nodeva savus palīdzības čekus nometnes vadībai. Šī gada nometnes programmas vadītājs Dāvids Porietis-Bedards iepazīstināja ar duci lielo vadītāju saimi, no kuŗas lielā puse nāk no Montrealas – Dāvids un Eriks Porieši-Bedardi, Dāgs Demandts, Jānis Mateus, Inga Vītola, Ināra Klaiše un Larisa Gūtmane; Lāsma Zandere no Latvijas; otavieši Aldis Sīpoliņš un Ingrida Koon, torontieši – Dārija Nelsone un Andra Dzintare. Pirmās nedēļas nometnotāju saimē tikai divi ir no Montrealas, divi no Latvijas, septiņi no Otavas un trīsdesmit septiņi no Toronto un apkaimes. Lielo saimi apsveica Ausma Valtere, DV Montrealas nodaļas valdes priekšnieka palīdze, pasniedzot atbalstu aploksnī.

Tūdaļ sekoja nometnotāju vecāku sanāksme, kuŗā bija 50 dalībnieku, kas uzklauzīja Jāņa Mateus plašāku klastījumu par to, kas nometnē notiks un kā tajā tikšot uzturēts latviskais gars. Viņš arī iepazīstināja ar dažādām balvām, kādas saņems kāds no nometnotājiem noslēguma ugunskurā 25. jūlijā. Paziņoja, ka turpmāk nometnes atbildīgais vadītājs būšot Eriks Porietis-Bedards, bet viņš pats palikšot par audzinātāju. Viņš lūdza pieteikties un darboties nometnes valdē pārstāvjus no Toronto un Otavas. No vecāku puses bija vairāki jautājumi, kas visi saņēma piemērotas atbildes, kas viņus apmierināja. Sapulce svaigā gaisā nometnes plāvā zem kokiem ilga nepilnu stundu.

Nometnotāji savām pirmajām pusdienām pulcējās ēdamzālē. Tās visiem garšoja labi. Kādi četrdesmit pieci atklāšanas viesi, galvenokārt, vecāki, pusdienoja brīvā dabā pie koka galdiem un par samaksu. Tiem arī, kas to vēlējās, bija pieejama pudele miestīņa (alus). Un tad nu sākās pirmās nometnes darba stundas. Sava veida atskaite notiks 8. jūlijā, kad būs pirmais vakara ugunskurs. Nometnes noslēgums sestdien, 25. jūlijā, ar ugunsroku un sveču dievkalpojumu. Mājup došanās pēc pusdienām 26. jūlijā.

Stāv no kreisās: Jānis Paulis Skujiņš un citi Jāņi – Skujiņš, Robiņš, Zeltiņš, Grāvītis; sēž: Ilze Grunte, Raimonda Vazdika, Ieva Pļavniece, priekšā, Pēteris gaidot, sēž Pēteris Avis

Managing Assets in Latvia since 1992

If you own Property in Latvia you may want our help. American-Latvian full service Property Management, Rentals, Leasing, Sales and Purchasing. Legal assistance with property issues, estates, inheritance, accounting, engineering, remodeling, purchasing and sales.

We can Help! Large or small properties. Free consultation.

Tevzemes@gmail.com 727-471-8410 (US phone number that rings in our Riga office.)
Tel: 371-6728-3832, Tel/Fax: 371-6728-0195, Mobile: 371-2939-7788
Kr. Barona iela 31, Rīga, LV-1011

Laipni aicinām piedalīties

Latvijas Nacionālās Opera Ģildes labdarības sarīkojumā

2009. g. 29. augustā, plkst. 5 os. Salas baznīcas lejas zālē

Latvian Evangelic Lutheran Church of New York
4 Riga Lane, Melville, NY 11747

Programmā izcilie LNO dziedoņi

Trīs Tenori
Miervaldis Jenčs
Nauris Puntulis
Guntars Ruņģis
un virtuozais koncertmeistars-
Juris Kulakovs

Programma šim vakaram atšķirsies no pārējiem tenoru koncertiem ASV

Mēness mistiskā mīlestības gaismā

Koncerts* Vakariņas* Saviesīgs Vakars

Izloze John Weber deju mūzika**

Vakartērps
vēlams

Atlikums veltīts paredzētajam
Bruno Skultes operas uzvedumam
"Vilkaču mantinieci"
Latvijas Nacionālajā Operā

Lūdzu rezervēties vietu pie galda ar iepriekšēju pieteikšanos

lejas maksa:

Pirms 15. augusta \$75.- Pēc 15. augusta \$85.-

Tuvāka informācija:

Aija Peļše
516-319-9491 516-935-0967
E-pasts ajap@yahoo.com

Čeku rakstīt: "Latvian National Opera Guild, Inc."
Nosūtīt: LNOG, c/o Andris Padegs
2 Merry Hill Rd.
Poughkeepsie, NY 12603-3214

SVEIKA AMERIKA
A DISPLACED PERSON REMEMBERS

MAIJA DAMBIS COLLINS

Grāmata „Sveika, Amerika!”, pārvietotā persona (DP) atceras, angļu valodā. Iznāks augustā. 2002. gadā publicēta latviski (apgāds „Madris”).
Divas jaunas nodaļas, jaunas ilustrācijas.
Īpaša iepazīšanās cena – www.wastelandpress.net

LIKTEŅA MĪLULE

Vēsturisks romāns angļu un latviešu valodās
Pasūtiet pie autorei:
Līta Grābeklis, 508 E 2nd Street,
Rock Falls, Ill. 61071
815-626-3578

\$22.– ar piesūtīšanu

Nudžersijas latviešu skola meklē

Pirmskolas, 1. klases un 7. klases skolotājas/us
2009./2010. skolas mācību gadam.
Skolas saime tiek Short Hills, NJ reizi nedēļā,
sestdienās no plkst. 9.30 līdz 2.30.

Lūdzam kandidātus pieteikties pie Pārzines@njskola.org.

Vai gribat vasaru ilgāk?

Novembrī par izdevīgu cenu saulainajā St. Pētersburgas jūrmalā, Floridā, pārdodama „time share studio”.
Ja pieder R.C.I., iespējama apmaiņa ar līdztīgu īpašumu visā pasaulē augstākā klasē.

Zvanīt: 605-225-6269.

Putnu ciemā

pārdod māju „perfektā” kārtībā:
modernizēta – jauna virtuve un vanna,
ozola grīdas, trauku un veļas mašīnas,
centrālā dzesināšana (AC)

„Netrūkst nekā”

Zvaniet: 631-666-6037 vai 631-759

LATVIAN AMERICAN SHIPPING LINE

Pārsūtām mašīnas, pers. mantas, komerckravas
paciņas pa gaisu vai jūru uz un no Latvijas!

Lūdzu zvaniet: 201-760-6427 vai 973-744-6565 vai
arī apskatiet sūtījumu informāciju mūsu mājas lapā: www.lasl.com

Izdevīgi apdrošinājumi Jums un Jūsu ģimenei!

Dzīvības apdrošinājums (*Mortuary Benefits*)

Medicare papildapdrošinājums (*Medigap*)

Negadījumu apdrošinājums ciemiņiem

Starptautisko ceļojumu apdrošinājums

Papildus veselības apdrošinājums

Veselības apdrošinājums

Zāļu plāns (*Rx*)

AMERIKAS LATVIEŠU PALĪDZĪBAS FONDS

T 215.635.4137 • F 215.635.1583 • www.LRFA.org • ALPF@comcast.net

LATVIAN RELIEF FUND OF AMERICA, INC.

MEIJA & ASSOCIATES

Janis A. Meija, Attorney at Law
Riga, Latvia, mob. +37126684068
janis@meijalaw.com, www.meijalaw.com

47 gadus jauna **Latvijas lēdija** lūkojas pēc darba
vismaz uz 6 mēnešiem. Pieskatīšu jūsu bērnus,
mazbērniņus, viņu vecākus un vecvecākus. Braucu ar auto,
protu apkopt māju, dārzu un pagatavot ēst.

Lūdzu, zvaniet 011-371-29722766 Lilitai vai
rakstiet: lilita.st@gmail.com

NAUDAS PĀRSŪTĪJUMI UZ LATVIJU

Likmes: līdz \$100 - \$20
no \$101 līdz \$500 - \$25
virs \$500 - \$25 plus 3% no summas
virs \$500. Summas nododam
ASV dolāros. Piegāde Rīgā \$11,
ārpus Rīgas \$0.40/km.
Piegādājam summas līdz \$1000.

Kārtojam nodokļu un citus maksājumus Latvijā!

Lūdzu nosūtiet vēstuli ar sūtītāja
un saņēmēja vārdu, adresi, tele-
fona numuru un norādījumu par
summu kopā ar čeku rakstītu uz:

Baltic Financial Services
19 N. Mountain Ave.,
Montclair, NJ 07042-1810

Lūdzu zvanīt Egilam:
(973) 746-3075

Juviliere meistarī jau trešajā paaudzē!

KRIKIS JEWELERS

Pārdod, labo, izgatavo

P. O. Box 180230, Delafield, WI. 53018
Tāl.: (262) 593-2503, (262) 366-2918
www.krikisjewelry.com
e-pasts: parsla@krikisjewelry.com

SARĪKOJUMI

CIEMS LATVIJA (MI)

• 23. jūlijā plkst. 4.00 vasaras izbraukums parkā. Jāņem līdzīgi groziņi; būs alus, vīns un limonāde, stiprāki dzērieni jāgādā pašiem. Paredzēta programma: dziesmas un varbūt vēl kas cits. Ieeja brīva. Visus sirsnīgi aicina ciema vecākais A. Vilemsons.

FILADELFIJA (PA)

• 18. jūlijā plkst. 12.00 Filadelfijas un Vilmingtonas pensionāru pikniks Andreja un Dzintras Baidiņu mājās (1104 Windon Drive, Wilmington, Delaware 19803). Par groziņu lūdz sazināties ar mājasmāti Dzintru Baidiņu, tālr.: 302-478-7065. Gaidīti arī viesi, kuŗi vēl nav pensijas gados.

GAREZERS (MI)

• 1. augustā 28. golfa sacikstes; pieteikties, zvanot Svenam Kinam, tālr.: 312-755-5603, e-pasts: skins@cookassociates.com

KLIVLANDE (OH)

• 15. un 16. augustā Vidējo valstu meistarsacikstes golfā un Arnolda Ropa kausa izcīņa. Reģistrēšanās 15. augustā plkst. 9.00, spēles sākums plkst. 10.00 Ironwood Golfa klubā (445 State Rd., Hinckley, OH 44233). Spēles 16. augustā notiks Hinckley Hill Golfa klubā (300 State Rd. Hinckley, Ohio), sākums plkst. 9.00. Iepriekšēja pieteikšanās un sīkāka informācija iegūstama, sazinoties ar Ojāru Mantenieku, tālr.: 440-871-4141 vai Edvīnu Auzenbergu, tālr.: 440-331-6613; e-pasts: Ed.Auzenbergs@verizon.net.
• Balvas pasniegs vīriešu, sieviešu, senioru un supersenioru klasē. Pēc sacikstēm saviesīgas vakars Klivlandes latviešu draudzes namā. Sacikstes rīko Klivlandes latviešu Golfa klubs.

LANSINGA

• 12. septembrī 12. Lansingas LHH golfa sabraukums; pieteikties, zvanot vai rakstot Ligitai Ķepītei, tālr.: 517-930-9131, e-pasts: ligita@voyager.net

MILVOKI (WI)

• No 20. līdz 22. augustam draudzes lieko mantu tirgus. Palīgi lūgti sazināties ar Aiju Ozoliņu.

ŅUJORKA (NY)

• Ņujorkas latviešu ev. lut. draudzes Nometnes Katskiļu kalnos vasaras programma; plašāka informācija mājaslapā: www.nydraudze.org

„IKŠKĪŠU”

Latviešu valodas nedēļas:

• No 19. līdz 25. jūlijam **B-nedēļa, vadītāja:** Māra Abene-Asta, ikskisib@gmail.com

• No 26. jūlija līdz 1. augustam **C-nedēļa, vadītāja:** Inga Mieme Garbarino, tālr.: 845-225-1782, ikskisic@gmail.com

• No 2. līdz 8. augustam **valodas perioda nedēļa, vadītāja:** Irēne Upeniece Jasuta, tālr.: 631-589-0372, ikskisiv@gmail.com

NOMETNES

• No 19. jūlija līdz 1. augustam **II periods, vadītāja:** Nora Aivara, tālr.: 201-337-3120, nometne@gmail.com

• No 2. līdz 15. augustam **Valodas periods, vadītāja:** Elisa Millere, tālr.: 908-415-3670, valodasperiods@yahoo.com

• 18. jūlijā sabiedriska pēcpusdienas „**Melnais lācis**” teltī pie Atpūtas nama ar pusdienām un nometņotāju priekšnesumiem; atlikums Ņujorkas draudzes lauku īpašumam.

• No 9. līdz 15. augustam „**Senču nometne**”; **vadītāja:** Ingrida Mieme, tālr.: 518-962-4742, senčunometne@gmail.com Janīna Briģe: 518-589-9932

• No 16. līdz 23. augustam **3x3 nometne, vadītāja:** Taina Laiviņa, mājaslapa: www.3x3katskilos.info

• 29. augustā, ievadot rudens sezonu, Latvijas Nacionālās opera aicina uz labdarības sarīkojumu „Mēness mistika mīlestības gaismā” Salas baznīcas lejas zālē. Dziedās LNO tenori Miervaldis Jenčs, Nauris Puntulis, Guntars Ruņģis, koncertmeistars Juris Kulakovs. Būs vakariņas, izloze, deju mūziku spēlēs John Weber kapella. Atlikums Bruno Skultes operas uzveduma „Vilkaču mantinieci” iestudēšanai LNO. Lūdzam rezervēt vietas pie galdiem; sīkākas ziņas: Aija Pelše, tālr.: 516-310-9491 vai 516-935-0967. Ieejas maksa: piesakoties pirms 15. augusta \$75.00, pēc 15. aug. – \$85.00. Vēlams ierasties vakartērpā. Čeki izrakstāmi ar norādi: *Latvian National Opera Guild* un nosūtāmi: LNOG c/o Andris Padegs, 2 Merry Hill Rd.; *Poughkeepsie, NY, 12603-3214*.

SIETLA (WA)

• Līdz 8. augustam vasaras vidusskola Kursā Latviešu izglītības centrā Šeltonā. Pieteikšanās un informācija, sazinoties ar mācītāju Dāvi Kaņepu, tālr.: 310-621-9572; e-pasts: davis_kaneps@verizon.net

• No 9. līdz 16. augustam Mežotnes bērnu vasaras nometne Latviešu izglītības centrā Šeltonā. Informācija: www.mezotne.org Sīkākas ziņas iespējams iegūt, rakstot Inesei Graudiņai, e-pasts: inese@mezotne.org

• 6. septembrī Sietlas latviešu 8. golfa sacensības; pieteikties Rolandam Abermanim, tālr.: 425-398-9145, e-pasts: letinsh.rol@verizon.net

ST. PĒTERSBURGA (FL)

• 6. augustā plkst. 13.00 Biedrības namā videoizrāde. Programma tiks paziņota atsevišķi. Kafija un cepumi. Visi laipni aicināti! Ieejas ziedojums sākot ar \$3.00.

• 20. augustā plkst. 13.00 Biedrības namā videoizrāde. Programma tiks paziņota atsevišķi. Kafija un cepumi. Visi laipni aicināti! Ieejas ziedojums sākot ar \$3.00.

• 1. septembrī plkst. 10.00 Biedrības valdes sēde.

• 26. septembrī plkst. 10.00 *Daugavas Vanagu apvienības Floridā* gadskārtējais pikniks *War Veterans Memorial Park, 9600 Bay Pines Blvd. N nojumē Nr. 4*. Ieejas vērti parkā pie 94. *th street N*. Līdzī jāņem priecīgs prāts un groziņi kopīgam azaidam. Par cep-tām desiņām un vēsu dzērienu gādās vanadzēs un vanagi. Nāciet un aiciniet līdz draugus! Mīļi gaidīsim!

GUNĀRS STUMBRIS

atnācu... aizgāju

ieradies šinī pasaulē 1927. gada 10. aprīlī Rīgā, Latvijā, aizgājis vēlos 2009. gada 26. jūnijā Viskonsinā, Amerikā

*Nu Dieviņa rociņai
Tava balta dvēselīte.
t.dz.*

*Man divas saules spīd.
Tā viena debesīs,
Tā otra, Tava sirds.*

MAIJA

Mūžībā aizgājusi mana mīļā māte

ERNA OŠNIEKS,

dzim. LEIMANIS

dzimusi 1918. gada 27. novembrī Rīgā,
mirusi 2009. gada 23. jūnijā, Grand Rapids, ASV

*Dusi viegli, māmuliņe,
Zemes gaitas beigušās,
Lai nu viegli zemes māte
Parklāj smilšu paladziņu.*

Viņu paturēsim mīļā piemiņā
DĒLS PAULIS AR SIEVU CINDĪJU
MAZBĒRNI PAULIS, MARKS, MĀRA
AR ĢIMENĒM

Aizgājis Dieva mierā mūsu mīlais papiņš

Inženieris un bijušais Korp! Philyronia Globālais Prezidents

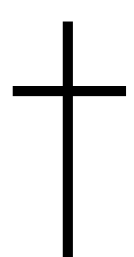
NIKOLAJS ZVIRBULIS

dzimis 1912. gada 12. augustā Rīgā,
miris 2009. gada 3. jūnijā, San Diego

*Dievs ir mūsu
Kungs un spēks.*

Mīlestībā viņu piemin
JĀNIS, DACE, BAIBA UN JAYCEN, JOHN ERIC, TONYA, ED UN
KAYLEIGH UN PĀRĒJIE RADI

Ilgstošā piemiņā paturot

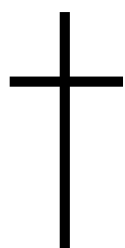
VELTU SKAIDRĪTI MATUŠĒVICU, dzim. VERLIS

mirusi 2009. gada 25. maijā Richmond Hill, Ontario

*Un jauks bij ceļš,
Ko visi kopā gājām,
Liels spožums pārklājies
Pār dienām tām.
N. Kalniņš*

Mīlestībā skumst
BRĀLIS JĀNIS UN
MĀSAS ILGA, MĀRA UN AUSMA AR ĢIMENĒM

Mūsu mīlais, gādīgais radnieks

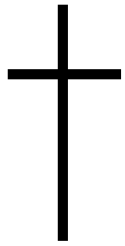
Dr. VALDIS MUIŽNIEKS

dzimis 1927. gada 1. decembrī Latvijā,
miris 2009. gada 10. jūlijā ASV

*Dzīve bija dzīvojama,
Rokā dota gaišā lāpa...
(R. Skujiņa)*

Mīlestībā viņu piemin
MĀRA UN OJĀRS CELLES
KĀRLIS CELLE
IEVA HARMS AR ĢIMENI

RASMA ANNA PLUCIS, dzim. KRASTS

dzimusi 1924. gada 10. februārī Rankos, Latvijā,
mirusi 2009. gada 5. jūnijā Rockville, MD

Mūžīgā piemiņā paturēs
MEITA AR ĢIMENI
DĒLS AR ĢIMENI
BRĀLIS AR ĢIMENI

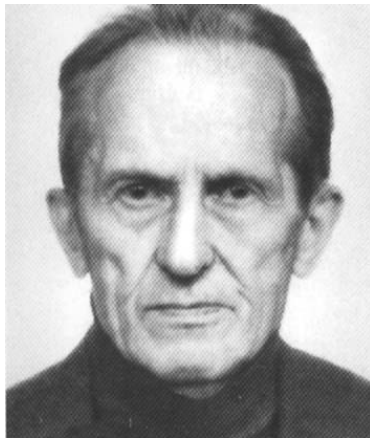
Godinot izcilu mūžu

Varam būt pateicīgi liktenīgajiem vēstures mirkļiem, kad uz Latvijas zemes piedzimušas un radoši darbojušas spožas personības. Šāda personība ir **Ābrams Feldhūns** (26.10.1915.-27.02.2009.) – izcils sengrieķu un latīņu literatūras pārzinātājs, tulkotājs, atdzejojātājs, Latvijas Zinātņu akadēmijas goda doktors, valsts emeritētais zinātnieks, Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieris. Nav gandrīz neviena žanra seno grieķu un romiešu literatūrā, ko nebūtu tulkojis, atdzejojis vai rediģējis Ā. Feldhūns. Šodien mēs varam lepoties ar grieķu un romiešu eposiem, traģēdijām, komēdijām, arī senās dzejas šedevriem, filozofisko un retorisko prozu latviešu valodā. Diezin vai visas tautas var dižoties ar tik bagātīgu tulkoto autoru klāstu.

Apgāda „Zinātne” ilggadējā radošā sadarbība ar Ā. Feldhūnu devusi mums iespēju latviski iepazīt Eiripīda, Senekas, Aristofana, Plauta, Platona, Terencija, Sofokla, Ksenofonta, Hēsioda, Ēzopa un daudzu citu darbus. Ā. Feldhūna talants, fantastiskās darba spējas, rūpīgums viņa latviskojumus dara perfektus, tā ka speciālisti tos uztver par suverēnu vērtību, un mūsu tauta tāpēc var lepnī nostāties blakus citām kultūras tautām.

Ā. Feldhūnam veltītu piemiņas pēcpusdienu rikoja apgāds „Zinātne”. Sarīkojumā klajā tika laists tulkotāja un zinātnieka pēdējais darbs – no sengrieķu valodas atdzejotā Sofokla traģēdija „Trahīnietes” ar Ā. Feldhūna paša priekšvārdu, pēcvārdu un komentāriem. Grāmatas sagatavošanas nobeiguma posmā palīdzēja arī klasiskā filoloģe Ināra Ķemere. Darba saturam un garam atbilstošu, mākslinieciski augstvērtīgu ietēru veidojis Aleksandrs Busse.

Grāmatas priekšvārdā Ā. Feldhūns kā vienmēr paudis pateicību savu darbu mecenātam – Dr. Guntim Belēvičam par materiālu un morālu atbalstu. Skaistā apdarē tapušais izdevums sniedz gandarījumu gan par apgāda principiālo vērtību izvēli, gan arī par to, ka G. Belēvičs ir viens no (nedaudziem) turīgiem ļaudīm, kuŗa nauda kalpo Latvijas kultūrai. Rakstveidā pateicība Ā. Feldhūna priekšvārdā veltīta arī Inārai Ķemerei: „Tāpat sirsnīgs paldies erudītajai klasiskajai filoloģei Inārai Ķemerei, ar kuŗu vienmēr varēju pārrunāt

dažādas tulkošanas problēmas, citastarp tulkojamo sacerējumu izvēles jautājumus.”

Sirsnīgs pateicības vārds Ā. Feldhūns vairākkārt teicis ārzemju latviešu literātei, literatūras speciālistei Skaidrītei Rubenei no Sanfrancisko, ar kuŗu viņam bija izveidojusies ilgstošā profesionāla sadarbība. S. Rubenes rūpīgi sagatavotie bibliografiskie dati tulkotājam aizvien lieti noderēja.

Piemiņas sarīkojuma gaitā varēja aplūkot arī grāmatu stendu ar apgāda „Zinātne” izdotajiem Ā. Feldhūna tulkojumiem (kopumā 18 grāmatas). Par zinātnieka veikuma milzīgo nozīmi runāja apgāda vadītāja Ingrida Segliņa, apgāda projektu vadītāja Ingrida Vāverniece, kas īstenojusi arī pēdējo, jau pēc Ā. Feldhūna aiziešanas mūžībā iznākušo grāmatas projektu.

Apgāda „Zinātne” bijušās direktores, tagad – projektu vadītājas Ievas Jansones priekšlasījumā līdz ar Ā. Feldhūna mūža darba analīzi tika trāpīgi un patiesi uzbūrtā viņa šarmanātās cilvēciskās personības būtība.

Klausoties Ievas stāstījumu, netieši tapa skaidrs, kāpēc viņa savulaik bijusi starp nedaudzajiem redaktoriem, kuŗi baudīja Ā. Feldhūna cieņu un uzticību jau kopš pašiem viņu sadarbības pirmsākumiem, jo Ieva, vēl būdama jauna iesācēja, intuitīvi precīzi uztvēra Ā. Feldhūna domu gaitu, viņa principus ne vien pēc burta, bet arī pēc gara. Ieva Jansone šādas viņu cilvēciskās un profesionālās attiecības nodēvēja par „distancētu tuvību”, kas sarunās viņai nav ļāvusi „atslābt ne spriedumos, ne leksikā”.

Ieva Jansone uzsvēra ne tikai apjomīgo paveikto darbu klāstu, bet arī Ā. Feldhūna personības

mazāk zināmas šķautnes, kas viņam palīdzējušas gandrīz līdz mūža pēdējam brīdim mākslinieciski tik augstvērtīgā līmenī latviskot seno grieķu un romiešu literatūras šedevrus, līdz ar to mums atgādinot garīgas virsotnes, kas bez enciklopēdiskām zināšanām un talanta nav sasniedzamas.

Daudzu seno domātāju darbu izvēle Ā. Feldhūnam nebija nejauša, jo autoru atziņas saskanēja ar tulkotāja uzskatiem. I. Jansone citēja kādu Lūcija Annēja Senekas atziņu no Ā. Feldhūna tulkotā dialoga „Par dzīves īsumu”: „Dzīve ir pietiekami ilga mums dāsnī piešķirto visdziļāko darbu veikšanai, ja tā visa tiek pareizi izmantota.”

Ar fainomenālo spēju mērķtiecīgi un pareizi izmantot sava darbīgā mūža dienas I. Jansone skaidroja Ā. Feldhūna radošo kvalitāti, spožumu un ietekmi.

Jansones domas apstiprināja vairāki sarīkojuma viesi – kolēģas, garīgie skolnieki, draugi, cienītāji, literatūras speciālisti, mākslinieki, atbalstītāji. Dzejnieki, atdzejojātāji, daudzu retu valodu pratējs Knuts Skujenieks norādīja vēl uz kādu būtisku Ā. Feldhūna personības šķautni – viņa ētisko stāju, par ko nepārprotami liecina arī tulkotāja izvēlēto darbu saturs un idejas, jo starp tiem nav neviena nejauša darba, sacīja K. Skujenieks.

Klasiskā filoloģe I. Ķemere augstu novērtēja Ā. Feldhūna katram tulkojumam atrasto īsto stilu, kāds „tas redzams pašu seno autoru valodā”. Viņa pieminēja arī izcilo bilingvālo tulkojumu no latīņu valodas – „Indriķa chroniku”, kas tapis kopā ar Ē. Mugurēviču (1993), par ko abiem piešķirta Latvijas Kultūras fonda Spīdolas balva.

Apbrīnas un pateicības vārdi runās skanēja visbiežāk. Mākslinieks A. Busse par likteņa dāvanu novērtēja viņu abu kopīgo veikumu – Ā. Feldhūna pēdējo atdzejojumu – Sofokla traģēdiju „Trahīnietes”. Par sadarbību ar Ā. Feldhūnu gūtām vērtīgām atziņām piemiņas sarīkojumā stāstīja arī jaunā māksliniece Ieva Krūmiņa. Bioloģijas zinātņu doktors, mecenāts G. Belēvičs runāja par cieņu un bijību, ko aizvien izjutis Ā. Feldhūna klātienē. Un tie nebija tikai pieklājības vārdi – par to liecina G. Belēviča ilggadējais finansiālais

DIEVKALPOJUMI

• **Bostonas latv. ev. lut. Trimdas dr.:** 19. jūl. dievk. nenotiks. 26. jūl. draudze aicināta apmeklēt kaimiņu draudzes dievk. plkst. 11.00 Džamaikpleinas dr. bazn. (100 Rockview Street, Jamaica Plain), māt. Dr. J. Keggi.

• **Bukskauntijas un apk. ev. lut. dr.:** 2. aug. plkst. 3.00 Lankasterā svētbrīdis brīvdabā pie Liepas un Pakalniņu ģimenēm, māt. Dr. A. Ziedonis; pēc dievk. Lankasteras kopas gadskārtējais pikniks, kuŗā Dr. Māra Andersone pastāstīs par aizvadīto sēstestri Rēzeknes universitātē. 9. aug. plkst. 11.00 dievk., māt. Dr. A. Ziedonis un māt. Dr. R. Ziedone; pēc dievk. kafija.

• **Filadelfijas latv. ev. lut. Sv. Jāņa dr. (301 N. Newtown Street Road, Newtown Square, PA 19073, tālr.: 610-353-2227):** 19. jūl. plkst. 10.00 laju dievk. 26. jūl. plkst. 10.00 dievk. ar dievg. 2. aug. dievk. plkst. 10.00.

• **Grandrapīdu latv. ev. lut. dr.:** 26. jūl. dievk. plkst. 10.00. 2. aug. kapusvētki. 16. un 30. aug. dievk. plkst. 10.00. Mācītājas I. Larsenas adrese: 70388 16-th Ave., South Haven, MI 49090. Tālr.: 269-637-4847; kabatas: 269-214-1010; e-pasts: ilze@comcast.net. Ja kāds vēlas satikt mācītāju, lūdzu, piezvaniet un vienosimies par satikšanās nos. Mācītāja Ilze Larsena.

• **Kalamazu Latviešu ev. lut. Apvienotā dr.:** 19. jūl. plkst. 10.00 Kapu svētki Riversaides kapsētā. Māt. L. Viksne. 26. jūl. plkst. 10.00 dievk. alpojums ar dievgaldu. Māt. B. Puiķe.

• **Klivlandes apvienotā ev. lut. dr.:** 9. aug. plkst. 11.00 kapusvētki *Riverside* kapsētā. 23. aug. plkst. 11.00 kapusvētki *Sunset* kapsētā.

• **Losandželosas latv. ev. lut. dr.:** 9. aug. plkst. 11.00 dievk. ar dievg. Māt. D. Kaņeps.

• **Milvoku Sv. Trīsvienības dr.:** 19. jūl. dievk. angļu val ar uzrunu bērniem. 26. jūl. dievk. ar dievg. No 19. jūl. līdz 7. aug. Māt. L.

Zusēviča strādās Gaŗezērā Vasaras vidusskolā un nometnē, ja nepieciešams, rakstīt: pastorlau-ma@gmail.com 2. aug. dievk. nebūs. 9. aug. dievk. ar dievg. 13. aug. plkst. 10.00 Bībeles stunda. 16. aug. dievk. angļu val. ar dievg. Dievk. sākas plkst. 10.00.

• **Minneapolis un St. Paulas latv. ev. lut. dr.:** 19. jūl. plkst. 10.00 dievk. ar dievg.; pēc dievk. sadraudzības pustunda. 26. jūl. plkst. 10.00 dievk. ar dievg.; pēc dievk. sadraudzības pustunda. 2. aug. plkst. 10.00 dievk., pēc dievk. sadraudzība. Māt. M. Cepure. Bazn. adrese: 3152 - 17th Ave S, Minneapolis MN 55407; tālr.: 763-546-8178; kancelejas tālr. 612-722-4622.

• **Ņubransvikas un Leikvudas latv. ev. lut. dr.:** 19. jūl. plkst. 8.30 Leikvudā dievk. ar dievg. (*Igaunų baz. 607 E. 7th*). 26. jūl. plkst. 10.00 dievk. dr. dievnamā Ištbransvikā (*12 Gates Ave East Brunswick*). Dievk. alpojums vada māt. I. Pušmucāne-Kineiko.

• **Ņujorkas latv. ev. lut. dr.:** 19. jūl. Katskiļu nometnē plkst. 10.00 dievk., māt. I. Dzelzgalve; Katskiļu nometnē Sveciņu dievk., māt. A. Vārsberga-Pāža. 26. jūl. Jonkeru bazn. plkst. 10.00 dievk., diak. I. Kaņeps; Katskiļu nometnē plkst. 10.00 dievk., māt. A. Vārsberga-Pāža. 2. aug. Katskiļu nometnē svēcīņu dievk., māt. L. Saliņš.

• **Saginavas un apk. ev. lut. dr. (128 N. Elm, Saginaw, MI 48602):** 26. jūl. plkst. 11.00 kapusvētki *Forest Lawn* kapsētā, māt. L. Viksne. 23. aug. plkst. 1.00 dievk., māt. R. Franklins, pēc dievk. kafija.

• **Skenektedijas latv. ev. lut. dr.:** 19. jūl. plkst. 2.00 dievk. Trīsvienības baznīcā (*35 Furman Str.*), Skenektedijā. Prāv. O. Sniedze, ērģelniece D. Vitušinska-Baltazara. Dz. grām. Pēc dievk. groziņu aizaid.

• **Vašingtonas (DC) lat. ev. lut. dr.:** <http://www.dcdraudze.org>

Mūžībā aizgājusi mūsu filistre

Mūziķe ĀRIJA AIZSTRAUTS, 14 coetus, dzim. UPĪTIS

dzimusi 1927. gada 5. februārī Latvijā,
mirusi 2009. gada 20. jūnijā Ročesterā, NY

Raud Tavas māsiņas
Svešajā zemē...

Dzīlās sērās
KORPORĀCIJA ZINTA

atbalsts Ā. Feldhūna tulkojumiem.

Piemiņas sarīkojumā mūzicēja Ā. Feldhūna mazmeita pianiste Anete Veldre un viņas dzīvesbiedrs čellists Leons Veldre. Tas bija ne vien lielisks sabiedrībā iecienītu mūziķu koncerts, bet arī netiešs atgādinājums vēl par kādu Ā. Feldhūna talantu, ko minēja arī I. Jansone. Ar vecāku atbalstu Ā. Feldhūns mācījies savulaik populārajā Majejska studijā, kur apguvis klavierspēli.

Topošos mūziķus mācīja sabiedrībā pazīstamas personības. Teorētisko priekšmetu paldāgogs bija Volfgangs Dārziņš. Pabeidzis Valsts vācu klasisko

ģimnaziju, jauneklīs ilgi nav varējis izlemt, kam veltīt savu dzīvi, – mūzikai vai literatūrai. Tomēr izšķīries par klasisko filoloģiju. Taču mūzika Ā. Feldhūnam visu mūžu bijusi nozīmīga pavadone.

Ar mūziku savu profesionālo dzīvi saistījusi Ā. Feldhūna vecākā meita – populārā ērģelniece Larisa Bulava un viņas dzīvesbiedrs vijolnieks Jānis Bulavs.

Ābrama Feldhūna piemiņas sarīkojums gan mūzikā, gan runātāju atziņās izskanēja ar gaišu apliecinājumu cilvēka gara spēkam un gara nemirstībai.

Irēna Lagzdīņa

SPORTS

Emilis Melngailis
– šachists

Emilis Melngailis ir izcils latviešu komponists, folklorists, pedagogs, aktīvs mūzikas dzīves sabiedriska darbinieks, diriģents un izpildītājmākslinieks.

Ir darbojies arī kā ērgelnieks un koncertmeistars. Vienas no populārākajām Dziesmu svētkos atskaņotajām Melngaiļa dziesmām ir „Tumša nakte, zaļa zāle”, „Lokaties, mežu gali, „Jāņuvakars” u.c. Februārī komponistam apritēja 135. gadska.

Latvijas kultūras vēstures pētnieki pievērsuši uzmanību arī mazāk zināmiem faktiem E. Melngaiļa biogrāfijā. Viņš bija ne tikai izcils komponists, bet arī kaislīgs šaha spēlētājs.

Šaha vēsturnieks Jānis Frīde savās piezīmēs pag. gs. 70. gados rakstīja:

„Emili Melngaili atceros kā augumā raženu cilvēku ar vulkānisku raksturu un kā vienreizēju personību arī šachā. 30. gados un arī pēc tam man ar viņu gadījās sastapties vairākkārt pie šaha galda. Mani pārsteidza Melngaiļa savdabīgā, krasi pretrunīgā attieksme pret partneriem pēc izspēlētajām partijām.

Ja viņš zaudēja, tad ilgu laiku no sava uzvarētāja lāgā neatņēma pat sveicienu, turpretim viņš kļuva pati laipnība, kad pats uzvarēja. Viņš neatzina kompromisus un autoritātes.

Jebkurā pasākumā, kur viņš bija apņēmies veikt, viņš ieguldīja savu temperamentu un talantu. Tāpat tas bija arī šachā, kaut šajā jomā viņš varēja darboties tikai kā ar vaļasprieku un visai epizodiski. Taču slavenā mūziķa ieguldījums šaha attīstībā ir krietni liels.

Liela loma šaha kustības attīstībā Latvijā 20. un 30. gados ir Melngaiļa ļoti savdabīgiem un kaislīgiem rakstiem toreizējā periodikā par šaha jautājumiem.

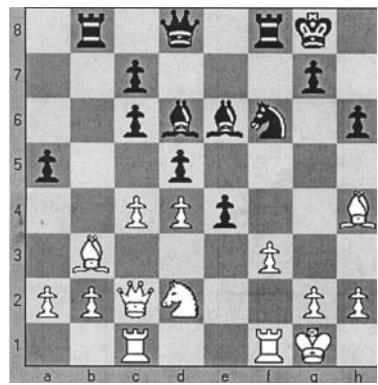
Viņa publikācijas caurauž doma: šaha kustība var izvērsties un talanti rasties tikai tad, kad par to ir ieinteresēta un kad to atbalsta visa sabiedrība un valsts un kad tiek ieviestas un izvērstas noteiktas tradīcijas.”

Savās atmiņās Melngailis atcerējies, ka 1896. gadā Drēzdenē studiju laikā pilsētas sacensībās izcīnījis otro vietu, bet balvu nesot saņēmis. Šaha spēle bija iecienīta Melngaiļa ģimenē. Dēls

Tenis oficiālās sacensībās apsteidza tēvu un izauga par vienu no toreiz spēcīgākajiem Latvijas meistarkandidātiem.

Pag. gs. 30. gados Rīgas Senioru klubs spēlēja korespondenpartijas ar Zviedrijas Šaha savienību. Rīgas vienībā bija arī Emilis Melngailis. Kādā partijā tieši viņš atradis izšķirīgo uzvaras gājienu.

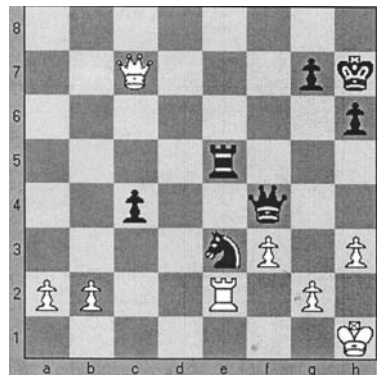
Bija izveidojusies šāda sarežģīta pozīcija.

Rīdziniekiem ar melnajām figūrām bija jānosūta atbildes gājiens. Melngailis nakti no miega bija pamodinājis K. Bētiņu un ieteicis gājienu ...15. e3!, drosmīgi laužoties iekšā balto aizsardzības līnijās.

Rīgas vienība uzvarēja. Partijā melnie pēc Melngaiļa ieteikuma spēlēja ...15. e3! 16. cd ed 17. de T:b3! (Iecerēs kodols. Upurējot torni pret laidni, melnie mazina balto figūru uzbrukuma iespējas) 18. e7 L:e7 19. D:b3+ Zd5 20. Tcd1 L:h4 21. T:d2 Lf6 utt.

Pēc 39. melno gājiena... Df4 bija izveidojusies šāda pozīcija:

Baltie padevās, jo nav novēršams drauds 40... Zg4!

Plūdmales volejbols

Latvijas plūdmales volejbolisti Aleksandrs Samoilovs un Ruslans Sorokins pasaules meistarsacīkstēs Norvēģijas pilsētā Stavangerā piedzīvoja zaudējumu astotdaļfinālā spēlē pret amerikāņiem Filu Dalhauzeru un Todu Rodžersu 0:2 (11:21, 11:21), izstājoties no tālākas dalības turnīrā. Kopvērtējumā viņi ieņēma dalītu devīto vietu.

Iepriekš Latvijas pārim izdevās pārvarēt ne tikai grupu turnīra barjēru, bet arī pirmajā izslēgšanas spēļu kārtā negaidīti uzveikt brazīliešus Brunu Smitu un Žoau Luišu.

Par šī rezultāta sasniegšanu Latvijas volejbolisti nopelnīja 400 vērtējuma punktus un 11 000 dolaru lielu naudas prēmiju.

P. Karlsons

Palīdz dziesma un Dievs, daba, darbs...

„Pirmie simts gadi ir tie grūtākie,” atbildēja Anna Aleksandra Krasta, kad jautāju, kā viņai pat 100 gadu vecumā izdodas būt tik dzīvespriecīgai, nekurnēt, bet vēl spēt uzmundrināt citus. Viņai ir vairāki ieteikumi citiem: ticēt Dievam, „dziedi laiku kavēdama, sav’ sirsniņu remdēdama” un „smaidiet, smaidiet, un labi būs”!

Taču viņas dzīve nebūt nav bijusi viegla un celiņš tikai rozēm kaisīts. Anna Burberga dzimusi Mālpilī, vidusskolu beigusi 1927. gadā Rūjienā, kur dzīvoja mātes māsa un palīdzēja finansiāli. Nokārtojusi Satiksmes ministrijas pārbaudījumu, viņa dabūja darbu Mālpils pastā. Pēc laulībām ar Aleksandru Rulli 1932. gadā Anna strādāja Inčukalna pastā, bet darbu zaudēja pirmās krievu okupācijas laikā, jo bija iestājusies aizsardzību organizācijā. Vācu okupācijas laikā Anna sāka studēt Latvijas Universitātes Zobārstniecības fakultātē, bet paspēja mācīties tikai vienu gadu. Vīrs Aleksis labi prata vācu valodu, un kaŗa laikā bija tulks augstam vācu ierēdnim.

Anna ar vīru un māti Matildi Burbergu (tēvs jau bija miris) 1944. gada rudenī Ventpils ostā iekāpa kuģi, kas aizveda uz Vāciju. Vīrs Berlīnē pastāvīgu darbu dabūt nevarēja, jo nebija Vācijas pavalstnieks. Anna neilgi strādāja Kemptenē bērnu slimnīcā. Aleksandrs izmācījās par zobu tehniķi un strādāja Augsburgas slimnīcā.

Ģimene ASV ieceļoja 1951. gadā un vienu gadu aizvadīja Dienvidkarolinā, kalpojot amerikāņu pārim, kas lūgšu lūdzies, lai paliek ilgāk, taču viņi nolēma pārcelties uz Takomu Vašingtonas pavalstī, kur jau dzīvoja kāda latviešu ģimene un stāstīja, ka tur ir labs klimats, daba līdzīga kā Latvijā, un iespēju atrast darbu. Aleksandrs dabūja mehaniķa darbu laivu būvētavā. Annu uzņēma universitātē, bet studijām diemžēl pietrūka līdzekļu. Viņa tirīja mājas un, nokārtojusi eksāmenu, 19 gadus strādāja veļlaužu mītnē par palīgmāsu. Prasme kopt sirdzējus lieti noderēja, kad saslīma māte Matilde. Anna aizgāja no darba un trīs gadus kopa māmuļu.

Takomā Anna un Aleksandrs nopirka divas pavecas mājas,

FOTO: Jūta Savadza

vienu sev, otru Annas mātei, ko paši pārbūvēja un uzlaboja, iekopa dārzu, kur audzēja saknes, puķes, ogulājus. Annai neviens darbs nav bijis par grūtu un gluži kā tautasdziesmā viņa „kuŗu darbu padarīju, tam dziesmiņu nodziedāju”.

Cik vien spēdami, Anna ar vīru atbalstīja piederīgos Latvijā, paši dzīvoja taupīgi, lai varētu sūtīt radiem saņņus un naudu.

Daudz laika veltīts sabiedriskam darbam – latviešu ev. lut. draudzē Anna bijusi kasiere, sekretāre, darbojusies dāmu komitejā. Agrākos laikos Takomā dzīvoja daudz vairāk latviešu. Tagad uz Gijas Galīņas vadītiem dievkalpojumiem sanākot apmēram tikai 12 dievlūdžēju, un Anna ar nožēlu stāsta, ka visi viņas laikabiedri un draugi jau miruši. Ar sirsniņu viņa atceras jaukos akadēmiskās vienības Ausmas saietus, kuŗos notika pārrunas, tika dziedāts, vienmēr valdījusi draudzība.

Aleksandrs Rullis nomira 1984. gadā, Anna 1989. gadā apprecējās ar Ernestu Krastu. Viņus vienoja dziesma, pēc apprecēšanās Ernests sāka dziedāt Takomas jauktajā kori, ko vadīja Fānija Matīsa un kuŗā Anna dziedājusi apaļus 40 gadus. Ernests Krasts aizgāja mūžībā 2000. gadā.

Latvijā Anna viesojusies divas reizes, un radi ikreiz lepni rādījuši, cik labi noder viņas sūtītās mantas. Pašai savu bērnu Anna nebija, viņa adoptēja tēva brāļa mazmeitu Jutu Savadžu. Juta dzīvo Ziemeļkalifornijā, strādā par bibliotēkari Berkleja universitātē un bieži dodas māti apraudzīt.

Annas dzīve nebūt nav vienmuļa. Viņa ceļas agri, vēl aizvien

strādā dārzā, ravē, aplej puķes, pati pagatavo vienkāršu ēdienu. Dzirdēts, ka citi tādā vecumā daudz naudas izdod zālēm, bet Anna lieto tikai divu veidu zāles sirds stiprināšanai. Viņa paļaujas uz Dievu, lasa Biblii, kas kļuvis par istu draugu. Prātu asināt palīdz pašjans, un viņa arī citiem iesaka šo spēli.

Neaizstājams palīgs Annai ir irnieks Aleksandrs Krūmiņš, kas atved visu nepieciešamo no veikala un palīdz saimniecībā. Iespējams, tieši Annas ietekmē viņa dēli sākuši interesēties par latviešu valodu un Latviju. Alekša dēls Čeiss (Chase), Latvijas prezidentam Valdim Zatleram vieļojoties Sietlā, sadraudzējies ar prezidenta dēlu Kārli un nodomājās drīzumā doties uz Latviju.

Parasti organizāciju pārstāvji vai piederīgie par lielām jubilejām paziņo pavalsts amatpersonām, jubilārs tad saņem apsveikumu no gubernatora vai pat Baltā nama. Anna Krasta nevēlējās, lai viņai tādus apsveikumus gādā, viņa uzsvē, ka nekad nav gribējusi izcelties, viņas personiskais moto vienmēr bijis: „visu savu dzīves celiņu klusiņām eju tik pa maliņu”.

Jubilārs mājā 100. dzimšanas dienā 27. jūnijā ieradās apmēram 30 viesu, latviešu un amerikāņu draugi, ar kuŗiem kopā Anna strādājusi, dziedājusi kori. Meita Jūta uzklāja skaistu galdu ar smalkiem traukiem. Annu Krastu vai apbēra ar puķēm, dziedāja apsveikuma dziesmas, slavēja, cildināja, godināja.

Annas otrs vārds ir Aleksandra, pirmais vīrs bija Aleksandrs, palīga un irnieka vārds arī ir Aleksandrs. Tulkojumā no grieķu valodas tas nozīmē „neuzvaramais”. Kristītais vārds bieži raksturo cilvēku, agrākos laikos vecāki ļoti rūpīgi izvēlējās bērna vārdu. Anna Aleksandra ir spītējusi visām grūtībām, bijusi neuzvarama dzīves pārbūvējumos. Viņa bieži piezvana, un tad pārrunājām kopīgos radurakstus. Tos viņa apbrīnojami labi atceras, un katru reizi pēc sarunas jūtos moţaka, jo viņas enerģija iedvesmo un pacilā, liek aizmirst neveiksmes, rosina domāt gaišas domas.

Astra Moora

Jāni un golfs Klīvlāndē

Ceņšoties piesaistīt vairāk ligo-tāju, DV apvienība Klīvlāndē turpina iesākt tradīciju Jāņu svinības apvienot ar Latviešu golfa kluba sacensībās izcīnīto balvu pasniegšanu. Kluba priekšnieks Ojārs Manteniņš 27. jūnijā pasniedza balvas par tālākiem un precīzākiem sitienu un zelta, sudraba un bronzas medaļas trīs klasēs. Vīriešu sacensībās 1. vietu ieguva Pēteris Grava

(75), 2. vietu Ģirts Strautnieks (86), 3. vietu Edvīns Auzenbergs (89); handikapa klasē: 1. vietā Kārlis Čečēris, 2. vietā Jānis Strautnieks, 3. vietā Pēteris Sockis; sieviešu sacensībās: 1. vietā Dženīna Grava, 2. vietā Ruta Manteniņe, 3. vietā Liesma Ropa.

Svinībās Jāņa tēvs bija Jānis Hāzners, Jāņa māte – Ilze Hāznere. Pēc apdziedāšanās, dziedot Līgodziesmas, pie ugunsкура

skanēja citas latviešiem pazīstamas dziesmas. Pavadijumu spēlēja vijolnieks Pēteris Briedis.

Tāpat kā citgad Sarmīte un Alfreds Gravas parkā irēja nojumi un sagādāja alus mucu. Rīkotājiem izdevumu nebija, un apmēram 75 dalībnieku ziedoto naudu, maksājot par ieeju, varēs nodot palīdzības darbam Latvijā.

Vilmārs Kukainis